

**AZ ELŐTERJESZTÉS SORSZÁMA: 170..
MELLÉKLET: 1 db**

**TÁRGY: A Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde pedagógiai programjának
jóváhagyása**

ELŐTERJESZTÉS

SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÖZGYŰLÉSÉNEK

SORON KÖVETKEZŐ ÜLÉSÉRE

ELŐTERJESZTŐ:

Berlinger Attila József polgármester

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE:

dr. Horváth Annamária köznevelési referens

ELŐADÓ:

dr. Zsikó-Gál Klaudia jegyző

KEZELÉSI MEGJEGYZÉS:

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA:

EGYÉB SZERVEZET:

MEGTÁRGYALTA:

HATÁROZAT SZÁMA:

Ifjúsági, Sport és Köznevelési Bizottság .. /2025. (VI. ..) határozat

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA:

.....
dr. Zsikó-Gál Klaudia
jegyző

Terjedelem: 1 + 3 oldal

Tisztelt Közgyűlés!

A Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde főigazgatója 2025. június 13-án nyújtotta be jóváhagyásra intézménye pedagógiai programját.

A köznevelési intézmények működésére vonatkozó egyik alapvető dokumentum a pedagógiai program, melyről a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: **Nkt.**) 26. § (1) bekezdése így rendelkezik:

*„A **nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot az igazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el és a fenntartó hagyja jóvá. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.**”*

Az **Nkt.** 83. § (2) bekezdés g) pontja is kimondja, hogy **a fenntartó**

*„**jóváhagyja a köznevelési intézmény SZMSZ-ét, pedagógiai programját, éves munkatervét, továbbképzési programját, tantárgyfelosztását.**”*

Az **Nkt.** 85. § (1a) bekezdése alapján

*„A **fenntartó a köznevelési intézmény pedagógiai programjának, éves munkatervének, valamint SZMSZ-ének jóváhagyásáról az igazgató általi felterjesztést követő harminc napon belül dönt.**”*

A **pedagógiai program felülvizsgálatát és módosítását az aktuális jogszabályváltozások** (oviKRÉTA alkalmazása, iskola-előkészítő tevékenység, pedagógusértékelés - TÉR) és a program bővítése (fenntarthatóságra nevelés, arculattérkép) **tette indokoltá.**

A módosuló szövegrészeket áthúzás, illetve más színnel történő kiemelés jelzi a csatolt dokumentumban.

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: **Rendelet**) 6. § (1) és (2) bekezdése **szerint készített pedagógiai program**

„meghatározza

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítségét, melyek által minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,

- f) nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a nemzetiség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat,
- g) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket, programokat, tevékenységeket,
- h) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- i) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.”

A **Rendelet 11. § (1)** bekezdésének megfelelően

„A *sajátos nevelési igényű* gyermekek [...]

- a) óvodai nevelése esetén az óvoda pedagógiai programja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet

[...]

is tartalmazza, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében (...) foglaltakra.”

Az intézmény vezetője által benyújtott **pedagógiai program a fenti előírásoknak megfelel,** jogszabállyal ellentétes rendelkezést nem tartalmaz. Az intézmény telephelyeinek felsorolását a hatályos alapító okiratnak megfelelően szükséges javítani.

A felülvizsgált **pedagógiai program hatályba lépésének ideje 2025. szeptember 1.,** a következő felülvizsgálat ideje a 2029/2030. nevelési év.

A pedagógiai programot a **szülői szervezet véleményezte,** az intézmény **nevelőtestülete 2025. május 28-án elfogadta.**

Kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Szekszárd, 2025. június 17.

Berlinger Attila József
polgármester

Határozati javaslat

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének
.../2025. (... ..) határozata
a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde óvodai pedagógiai programjának
jóváhagyásáról

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése

1. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 83. § (2) bekezdés g) pontja alapján a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde módosított, 2025. szeptember 1-től hatályos pedagógiai programját jóváhagyja;

Határidő: a határozathozatal napja

Felelős: Berlinger Attila József polgármester

2. felhívja a jegyzőt, hogy jelen határozatot küldje meg az intézmény főigazgatójának;

Határidő: 2025. július 10.

Felelős: dr. Zsikó-Gál Klaudia jegyző

3. felhívja a főigazgatót, hogy a pedagógiai programban az intézmény telephelyeinek felsorolását a hatályos okiratnak megfelelően javítsa.

Határidő: 2025. augusztus 10.

Felelős: dr. Zsikó-Gál Klaudia jegyző
Sebestyén Györgyi főigazgató

*„Az ember úgy nő, mint a fa,
gyökérzetével, kapcsolatai szerteágazó rostjaival.
Minél több, épebb kapcsolattal szívja a világot,
annál magasabb lombot vethet.”
/Németh László/*

PEDAGÓGIAI PROGRAM

*Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde
Szekszárd Kölcsey ltp. 15.*

2025

TARTALOMJEGYZÉK

1. Az óvoda bemutatása, jellemző adatok	4. oldal
2. Általános pedagógiai alapelvek	6. oldal
3. Gyermekkép, óvodakép	8. oldal
4. Pedagógiai programunk rendszerábrája	9. oldal
5. Óvodánk cél és feladatrendszere	10. oldal
5.1. Pedagógiai programunk célja	10. oldal
5.2. Pedagógiai programunk feladata	10. oldal
5.3. Óvodánk sajátos arculata	11. oldal
5.4. Nevelési hitvallásunk	13. oldal
 6. Az óvodai nevelés általános feladatai	 18. oldal
6.1. Egészséges életmód alakítása	18. oldal
6.2. Gyógytestnevelés	21. oldal
6.3. Érzelmi nevelés és szocializáció biztosítása	24. oldal
6.4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	27. oldal
6.4.1. Anyanyelvi és kommunikációs nevelés	26. oldal
6.4.2. értelmi fejlesztés és nevelés	29. oldal
 7. Az óvodai élet megszervezésének elvei, a megvalósítás feltételei	 30. oldal
7.1. Csoportok	30. oldal
7.2. Az óvodai élet megszervezése	31. oldal
7.3. Személyi feltételek	33. oldal
7.4. Tárgyi feltételek	34. oldal
7.5. Tervező munka	35. oldal
7.6. Ellenőrzés, értékelés	35. oldal
7.7. A gyermekek fejlődésének nyomon követése	36. oldal
7.8. Minőségbiztosítás	37. oldal
 8. Az óvodai élet tevékenységformái	 38. oldal
8.1. Játék	38. oldal
8.2. Művészeti tevékenységek	41. oldal
8.2.1. Vers, mese	41. oldal
8.2.1. Ének, zene, énekes játékok	44. oldal
8.2.3. Rajzolás, mintázás, kézimunka	47. oldal
 9. Mozgás	 49. oldal
 10. A külső világ tevékeny megismerése	 53. oldal
 11. Munkajellegű tevékenységek	 60. oldal
 12. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	 64. oldal

13.Nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés	<i>67.oldal</i>
14.Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei	<i>103.oldal</i>
15.Az óvoda kapcsolatrendszere	<i>105.oldal</i>
16.Gyermekvédelmi munka	<i>109.oldal</i>
17.Különleges gondoskodást igénylő gyermekek az óvodában	<i>111.oldal</i>

Felhasznált irodalom

Függelék:

- **Érvényességi rendelkezések**

Melléklet

- **Az óvoda programjának felszerelés- és eszközjegyzéke**

Legitimációs záradék

Felülvizsgálati nyilatkozat

A helyi nevelési programunk saját nevelési program, mely az eddigi nevelési gyakorlatunk és az „Óvodai nevelés országos alapprogramja” alapján született meg.

~~A pedagógiai program 2024. évi módosításait az aktuális jogszabályváltozások és az intézményátstrukturizálás, a Szekszárd város által fenntartott óvodai intézmények egyesülése tette indokolttá.~~

A pedagógiai program 2025. évi módosításait az aktuális jogszabályváltozások és a program bővítése (fenntarthatóságra nevelés, arculat-térkép) tette indokolttá (77/2025. (IV. 15.) Korm. rend.).

A pedagógiai program kötelező felülvizsgálatára a 2029/2030-as nevelési évben kerül sor, illetve jogszabályváltozás esetén.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012.(VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. törvény végrehajtásáról
- 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) kormányrendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023.(VIII.30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi. LII. törvény végrehajtásáról
- 402/2023.(VIII. 30.) kormányrendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló törvény szerinti felzárkózó és kedvezményezett települések listájáról, valamint egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- 403/2023. (VIII. 30.) kormányrendelet egyes közneveléssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról, valamint az ide vonatkozó módosítások
- 2008. évi XXXI. törvény az esélyegyenlőség érvényesítésének közoktatásban történő előmozdítását szolgáló egyes törvények módosításáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- Nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei és a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei.

1. Az óvoda bemutatása, jellemző adatai

Az intézmény neve és címe:

Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde

Intézmény székhelye, címe:

7100 Szekszárd, Kölcsey ltp. 15.

Telefon, fax: 74/ 528-900

Telefon: 74/ 528-901

Kölcsey ltp. 15.

4 óvodai gyermekcsoport / max.: 100 fő/

Székhelyen kívüli óvodai telephelyek:

	Telephely címe:	Telephely gyermeklétszáma:
1	7100 Szekszárd, Wosinsky Mór lakótelep 4.	123 fő
2	7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky utca 6.	50 fő 0 fő
3	7100 Szekszárd, Mérey utca 37-39.	(96) 50 fő
5	7100 Szekszárd, Muskotály utca 13.	75 fő
6	7100 Szekszárd, Perczel Mór utca 2.	150 fő
7	7100 Szekszárd, Szent Györgyi Albert utca 11.	93 fő
8	7100 Szekszárd, Óvoda utca 5.	50 fő

Az óvoda fenntartója:

- Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata
7100 Szekszárd, Béla király tér 8. Tel.: 74/ 504-100

Az intézmény főigazgatója:

- Sebestyén Györgyi

Pedagógiai programunk: saját pedagógiai program – „természet- és életközeli, egészséges életmódra felkészítő, integrált személyiségfejlesztő program”.

Óvodánk, a **Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde összesen 6 óvodai épületben, 25 22** óvodai csoporttal működik.

A Wosinsky telephelyen 4 csoportban nemzetiségi nevelés folyik, két nyelven, magyar-német nyelven (98 fő).

- Az intézmény gazdálkodási feladatait Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata látja el.
- Óvodai épületeink nagyobb aránya a városközpontban (3 épület), jól megközelíthető helyen található. A központon kívüli épületek biztosítják, hogy a város szinte teljes kiterjedésében a családok számára elérhető, a lakóhelyükhöz közeli óvodát választhassanak gyermekeiknek a szülők.
- A családok nagy részének szociokulturális háttere jó. Anyagi, lakás és munkakörülmények szempontjából a Mérey és Perczel óvodai épületbe járó gyermekek között több a hátrányos helyzetű. Gyermekcsoportjainkat ideális csoportlétszám jellemzi. A buszpályaudvar közelsége miatt a Kölcsey, Wosinsky és Perczel épületünket választják nagyobb számban a körzetünkbe tartozó pusztákon, illetve vidéken élő, a városban dolgozó családok.
- A törvény által előírt személyi feltételek biztosítottak. Valamennyi óvodapedagógus felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A német kétnyelvű nevelést is megfelelő szakképzettséggel rendelkező óvodapedagógusok végzik. A differenciált képességfejlesztéshez fejlesztőpedagógusi/**gyógypedagógusi** státusszal rendelkezünk. A logopédiai feladatokat a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei látják el az egész intézményben. *A sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni megsegítését* nagy arányban az intézmény fejlesztőpedagógusa - aki gyógypedagógiai szakképzettséggel is rendelkezik – végzi. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek felzárkóztatását a fejlesztőpedagógusok mellett gyógytestnevelők és mozgásterapeuták segítik.
- Eredményeink a Pedagógiai Programunk gyermekközpontúságának, sokoldalú képességfejlődési lehetőségeket nyújtó rendszerének, annak következetes megvalósításának, **a rugalmas iskolakezdés körülmekintő megszervezésének** köszönhető.
- Az intézmény alkalmazotti közössége a társadalmi elvárásoknak, szülői igényeknek képes megfelelni. Folyamatosan szükségesnek tartjuk a változó és differenciált igényekre való odafigyelést és ezzel együtt a törvényi előírásokra épülő, magas szintű szakmaiság képviselését.

- Szakmai, gyakorlati munkánk legfőbb „segítői” a munkaközösségek, műhelymunkák, gyakorlati bemutatók.

2. Általános pedagógiai alapelvek

- „Az óvodai nevelésnek a **gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására**, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia. A gyermeket - mint fejlődő személyiséget – **gondoskodás és különleges védelem** illeti meg. A gyermek nevelése **elsősorban a család joga és kötelessége**, s ebben az **óvodák kiegészítő szerepet**, esetenként **hátránycsökkentő szerepet** töltenek be.” /ONOAP/
- Nevelési elveinkben meghatározó a gyermekközpontúság, a *befogadó szemlélet*, *nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának*, minden gyermek számára szeretetteljes légkört biztosítva, oly módon, hogy **minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.**
- Munkánk vezérlő elve, hogy a gyermeket körülvevő természeti- és társadalmi környezet gazdagsága, összetettsége, szépsége *kifogyhatatlan tárháza a játéknak, játékos tanulásnak*, munkának és a sokféle gyermeki alkotásnak.
- **Fő alapelvünk, hogy a gyermeki tevékenységeknek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell!**
- Különös tekintettel, arányaiban is nagy hangsúlyt fektetünk a mással nem helyettesíthető **szabad játékra**, a játéktevékenységeken keresztül *az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmak közvetítésére.*
- *A játéktevékenységet gyermeki szükségletnek tekintjük.*
- A játék és egyéb óvodai tevékenységek során a gyermek nyitottságára építünk, és hozzásegítjük a szűkebb és tágabb környezete megismeréséhez, mellyel megalapozzuk a nemzeti identitástudat, hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés kialakulását.
- A gyermeki szükségletek kielégítése az óvodás gyermek nevelése, fejlesztése során a szeretetteljes, bizalmas, érzelmileg telített légkörben, a sokszínű folyamat jelleget biztosító **komplex tevékenységek** által valósítható meg a leghatékonyabban. A

sokoldalú, differenciált képességfejlesztést élménydús óvodai élettel, **változatos tevékenységrendszerrel biztosítjuk.**

- A komplex tevékenységekben dominál az életszerűség, érzelmi megközelítés, gazdag motivációs bázis.
- A nevelési folyamat egészében fontosnak tartjuk az óvodapedagógus és a gyermekek aktív együttműködését, kommunikációját. Eredményes munkánk kulcskérdésének tekintjük a kiegyensúlyozott légkört, a **körültekintő alapos gyermekismeretet**, a rendszerességet, az óvodapedagógus példamutató szerepét, a családdal való tapintatra épülő jó kapcsolat kiépítését. Az **intézmény minden dolgozójára érvényes**, hogy értéket közvetít, nevel, **mintát ad a gyermek számára**, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- **Partnertközpontúság** – cél, az intézményhasználók igényeire, elvárásaira figyelő, a partnerek elégedettségének elnyerésére törekvő működés.
- **Az anyanyelvi nevelést valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunknak tekintjük.**
- Az anyanyelvi-, kommunikációs nevelés és egészséges életmódra nevelés mellett **kiemelt figyelmet szentelünk a környezettudatos magatartás, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakítására.**
- Biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó gyermekek **nyelvi nevelését**, az önazonosság megőrzését - a nyelv ápolását, erősítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

3. Gyermekkép, óvodakép

3.1. Gyermekképünk

„Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény.”(ONOAP)

A gyermek fejlődő személyiség – a gyermeknek sajátos, életkoronként (életszakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik.

Egészséges, testileg, lelkileg, szociálisan fejlett gyermekek nevelése:

- aki nyitott, érdeklődő, képes felfedezni és rácsodálkozni az őt körülvevő világra,
- aki önmagához képest fejlődik,
- aki *önmagát értékelni tudja, másokat elfogadni képes*, együttműködő,
- szívesen vesz részt az alkotó tevékenységekben, önálló, boldog, kiegyensúlyozott,
- aki képes **önfeledten játszani**, ötleteit kipróbálni,
- aki fogékony a szépre, a pozitív mintakövetésre,
- aki **felszabadultan cselekszik, beszél és kommunikál**,
- aki érzelmileg kötődik szűkebb és azon keresztül tágabb környezetéhez, szülőföldjéhez.

3.2. Óvodaképünk

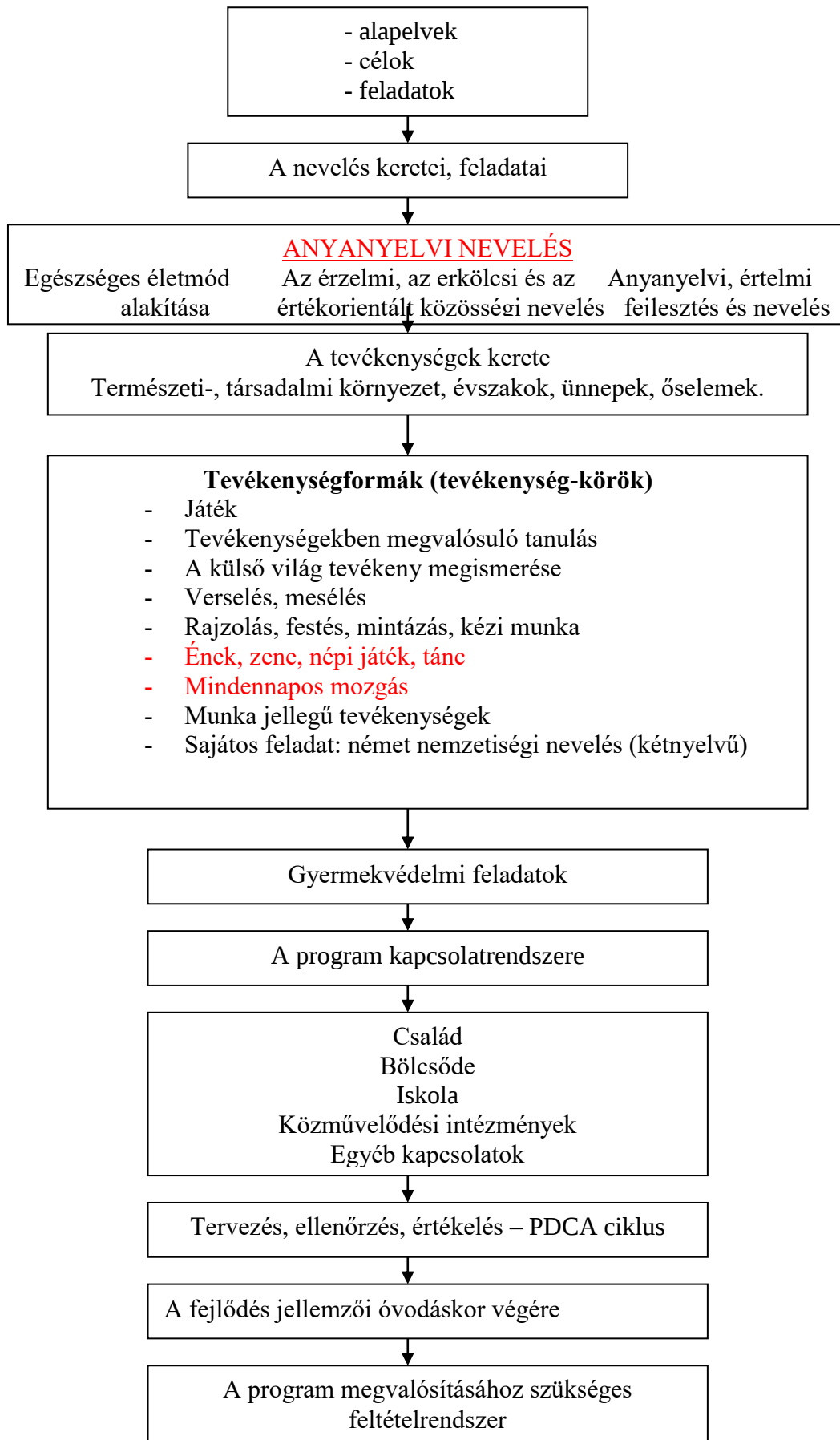
Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. A pedagógus **partnere a szülői háznak**. Tudásunkkal, szakmai felkészültségünkkel hozzájárulunk a derűs, szeretetteljes, bizalommal teli légkörben nyitott, a *világban a helyét megtalálni, élni tudó* gyermekek neveléséhez.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

- Óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.
- Az óvodánk funkciói teljesítésével (óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő) segíti a következő életszakaszba lépéshez szükséges feltételek **(kisiskolás kor)** megteremtését, a pszichikus funkciók kialakulását.
- Alakítjuk a **környezettudatos magatartást és a fenntartható fejlődést megalapozó szokásokat**.
- *A nevelés során alkalmazott intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak, szem előtt tartva az egyéni és életkori sajátosságokat, az eltérő fejlődési ütemet (kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Célunk az esélyegyenlőség biztosítása, a hátrányok csökkentése, a sokoldalú, harmonikus fejlődés megteremtése.*

- Óvodánk biztosítja a kiegyensúlyozott feltételeit annak a **lassú átmenetnek, mely során az óvodás gyermek iskolássá érik, lehetőséget nyújtva az életkor és fejlettség figyelembevételével a rugalmas beiskolázásra.**
- **Nemzetiségi csoportjainkban és a hazájukat elhagyni készülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, a nemzeti, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.**

4. Pedagógiai programunk rendszerábrája

5. Óvodánk cél és feladatrendszere

5.1. Pedagógiai programunk célja

A 3-6-7 éves óvodás gyermekek nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, biztosítása, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

A sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődés biztosítása, elősegítése, hátrányaik csökkentése. Támogató közösségi nevelés az egyéni igények szem előtt tartásával:

- Óvodásaink – a 3-6-7 éves gyermekek – **jogainak tisztelete, szükségleteinek kielégítése**, személyiségük harmonikus fejlesztése, képességeik kibontakoztatása a változatos tevékenységeken keresztül, a gyermekközpontúság, a boldog gyermekkor feltételeinek biztosítása.
- A gyermekek és az őket körülvevő természeti-, társadalmi és tárgyi környezet közötti sokrétű kapcsolatteremtés, pozitív érzelmi kötődés megteremtése. **Természetszerető, -védő szemlélet és magatartás csíráinak megalapozása. Az egészséges életmód iránti igény felkeltése, a fenntartható fejlődés szokásainak megalapozása.**
- Kompetenciák kialakítása, fejlesztése, melyek az iskolai tanuláshoz a testi-, szociális- értelmi érettséghez és az önkibontakozás folyamatához a megfelelő alapokat biztosítja.
- *Sokszínű, változatos tevékenységszervezés, a játék elsődlegességének biztosításával, az önfeledt játék feltételeinek megteremtése.*
- *A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése, az eltérő fejlődési ütem - a kiemelkedő, átlag feletti, illetve az elmaradást mutató területek - figyelembevételével, a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének, fejlődésének segítése.*
- A német nemzetiségi nevelést igénylő családok gyermekei számára (4 csoportban) színvonalas, szakszerű német nemzetiségi - kétnyelvű nevelés biztosítása, a nyelvi készségek életkornak megfelelő fejlesztése.

5.2. Pedagógiai programunk feladatai

- Érzelmi biztonságot és gondoskodást, valamint különleges védelmet nyújtani.
- Figyelembe venni a gyermekek jogait és szükségleteit, életkori és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemét.
- **A meglévő ismeretekre építve biztosítani a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeit.** Olyan élménygazdag, tevékeny óvodai életet kell teremteni, ahol a sokoldalú tapasztalatszerzés, a cselekvési formák sokfélesége, közös örömök, komplex tevékenységek, változatos kommunikációs lehetőségek kínálata dominál:
 - ✓ projektekben történő tervezés, gondolkodás (esetleg rajzos projektterv)
 - ✓ a gyermeki tervezés lehetőségének biztosítása
 - ✓ célséták, élményszerző séták, előzmények kiemelt jelentősége
 - ✓ több érzékszervre ható cselekvések biztosítása
 - ✓ hagyományok, népi tevékenységek beépítése a programokba
 - ✓ az évszakok változásának követése, az őselemekkel történő összekapcsolása
 - ✓ mozgásba ágyazott tevékenységek biztosítása
 - ✓ témahétbe illeszkedő saját készítésű fejlesztőjátékok használata
 - ✓ **anyanyelvi játékok megjelenése minden projektben**
 - ✓ Freinet-technikák alkalmazása: kísérletek – kutakodások - felfedezések; közös produktumok létrehozása; beszélgető-körök; albumok, emlékőrző dokumentumok készítése
 - ✓ csapatmunka megjelenése a fejlettebb közösségekben, idősebb korosztályoknál.
- Olyan társadalmi elvárásoknak megfelelő viselkedésformákat, szokásokat kialakítani, melyek szintje megfelel az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak.
- ***Felkészíteni a gyermekeket az iskolai életmódra – pszichikus funkciók tudatos, tervszerű fejlesztése.***
- A gyermekek **egyéni sajátosságait, fejlettségi szintjét megismerve**, ebből kiindulva kell készségeiket, képességeiket folyamatosan fejleszteni, önállóságukat, önbizalmukat erősíteni, akaratukat formálni, viselkedésük önszabályozását alakítani.
- ***A tevékenységekben kiemelt helyet kapjon a gyermeki kutatás, felfedezés, megtapasztalás, aktivitás, alkotás, a fejlettséghez mért terhelhetőség***

figyelembevétel. A tevékenységbe ágyazott képességfejlesztés folyamatában a szociális-, esztétikai-, intellektuális érzelmek alakítása, az erkölcsi nevelés a nevelőmunka szerves részét képezi.

- Az egészséges életmód feltételeit rendszeresen biztosítani kell az óvodában és a családi nevelésben egyaránt. Szokásainak megalapozása a természet erőinek és a közvetlen környezet lehetőségeinek maximális felhasználásával valósuljon meg. /Lásd: Egészségfejlesztő program – melléklet/

Pedagógiai programunkat természet- és életközeli, egészséges életmódra felkészítő, integrált személyiségfejlesztő programnak nevezzük.

„Mutassuk meg a világot olyannak, amilyen,
örömmel szabottan minden kényszer nélkül,
hogy az eredmény ne maradjon el...”

/Ancsel Éva/

5.3 Óvodánk sajátos arculata

- A gyermekcsoportok napirendjében kiemelt szerepe van a változatos tartalmú, életkoronként mennyiségileg és minőségileg bővülő, **párhuzamos** tevékenységeknek, a gyermekközpontú tendenciák megvalósításának. A párhuzamosan végezhető tevékenységek sokszínűségét, a témahétbe illeszkedő tartalmát a sajátkészítésű fejlesztőjátékokkal segítjük.
- Játékkal, játékos tanulással valósítjuk meg leghatékonyabban a szociális – érzelmi nevelést, képességfejlesztést, a komplex kötetlen tevékenységek rendszerében.
- A gyermekek érdeklődésére, élményeire, az aktualitásokra, évszakokra, ünnepekre alapozott tapasztalati lehetőségek, életszerű játékhelyzetek széles tárházát biztosítjuk.
- A szabad játék, a **mozgás elsődlegessége, cselekvésbe ágyazott játékos tanulás** kiemelt szerepet kap.
- Érvényesül a **komplexitás** a mindennapok során, előtérbe helyezve az aktivitást, motiváltságot, kíváncsiságot, kreativitást, a viselkedési, magatartási formákat, a társas kapcsolatok alakítását, a közösségi nevelés fontosságát.

- *A képességfejlesztés, képességek kibontakoztatása, melynek alapja és fő kritériuma a gyermek megismerése, az egyéni érési folyamat tükrében.*
- *Egyéni, differenciált bánásmód. Három szinten történő tervezőmunka és megvalósítás.*
- *Következetes, rugalmas szokás-rendszer minden tevékenységben.*
- *Egészséges életmód iránti igény folyamatos alakítása (rendszeres napi ritmus, változatos napirend)*
- *Mozgás megszerettetése, mozgásigény kielégítése.*
- **Környezeti, anyanyelvi, kommunikációs nevelés prioritása.**
- *Pedagógiai Programunkban külön fejezetben kap kidolgozást a német kétnyelvű nemzetiségi nevelés. Fontosnak tartjuk, hogy a különböző tevékenységekben, a napirend során a kisgyermekeket a német nyelv légköre vegye körül. Wosinsky óvodai épületünk 4 csoportjában sokféle játék, játékos cselekvéses módszerek, színes eszközök, változatos gyakorlások a hatékony nyelvtanulást biztosítják.*
- *Nevelési elveink, helyi programunk sajátosságai közös pontokat jelentettek az „Óvodai játékos programcsomag” legfőbb jellemzőivel. Gyakorlati eredmények igazolják, hogy újszerűsége, korszerűsége az óvodapedagógia fejlesztését szolgálja. Saját programunk és a játékos programcsomag is a *tevékenységek rangsorában az első helyre a játékot, a játékba integrált cselekvéses tanulást jelöli az óvoda gyermek fejlesztéséhez. A kompetencia alapú programcsomagot és kiegészítő füzetait és az általunk készített segédanyagot is használjuk mindennapi munkánk során. A programcsomag tartalmi anyaga az „őselemek”, komplexen feldolgozható az óvodáskorban élményszerű játékos módszerekkel, amelyek segítik a természeti környezet iránti érdeklődést. Olyan pozitív elemeket tartalmaz, melyek alkalmazásával felfrissíthetjük a gyermekek tevékenységrendszerét, a képességfejlesztést segítő korszerű módszereket. A 4 „őselem” köré szerveződő témák az évszakokhoz, ünnepekhez, népi hagyományokhoz hatékonyan illeszkednek.**
- *Kiemelt jelentősége van intézményünkben a közös élményszerzési lehetőségeknek – célsétáknak, kirándulásoknak, a játékos cselekvéseknek, a **közvetlen tapasztalatszerzésnek:***
 - ✓ évszakonkénti séták, kirándulások
 - ✓ közeli kiskertek közös megtekintése
 - ✓ **udvari kiskertek gondozása**
 - ✓ piaci séták

- ✓ parkok látogatása
 - ✓ városismereti séták
 - ✓ sütés, főzés
 - ✓ szüretelés – termények eltevése télire stb.
 - ✓ **csoportszobai élősarkok folyamatos kialakítása - gondozása, melyek az évszakok változásait követik**
- A társas – és kortársi kapcsolatok fejlesztése, nevelő hatásának megjelenítése méltó helyet kap a nevelési programunkban és gyakorlati munkánkban egyaránt. A közös programok, az élménynyújtás sokszínűsége és fontossága szintén.
 - Kiemelt figyelmet fordítunk a visszahúzó, félénk, túl aktív és a beszédbeli elmaradást mutató, beszédhibás gyermekekre. 4-5 éves kortól a kiszűrt beszédhibák szakszerű javítását logopédus végzi (lehetőség szerint retardált gyermekek esetében általános beszédfejlesztéssel is foglalkozik).
 - Kiemelt a környezeti, anyanyelvi – kommunikációs, egészséges életmódra nevelés, de valamennyi nevelési területnek fontos szerepet tulajdonítunk a **komplexitás elvét, a globális nevelésfelfogást megvalósítva.**
 - A gyermekek szellemi-, mozgás- és mentálhigiénés nevelését szoros egységben kezeljük programunk alapján és a mindennapok munkájában. Kiemelt, külön figyelmet kap a gyermekek lelki (mentális) nevelése, a szociális zavarok, beilleszkedési nehézségek kezelése.
 - Nevelőmunkánkat a tudatosság és tervszerűség jellemzi, a tevékenységek tervezésénél *projektekben gondolkodunk, előtérbe helyezzük a korszerű ismeretszerzési technikák alkalmazását /kísérletek, csoportmunka, stb./*

A nevelőtestület együttes felelősséget vállal:

- programunk szakszerűségéért,
- a szellemében, rendszerében megvalósítható korszerű nevelő-fejlesztő munka elméleti és gyakorlati egységének erősítéséért,
- tervező, adminisztrációs munkánk igényességéért.

5.4 Nevelési hitvallásunk

„A természet anyai simogatása nélkül nem alakulhat ki egészséges személyiség. A mi feladatunk, hogy megtervezzük azokat az alkalmakat, amelyek során a gyermek rácsodálkozhat a természet szépségeire, összhangjára, tapasztalhatja a kölcsönös előnyöket s maga is tehet azért, hogy kellemes környezetben éljen.”

C. Freinet

Őszintén hisszük és valljuk, hogy minden nevelési terület, gyermeki tevékenység élményanyagát, érzelmi forrását **a gyermeket körülvevő környezet adja.**

Programunk a gyermek és a környezet kapcsolatát helyezi a tevékenységek középpontjába. Az életre való nevelés szempontjából a környezetnek globális szerepet tulajdonítunk. A közvetlen környezettel való folyamatos ismerkedést a tanulási folyamat **központi kérdésének tekintjük** az óvodai nevelés egészében.

Kiemelt helyet kap a környezeti nevelés integráló szerepe a nevelés más területeivel és tevékenységeivel: a játékkal, a kiszélesített értelemben vett tanulással és munkával. Az a célunk, hogy a különböző tevékenységek során minél több megerősítést kapjon a gyermek a kiegyensúlyozott fejlődés érdekében.

Fontos szerepet tulajdonítunk a környezet védelmének és megóvásának, a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások kialakításának, a fenntarthatósági szemléletformálásnak.

A környezet és az óvodás gyermek kapcsolatában a következőkre építünk

- A gyermeket természeti- és társadalmi élményei kapcsolják a valósághoz, amelyek közül elsősorban a **pozitív érzelmeket kiváltó élményekre alapozunk.** A pozitív érzelmek megismerésére és tevékenységre indítanak, aktivizálnak.
- A gyermeket természetes érdeklődése, megismerési vágya, érzelmi nyitottsága segíti a világ felfedezésében, tapasztalatgyűjtésben, az élő- és élettelen környezettel való kapcsolat kialakításában. Holisztikus megismerési úton fogékony az óvodás gyermek a világgal való ismerkedésre.
- A tapasztalt világ az érzékszervek egészséges működtetése következtében válik élménnyé a gyermek számára és a beszéd, verbális megfogalmazás során teljesül ki.

Céljaink a fenntarthatósági szemléletformálás területén:

Olyan természeti és társadalmi környezettel szoros kapcsolatban működő óvodai nevelés kialakítása, mely vállalja és megteremti a fenntarthatóságra nevelés kultúráját.

- Olyan pedagógiai folyamatok kialakítása, amely amellyel, hogy elősegíti és megalapozza a gyermekek környezettudatos magatartását, életvitelét, érzelmi viszonyulásukat, **értékrendjüket is alakítja.**
- Olyan érzelmi, cselekvési, környezettudatos magatartási minták megalapozása, mely a **fenntartható világ építése felé mutat.**
- Olyan tapasztalati élmények biztosítása, melyek segítik a környezetben való eligazodást, az **értékek védelmét, a szülőföld és az ott élő emberek megismerését, szeretetét, tiszteletét.**
- A komplex tanulásszervezés szorgalmazása: a „nem-tantárgyi tanulás” lehetőségeinek tudatos beépítése az óvoda életébe: témahetek; több hetes projektek; kutakodás, kutatás alapú megismerés; közösségi kísérletek; helyi probléma feltárása; természetben tanulás és közösségi munka.

Cél az alkalmazotti közösség fenntarthatóságra neveléshez szükséges kompetenciáinak tudatos fejlesztése, erősítése.

- **„Zöld Óvoda” cím elnyerése** – megtartása feladatellátási helyenként.
- A Zöld Óvoda **Kritériumainak teljesítésével** a fenntarthatóságra nevelés terén kompetens alkalmazotti közösség felállása.
- Együttműködés a Magyar Természetvédők Szövetsége ÖKOHÁLÓ-jával –részvétel egy olyan hálózat építésében, amelynek célja a fenntarthatóság széles körű, minden korosztályt elérő megismertetése, szemléletformálása különböző intézmények és szervezetek szakmai együttműködése által.

„Mi a „fenntartható”?

Ami...

- ❖ nem időleges, hanem tartós, „örök”
- ❖ nem éli fel a saját alapjait
- ❖ nem szűkíti a jövő lehetőségeit.” (5)

/Dr. Victor András/

Cél, a fenntartható fejlődéshez kapcsolódó kompetenciák fejlesztését szolgáló egységes tervezési rendszer használata, a tervezőmunka segítése - a SZŐLŐSZÍV CSEMETEKERT – KALENDÁRIUM használata: (lásd: mellékletben)

- *Az éves „kalendárium” (program-forgó) választási lehetőséget biztosít az óvodapedagógusoknak. A tartalom kiválasztása, tevékenységgel történő megtöltése, a módszerek, a kivitelezés az óvodapedagógusok szabadsága.*

A program fő pedagógiai célja:

- városunk sajátos adottságainak, fő jellegzetességeinek megismerésén keresztül a természetvédelem, a hagyományok és a korszerű technikai vívmányok tiszteletére nevelés, a régi és új megismerése, megtapasztalása, az értékek továbbadása és védelme, Szekszárd mélyebb megismerése és egyúttal szemléletformálás a fenntartható világ megteremtésében.
- élményszerű, játékos formában az óvodai életben jelenjenek meg a „hungarikumok”, ismerjék meg a gyermekek tágabb környezetük jellegzetességeit (szekszárdi szőlő és bor; híres szőlészetek; sárközi viselet és hímzés; gemenci erdő-, és vadgazdaság; a térség kismesterségei stb), ápolják a helyi hagyományokat (magyar-német), tiszteljék a szülőváros értékeit, alakuljon ki az érzelmi kötődés és szeretet Szekszárd város iránt.
- **a programba beékelődnek egyéb hagyományos jeles napok, illetve a modern kor nevezetes és a fenntarthatóságra neveléssel összefüggő „világnapok” is, ZÖLDÍTŐ programok és tevékenységek (állatok-világnapja, Föld-világnapja, beporzók-világnapja, autómentes közlekedés, kertépítés stb.)**

A program megvalósítása érdekében együttműködünk a helyi partnerekkel:

- ✓ helyi borászatok,
- ✓ Garay Pince,
- ✓ PTE Szőlész-borász felsőoktatási szakképzés,
- ✓ Nemzeti Parkok,
- ✓ Gemenci Erdő és Vadgazdaság,
- ✓ helyi kézművesek, helyi mesteremberek,

Az óvodapedagógus feladatai

- *Segítse a gyermeket a világ felfedezésében, az világgal történő élményszintű találkozásában.*
- *Teremtsen lehetőségeket a gyermeknek érzelmei, élményei szabad kinyilvánítására.*
- *Biztosítsa a befogadás és a kiteljesedés harmóniáját és az ehhez szükséges változatos tevékenységeket és feltételeket.*
- *Arra törekedjen, amit csak lehet a helyszínen, a természetben, élőben tapasztaltasson meg a gyermekkel.*
- *Tudatosan építsen arra, hogy a komplex tevékenységek felerősítik a személyiség hatékony fejlesztését, és kedvezően befolyásolják a képességek formálását. Ennek érdekében teremtsen összhangot a különböző tevékenységek között.*
- *Alakítsa a gyermeki közösség fenntartható fejlődéshez való pozitív viszonyát, erősítse a fenntartható fejlődést megalapozó szokások kialakítását.*
- *A Szőlőszív Kalendárium „kötelező” tevékenységeit építse be tervezőmunkájába.*
Szőlőszív Kalendárium lásd aktuális éves munkaterv!

Alkalmazott eljárások:

1./ Freinet-technikák:

- szabadrajz
- szabadvita, megvitatás
- mozgásos önkifejezés
- technikai alkotások
- kölcsönös látogatás
- csoportos kirándulások
- növényültetés, állatgondozás
- kísérletezés („tudományos kísérletek”)
- individuális munka
- különböző munkák helyeinek megszervezése
- munka tervezése
- értékelés

Freinet módszerének lényege, hogy igyekszik minimálisra csökkenteni a passzív befogadásra épülő oktatást. A magyarázat és a szemléltetés, a bemutatás helyett a gyermeki alkotást és a természetes kísérletező tapogatózást helyezi előtérbe. Technikái így egyszerre módszerként és eszközként funkcionálnak a nevelésben. Módszerének legfontosabb tulajdonsága a rugalmasság.

2./ Projekt-módszer:

- probléma sokirányú feltárása
- cselekvésben, élettevékenységben adódó feladathelyzet
- a világ komplex megismerése (nem foglalkozási ágakra bontott)
- több megoldási lehetőség biztosítása: közös, csoportos – egyedi, egyéni
- eltérő szükségletek támogatása
- mikrocsoportos tevékenységforma
- csapatmunka
- kooperatív együttműködés

3./ Kompetencia alapú játékos programcsomag – őselemek:

- tűz-víz-föld-levegő témák ötvözése a négy évszak nyújtotta tartalmakkal

A gyermeket körülvevő környezethez soroljuk

- 1) A természetes külső környezetet az élő- és élettelen természetet. Ezen belül a levegő, a víz, a talaj, a növények, az állatok. Az óvoda és a lakóhely természeti környezete.
- 2) A természetes belső környezet – az ember fizikális állapota és az ezt meghatározó tényezők (az egészség, az egészséges életmód, szokásainak alapozása, a betegség megelőzése, a napirend, a mozgás, öltözködés, táplálkozás, személyi higiénia, környezet tisztasága).
- 3) Az ember alkotta környezet – a mesterséges külső, a technika világa és viszonyai – épületek, műemlékek, téralkotás, tárgyak, anyagok ökológiája, eszközök, hulladékkezelés, vásárlási szokások, emberi kapcsolatok a környezetben, közlekedés és szabályai – vagyis a lakóhely és óvoda ember alkotta (épített) környezete.
- 4) Az ember alkotta belső – az „énünk”. Minden, ami a mi alkotásunk, tudásunk, lelki állapotunk, önértékünk.

- 5) A **négy őselem**: tűz-víz-föld-levegő ötvözése, beépítése környezeti témáinkba rugalmasan megvalósítható, újszerű helyzeteket, sokoldalú megoldásokat kínál a tartalom feldolgozására.

A felsorolt általános témakörök a gyakorlatban egymással szoros kölcsönhatásban, átfedésekben vannak.

Évszakváltozásoknak, a hónapok aktuális eseményeinek, az ünnepeknek alárendeltek és a helyi lehetőségekben konkretizálódnak, maximálisan igazodva a gyermekek élményvilágához, érdeklődéséhez.

Célszerűnek tartjuk a témaköröket életszerű feladategységek, projektek formájában kidolgozni és így bevinni a gyermekek látókörébe. **A projektek időtartama minimum két hét.** A projektek elősegítik a komplex megismerést, feldolgozást, az ismeretek integrálását, a probléma-centrikusságot. A **projekt** a tanulás-szervezési módok közül az egyik leghatékonyabb módszer. Gyermekbarát, a gyermeket a központba helyező eljárás. A gyermekből, a gyermek gondolkodásából és érzelmi igényeiből való kiindulás. A gyermeki értelemmel is átlátható, értelmesként megélhető tevékenységek szervezésével tervezzük a fejlesztést. „Ez egy-egy olyan valóságos élethelyzet vagy egy olyan komplex feladat problémájának megoldását jelenti, amely a gyermekeket a belátható és megfogható eredmény eleven örömeivel ajándékozza meg.” (Hortobágyi Katalin: Projekt kézikönyv 1991)

Évszakok, ünnepek

A természeti, társadalmi és az ember által épített környezet megismerése során kiemelt szerepet tulajdonítunk az **évszakok** jellemzőinek, változásainak és az **ünnepeknek**.

Ezen belül a négy évszak időjárásának, növény-, állatvilágának, az ember életének, munkájának jellemzői, változásai és az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, ismert népszokások, felfedezések, ismeretszerzések, vizsgálódások az óvodai tevékenységek keretét képezik.

Az évszakok, ünnepek sokféle személyes tapasztalaton alapuló élethelyzeteket, élményeket, pozitív érzelmeket, megfigyeléseket, változatos tevékenységeket nyújtanak a gyermekek számára, amelyekre tudatosan építünk.

Az ünnepekre való készülődést óvodai életünk gazdag színfoltjának tekintjük. Előzményei, az ünnepekre való készülődés izgalma, várása, hangulata, öröme, a közös cselekvések, élmények átélése az érzelmi és **közösségi nevelés hatékonyságát kell, hogy növelje.**

Az ünnepek előkészületeiben rejlő sokszínű tevékenységeket ki kell aknázni.

Fontosnak tartjuk népi kultúránk, hagyományaink, népszokásaink továbbélését ünnepeink kapcsán (körültekintő válogatással és változatos tartalommal – énekek, versek, történetek, találós kérdések, szólások, beszélgetések – szellemi és manuális tevékenységek formájában). Az életkornak megfelelően a nemzeti ünnepeinkről történő megemlékezést is beépítjük projektjeinkbe.

Hagyományos ünnepeink mellett néhány újszerűt, sajátosat – a környezet- és természet védeleméhez kapcsolódót is szeretnénk élményszerűen közel vinni gyermekeinkhez.

Programunkban a következőkre építünk:

Tavaszi ünnepek, ill. ezekhez kapcsolódó népszokások, hagyományok

- ✦ Március 15.
- ✦ Húsvét - tojásfestések, tojásfa készítése, locsolkodás – Húsvéti vendégjárás (épületek látogatása – tojáskereső játék)
- ✦ Egészség-nap Egészség világnapja- április 7.
- ✦ Föld napja - április 22.
- ✦ Víz napja
- ✦ Anyák napja
- ✦ Madarak és fák napja– május 10
- ✦ Gyermeknap
- ✦ „Mozdulj Ovi!” - nap

Nyár:

- ✦ Évzáró
- ✦ Nagyok búcsúztatása
- ✦ **Homok – víz kísérletek**

Az őszi ünnepei, hagyományok:

- ✦ Szüreti fesztivál (városi rendezvény – közös és egyéni élményszerzések)
- ✦ Szüreti koszorú készítése
- ✦ Népi kismesterségekkel ismerkedés, a fesztivál alkalmából szüreti vásár, szüreti ökörsütés, szüreti felvonulás, zenés, táncos műsorok.
- ✦ Állatok világnapja október 04. (Erdők hete)
- ✦ Október 23

- ✦ Márton-napi hagyományok felelevenítése

A tél ünnepei, hagyományok:

- ✦ Adventi koszorú készítése- Adventi várakozás
- ✦ Mikulás
- ✦ Lucázás – népi játékokkal, néphagyományok felelevenítése
- ✦ Adventi gyertyagyújtó ünnep (bizonyos telephelyek esetében)
- ✦ Karácsony
- ✦ Óév búcsúztatása (mondókákkal, dalokkal)
- ✦ Farsang (álarcok készítése, álarcos játékok, vidám tréfás versek, szólások, mondások, kikiáltók, népi táncok tanulása)
- ✦ Február 2. – gyertyaszentelő – „medve töprengése”

Alkalmazott eljárások:

- √ tervezés során az ünnepek és jeles napok (KALENDÁRIUM) figyelembevétele (tematikus terv, projektterv, nevelési terv),
- √ egy- egy adott ünnepkör feldolgozásánál építünk az adott időszakra jellemző őselemre,
- √ a műveltségterület kiválasztásánál szem előtt tartjuk nemzeti hagyományainkat, nemzeti örökségünket, **a helyi jellegzetességeket,**
- √ a nemzeti ünnepeink feldolgozásában felhasználjuk a magyar mondavilágot, regéket, népmeséket, kiemelkedő történelmi személyekről szóló mondákat, történeteket,
- √ a külső világ tevékeny megismerése, a verselés, mesélés, az ének, zene, népi játék, tánc, rajzolás, festés, kézimunka- és mozgás anyag kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő szociális és egyéni szükségleteit,
- √ az ünnepkörhöz kapcsolódó játéktémák, saját készítésű kiegészítő játékeszközök és fejlesztőjátékok felkínálása a szabad játékban,
- √ az ünnepekre történő ráhangolódás gyűjtőmunkával, megfigyelésekkel,
- √ a szülők bevonása az ünnepi előkészületekbe.

6. Az óvodai nevelés általános feladatai

6.1. Egészséges életmód alakítása

Kiemelt célunk, az óvodáinkba járó minden gyermek egészséges életvitel iránti igényének alakítása, testi-lelki jólétének, egészségének, egészségi állapotának hatékony fejlesztése, megőrzése.

Egészség = az ember teljes testi (fizikai, szomatikus), szellemi (pszichés) és szociális jóléti állapota.

A gyermek testi fejlődésének elősegítése, az egészséges életmód szokásainak kialakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen a területen is meghatározó a felnőtt modell szerepe, a követelmények állításában pedig az egyén és az életkorhoz való igazodás, valamint az ellenőrzésnél a rendszeresség és következetesség.

Programunkban meghatározó szerepet kap az óvodai környezeti nevelés, az egészséges táplálkozás, a mindennapos mozgás, testmozgás, a testi-lelki egészség fejlesztése, a *bántalmazás megelőzése*, a baleset – *megelőzés és elsősegélynyújtás*, valamint a személyi higiéné optimális alakítása:

- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése;
- a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése;
- a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása;
- intézményünkbe járó gyermekek tartás javításának támogatása
- **a fenntarthatóság szemléletének beépítése mindennapjainkba,**
- az egészséges életvitel iránti igény kialakítása;
- a családi és óvodai életritmus egymáshoz való közelítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

Alkalmazott eljárások:

- ✓ gyakorlati tapasztalás
- ✓ gyakorlati munkák
- ✓ szemléltetéssel összekapcsolt bemutatás
- ✓ önálló megfigyeléseket
- ✓ utánzás, mintakövetés

Feladata

- A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet és feltételrendszer biztosítása. A napi, heti tevékenységek időben megközelítően azonos rendjének kialakítása.
- A gyermekek gondozása, edzése, testi-lelki szükségletük, mozgásigényük kielégítése és ezek összehangolása, a betegségek megelőzése, a gyermekek egészségének védelme. Az egészséges életmód jó szokásainak megalapozása.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Az egészséget károsító magatartások visszaszorítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A testi képességek fejlődésének segítése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Gyógytestnevelő, fejlesztő szakemberek bevonásával prevenciós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása - a szülő és az óvodapedagógus együttműködésén alapuló – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Intézményünkbe járó gyermekek tartás javításának támogatása a mindennapos testnevelésbe beépített tartásjavító gyakorlatokkal és játékokkal.
- **Az egészséges környezet megóvása érdekében a fenntarthatóság szemléletének beépítése mindennapjainkba.**

Tartalma, konkrét tevékenységformái

a.)egészséges óvodai környezet:épületek, helyiségek, udvar, óvoda környéke:

- feleljenek meg az egészségügyi előírásoknak
- feleljenek meg az esztétikai, higiéniai követelményeknek és segítsék elő az egészséges életmód szokás-szabályainak gyakorlását
- a csoportszobák, öltözők, mosdók felszereltsége, a szokásszabályok rendszeres gyakorlását kell, hogy segítse
- csoportszobákban kiemelt szerepet kapnak a mobilizálható játéksarkok. „kuckók”
- a csoportok berendezésénél domináljanak a természetes anyagok (fa, vessző, gyékény, fonal, agyag, gyapjú textil).
- a belső környezet kialakításánál a növények, állatok helyére is gondolunk
- naponta tapasztalási lehetőséget nyújtunk ahhoz, hogy a növények, állatok élete, fejlődése az ember gondoskodásával valósul meg (akvárium- vízi élet csodáinak tapasztalása, mini-üvegház – a víz körforgása, az élősarokban minden évszakban rügyezik, csírázik valami stb.)
- aktuális érdekességeknek külön hely biztosítása
- a szokások kialakításában, beidegződésében kiemelt szerepet tulajdonítunk a vizuális jeleknek (saját tárgyak, eszközök megismerése csoportszobában, öltözőben, mosdóban, ruhán stb.).
- az udvarok játékeszközei, felszereltsége, természetes adottsága biztosítsa a gyermekek szabad mozgását, az edzettség elősegítését
- a mozgás- és ügyesség fejlesztő eszközök, játékok, kisméretű munkaeszközök (kerti szerszámok) feleljenek meg a pedagógiai, esztétikai, egészségügyi és higiéniai követelményeknek.
- az udvarok jellemzőit, természeti adottságait figyelembe véve folytatjuk a növények (kiemelten a bokrok, virágok) telepítését, az óvodai kiskertek alakítását, a madárvédelem eszköztárának bővítését, egyéb újszerű ötletek megvalósítását.
- az óvodai udvarok is kiváló terepet nyújtsanak az évszakok változásainak nyomon követéséhez, megfigyeléséhez, gyűjtésekhez, munkálkodásokhoz, segítsék a környezetbarát életmódot
- minden dolgozó feladata az udvarok biztonsági előírásainak betartása, betartatása

b.) gondozás :

- az óvodai nevelés egyik alapvető tevékenységének, sajátos nevelési feladatnak tekintjük, amely az egész óvodai életet átszövi.
- fontos feladatunk megismerni a családból hozott szokásokat (anamnézis lapok, szülőkkel való beszélgetések, tudatos megfigyelések módszereivel).
- a gyermekek helyes életvitelének, életritmusának megteremtése.
- a gyermekek fejlettségéhez, élettani szükségleteihez igazodó napirendek tudatos és körültekintő kialakítása.

c.) táplálkozás:

- a növekedés és fejlődés lényeges feltételének tekintjük.
- kiemelten kezeljük a helyes táplálkozási szokások megalapozását.
- az étkezések közül a tízórai és az uzsonna az önkiszolgálásra épül
- a középső és nagycsoportokban az ebédnél a társakért végzett munka örömeinek átélése kap helyet.
- folyamatos folyadékpótlás biztosítása az egész nap során

Fontos feladatunk, hogy az étkezési szokások jól szervezettek legyenek, érvényesüljön a folyamatosság, a gyermekek egyéni étkezési ütemének tiszteletben tartása, a felesleges várakozási idők kiküszöbölése. Az étkezések esztétikai, higiéniai követelményeit be kell tartani (eszközrendszer, átgondolt szokásrendszer).

d.) testápolás:

- a gyermekek helyes higiéniai szokásainak tisztaság iránti igényének kialakítását segítjük elő.
- fontos, hogy részmozzanatainak végzését (bőr-, haj-, fog-, orr ápolása, WC használat) fokozatosan bővülő feladatokkal, életkornak megfelelő önállósággal végezzék.
- a tisztálkodás sorrendjének kialakítása, a saját jellel ellátott eszközök használata kiemelt nevelési feladat.
- nagy hangsúlyt fektetünk a mosdóbeli gondozási feladatokhoz illő intim környezet kialakítására.
- a napirendben tervezett tisztálkodások mellett szükség szerint is szabadon végezhetik testi szükségleteiket a gyermekek.

e.)öltözködés:

- a gyermekek óvodai öltözete legyen praktikus, kényelmes, a gyermek egészséges testi fejlődését elősegítő. A többrétegű, ízléses, az időjárásnak megfelelő öltözködés, az egészséges ruhák és lábbelik fontosságáról kívánjuk meggyőzni a szülőket
- öltözködésnél gondosságra, pontosságra és egymás segítésére nevelünk.
- az öltözködés készségeinek fokozatos és folyamatos alakításánál előtérbe helyezzük a gyermekek önállóságának fejlesztését (egyéni ütemben).

f.) alvás-pihenés:

- időtartama csoportonként, életkori sajátosságok függvényében változik.
- fontos, hogy tartsuk tiszteletben a gyermekek alváshoz kapcsolódó szokásait, egyéni alvásigényüket.
- nagy hangsúlyt fektetünk a nyugodt pihenés feltételeinek megteremtésére (alvás előtti vetkőzés, teremrendezés szokás-szabályaira, ruhadarabok elrendezésére, szellőztetés, portalanítás előírásainak betartására, alvás előtti mesélés, vagy éneklés érzelmi fontosságára).
- rendszeres szellőztetés biztosítása a napirendhez igazítva szükség szerint.
- az óvodapedagógusok fokozott figyelemmel kísérik a gyermekek alvásidő alatti megnyilvánulásait. Érzelmi töltésű egyéni bánásmóddal, törődéssel segítsék a gyermekek problémáinak megoldását. Ügyeljenek az alvás közbeni folyamatos légcserére.
- a gondozási feladatok ellátása az óvodapedagógusok, és dajkák összehangolt munkavégzését igényli.

g.) mozgás-edzés:

- a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítése,
- a mozgás megszerettetése,
- a mozgástapasztalatok változatos gyakorlási lehetőségeinek biztosítása,
- mozgásos élményekkel a gyermekek testi-, értelmi-, szociális képességeinek, önismeretének, magabiztosságának fejlődése.
- mindennapos mozgás, testmozgás tervezett biztosítása, melyek alkalmasak a nagy- és finommozgások fejlesztésére.
- edzési lehetőség, szabad mozgás biztosítása a környezet, nap, levegő kihasználásával, délelőtti, és délutáni udvari játék, és séták során (napi 1,5-3 óra)

- nyári napirend alakításánál, az egész napos levegőn való tartózkodásra való törekvés (tervezett tevékenységek keretében)

h.) baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

- az óvodai berendezések, eszközök, csak baleset megelőzési szempontok alapján történő vizsgálat után kerülnek használatba
- berendezések, eszközök állapotának folyamatos ellenőrzése
- udvari játékok, eszközök szakértői felülvizsgálata, ellenőrzése
- elsősegélydoboz tartalmának ellenőrzése, esetenként pótlása
- gyermekek megismertetése a vészhelyzetek-, balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőikkel (segítségkérés, felnőtt értesítése)
- a házirendben meghatározott védő, óvó előírások betartása, ill. betartatása
- általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása, ellenőrzése a gyermekek biztonságának érdekében

6.2. Mozgásfejlesztő program

Intézményünkben a 2009/2010-es tanévtől kezdődően **kiemelt, komplex mozgásfejlesztést végzünk**, ami során egészségügyi és pedagógiai célzatú fejlesztéseket egyaránt biztosítunk. Intézményünkben a személyi feltételek adottak: gyógypedagógus, alapozó mozgásfejlesztő, Kulcsár Mihályné - féle komplex fejlesztő szakember, fejlesztőpedagógusok és gyógytestnevelők állnak rendelkezésünkre a feladat teljesítésére.

Minden mozgásos tevékenység a kisgyermek számára a világ megismerésének forrása és színtere, egészséges fejlődésének az alapja.

Speciális, mert programunkba beépítve, a gyerekek mindennapjaiba beiktatva végezzük. A mozgásos „játékfoglalkozások” a délelőtti és délutáni napirendben kapnak helyet, az épületek tornatermeiben. A mozgásprogramban résztvevő gyerekek „szűrését”, szakorvos, gyógypedagógusok, logopédus és gyógytestnevelők végzik.

6.2.1. Csoportos komplex mozgásfejlesztés

A kötött szervezeti formában megvalósuló fejlesztési mód, az idegrendszer szenzitív korszakára építve fejleszti-, és strukturálja a gyermekek idegrendszerét. Carl Henry Delacato neurológus dolgozta ki a terápiát, ezt fejlesztette tovább Kulcsár Mihályné. Elméleti alapja, hogy a mozgásfejlődés szoros kapcsolatban áll az idegrendszer éréseivel, a gyermek mozgásának és észlelésének fejlődése egy-egy meghatározott területének irányítása alatt áll.

A komplex mozgásfejlesztéssel megelőzhető, illetve lényegesen csökkenthető a tanulási nehézség.

A módszer diagnosztikus-, valamint terápiás fejlesztési eljárást tartalmaz, mely hozzájárul óvodásaink zökkenőmentes iskolakezdéséhez. A mozgás programban résztvevő gyermekek a mozgásállapot felemérést követően kerülnek beosztásra.

A fejlesztés célja

- prevenció
- korrekció

A fejlesztés feladata:

- a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgás megszerettetése
- mozgástapasztalatok bővítése
- mozgáskészségek alakítása, fejlesztése
- testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése (kondicionális, koordinációs)

A fejlesztő program összeállításának szempontjai:

- nagy- és finommozgásos tevékenység igénybevételét szolgálja
- tartalmazzon kiemelten légző, illetve relaxáló gyakorlatokat
- stabilitást igénylő mozgásminták szerepeljenek benne
- csoportosan és egyénileg is alkalmazható legyen
- biztosítsa a gyermekek megfelelő terhelését, aktivitását.
- mozgáson keresztül az értelmi és szociális képességek fejlesztése

Alkalmazott eljárások

- állapot és mozgásvizsgálat
- mozgáskotta módszer
- komplex mozgásfejlesztés

6.2.2. Gyógytestnevelés

A gyógytestnevelői munka területei:

- Ortopédiai problémával, tartási rendellenességgel küzdő gyermekek segítése.
- A terápia, fejlesztés külön csoportokban történik. A csoportok kialakítását intézményünkben szervezett ortopéd szakorvosi vizsgálat előzi meg.

Intézményünk a gyógytestnevelői munkát az **óvodai nevelés szerves részének tekinti.**

Célja:

- prevenció
- korrekció
- járuljon hozzá az érintett gyerekek egészségügyi állapotának javításához, általános teljesítőképességük, edzésük fokozásához
- az egészséges életvitel igényének alakítása
- a gyermekek testi fejlődésének elősegítése
- az egészséges életmód, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- egészségügyi rehabilitáció, rehabilitáció
- tartás rendellenességek kiszűrése, javítása
- megfelelő mozgáskoordináció kialakítása

Feladata:

- gyerekek egészségi állapotának lehetőség szerinti javítása
- állapotszint mérése, egyéni sajátosságok, egyéni fejlettségi állapot figyelembe vétele
- megelőzés, a kezdődő mozgásszervi elváltozások kialakulásának megakadályozása
- a biomechanikailag helyes testtartás kialakítása
- az elváltozások minél korábbi korrekciója
- a gyermekekről egyéni dokumentációk készítése, melyek naprakészen tükrözik a fejlesztési területek-, fejlesztési módszerek-, és fejlettségi állapotok rendszerét
- elég idő és alkalom biztosítása a tevékenységek többszöri gyakorlására
- örömként éljék meg az irányított mozgásos tevékenységeket
- ismerjék, és biztosan használják a mozgásfejlesztő eszközöket
- tartsák be a biztonságos együtt mozgáshoz szükséges alapvető szabályokat
- mozgás utáni regenerálódás, folyadékpótlás biztosítása

Kiemelt feladat:

- gerincferdülés kezelése

- tartásjavítás
- hátizom megerősítése
- lúdtalp korrigálása
- egészség helyreállítása
- kondíció, edzettségi állapot fokozása
- személyiség fejlesztés

A fejlesztő program összeállításának szempontjai:

- az ortopédiai szakorvos által megjelölt tartási rendellenességek korrekciója, prevenciója
- csoportosan és egyénileg is alkalmazható módszerek alkalmazása
- gyerekek egészségi állapotának lehetőség szerinti javítása
- nagy- és finommozgásos tevékenység igénybevételét szolgálja
- tartalmazzon kiemelten légző, illetve relaxáló gyakorlatokat
- stabilitást igénylő mozgásminták szerepeljenek benne
- csoportosan és egyénileg is alkalmazható legyen

Alkalmazott eljárások:

- ortopédiai szűrés
- mozgáskotta módszer
- komplex mozgásfejlesztés
- tartásjavító gyakorlat és játékgyűjtemény.

Az óvodai csoportok mindennapos mozgás anyagának megsegítése érdekében mesterprogram keretében **tartásjavító gyakorlatgyűjtemény** készült el mely a megelőzés alapját adja.

Az általunk helyesnek tartott napirend

7,00 — 12,00 — Játék, tanulás, gondozási feladatok, folyamatos tízórai, **naponta szabad és szervezett mozgásos tevékenységek**, levegőzés. — A nemzetiségi csoportokban nyelvi nevelés-oktatás.

- 12,00—15,00—~~Ebéd, gondozási feladatok, mese vagy ének, pihenés, folyamatos felkelés (koresoportonként módosulhat)~~
- 15,00—17,00—~~Tisztálkodás, folyamatos uzsonna, gondozási feladatok, játék a csoportszobában vagy a szabadban, ill. mindkét helyen. A nemzetiségi csoportokban nyelvi nevelés-oktatás.~~

Óvodapedagógus feladatai:

- ~~személyes példamutatás,~~
- ~~a tárgyi feltételek megteremtése,~~
- ~~helyes tisztálkodási, étkezési technikai fogásainak megtanítása,~~
- ~~igény szerinti segítségnyújtás,~~
- ~~az egyéni igények ésszerű kielégítése,~~
- ~~a gyermekek egyéni testi szükségletei kielégítésének segítése,~~
- ~~folyamatosság biztosítása,~~
- ~~nyugodt légkör megteremtése,~~
- ~~kreativitásra ösztönző tevékenységek biztosítása,~~
- ~~a tárgyi környezet kialakításakor figyelembe venni a biztonságot, a gyermekek testi adottságait és az adott gyermekcsoport jellemzőit,~~
- ~~megtanítani a gyermekeknek, hogy jelezzék, ha környezetükben tönkre megy valami,~~
- ~~biztosítani a csoportszobában a megfelelő hőmérsékletet és levegőcserét,~~
- ~~biztosítani, hogy óvodába csak egészséges gyermek járjon, betegség esetén azonnal értesíteni a gyermek szüleit,~~
- ~~naponta biztosítani a szabad levegőn való mozgást,~~
- ~~az otthonról hozott szokások közül azokat toleráljuk, melyek a gyermek fejlődését szolgálják,~~
- ~~problémamegoldó, életvezetési készségek fejlesztése,~~
- ~~szükség szerint megfelelő szakemberek bevonása—szülővel együttműködve—speciális prevenciós és korrekciós testi lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.~~

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- ~~Életkornak megfelelő lelki és testi érettség.~~
- ~~A gyermek önmaga képes legyen mindennapi szükségletei önálló kielégítésére.~~

- Szokásává válik a tisztálkodás gyakorlata.
- Önállóan tisztálkodik, a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket önállóan használja.
- Igényévé válik a fogápolás és az eszközök tisztántartása.
- Önállóan, tisztán és megfelelő módon használja a WC-t.
- Kialakulnak a társadalmi elvárásoknak megfelelő egészségügyi szokások.
- Kialakul a kulturált étkezési magatartás, megfelelő étkezési szokások, önálló étkezés.
- Önállóan, az öltözködési technikákban jártasan öltözik.
- Önállóan gombol, fűz és masnit köt.
- Igényes a külsejével szemben.
- Segíti a környezete rendben, és tisztántartását.
- Óvja és védi környezetét.
- Alkalmazkodni képes.
- Szükség esetén segít társainak.

6.3 Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

„Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. „, (ONOAP)

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Céljaink:

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- segíteni a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én-tudatának alakulását
- teret biztosítani az **önkifejező törekvéseknek**
- kiegyensúlyozott gyermekek nevelése, akik képesek érzelmeik kimutatására
- képesek mások és saját érzelmeik elfogadására
- képesek pozitív és negatív érzelmeik kezelésére

- képesek a környezetükhöz való pozitív viszonyulásra
- ***képesek az együttérzésre, egymásra figyelésre, együttműködésre, segítőkészségre***
- az elfogadás, megértés kialakítása az emberek különbözősége iránt
- a természeti és az emberi környezet értékelése, ezek iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása
- **a közös élményeken alapuló tevékenységek során a szokás- és normarendszer megalapozása,**
- **az óvoda alkalmazotti közösségének modell értékű kommunikációja, viselkedése.**

Alkalmazott eljárások:

- √ folyamatos, fokozatos, „szülő” beszoktatás alkalmazása, a gyermek szükségleteihez igazodva
- √ a termék berendezésénél törekszünk a természetes anyagok felhasználására,
- √ a bútorok elhelyezésénél figyelembe vesszük a csoport az életkori sajátosságait,
- √ esztétikus környezet kialakítására törekszünk,
- √ a csoportra jellemző „rituálék” kialakítása a napirendi tevékenységeknek megfelelően,
- √ az adott időszakra jellemző témakörök feldolgozásánál elsődleges a közös élményszerzés, séták, kirándulások, közös tevékenységek, közös produktumok készítése,
- √ a gyermekeket a játékeszközök, egymás és saját produktumának megbecsülésére ösztönözzük,
- √ az aktuális témákra és ünnepekre történő érzelmi ráhangolódás: a játékkal, az irodalmi, zenei, vizuális anyag kiválasztásával,
- √ az érzelmi biztonság erősítése, érzelmi élet gazdagítása a szülőkkel közös programok szervezésével
- √ szociális kompetenciák erősítése: ismerkedő játékok, énekes játékok, bizalomjátékok, ölbéli játékok, ringatók, dramatikus játékok saját készítésű fejlesztő játékok.

Feladatai:

- barátságos, derűs csoportlégkör kialakítása, biztonságérzet megteremtése
- az óvodapedagógusok, az óvodában dolgozók **társai, természetes támaszai** legyenek a gyermeknek

- a „fokozatos”, az **egyénihez igazodó beszoktatási időszakban** fokozottan nyilvánuljon meg a szeretet, az elfogadás érzése, már az óvodába lépéskor kedvező hatások érik a gyermeket
- az óvodában kialakuló kapcsolatokat **pozitív attitűd**, érzelmi töltés jellemezze / óvodapedagógus-gyerek, gyerek-dajka, gyermek-gyermek /
- társas normák és közösségi kapcsolatok alakítása a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával: szabad játék során; közös, társas és szabályokat követő játékok alkalmával; gondozási és étkezési tevékenységek során; felelősi tevékenységek végzésével; munkatevékenységek alkalmával; szervezett rendezvényeken, ünnepeken, az intézmények közös programjain
- erkölcsi tulajdonságok alakítása az óvodai élet teljes tevékenységrendszerében: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség kialakítása
- az akaratú élet (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), a szokás és normarendszer megalapozása
- kommunikációs képesség fejlesztése
- kooperációs képesség fejlesztése
- konfliktuskezelés és megoldás elsajátíttatása
- legyen minden csoportnak hagyománya, szokásrendszere, mely elmélyíti az összetartozás, együttérzés élményét, gazdagítja az érzelmi intelligenciát
- a gyermekek elfogadásra, megértésre, a különbözőségek tolerálására nevelése,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében együttműködés kialakítása a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- beszoktatási ütemterv készítése a szülőkkel egyeztetve
- a gyermek személyiségének minél mélyebb megismerése,
- minta, modellnyújtás a kommunikáció és viselkedés terén
- otthonosság, szeretetteljes légkör biztosítása,
- érzelmi biztonság nyújtása, pozitív gátlások kiépítése
- fokozatos, folyamatos és következetes szokásalakítás tevékenységeken keresztül,
- határozott követelményállítást, normarendszer kialakítása,
- pozitív érzelmek erősítése,
- negatív érzelmek feldolgozásának megkönnyítése, segítése

- konfliktusok kezelése,
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése,
- toleráns, egyéni és differenciált bánásmód biztosítása
- félelmek, szorongások feloldása,
- másság elfogadása, elfogadtatása,
- *előítéletmentes magatartás*
- szűkebb, tágabb környezet megismertetése, kötődés mélyítése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Az életkornak megfelelő lelki és szociális érettség jellemzi.
- Véleményalkotásában már megjelennek a reális önértékelés jelei.
- Kudarctűrő és konfliktusmegoldó képességét kialakult helyzetekben megfelelően alkalmazza.
- Tud együttműködni a közös cél érdekében, adott helyzetekben egyéni érdekeit képes a közös célok alá rendelni.
- Feladattudata kialakult, vállalt feladatait teljesíti.
- Kialakult szabálytudata van, a szokásokat, szabályokat képes betartani.
- Megbecsüli saját és társai munkáját.
- A közösségben betartja az együttélés szabályait, nyitott a társas kapcsolatokra.
- Elfogadja a másságot, segítőkész, megérti mások érzelmi jelzéseit.
- Egészséges önbizalma és a társai iránti bizalma kialakult.
- Ismeri szűkebb, tágabb környezetét.

6.4 Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

6.4.1. Anyanyelvi-kommunikációs nevelés

Az óvodai anyanyelvi nevelést olyan komplex folyamatnak tekintjük, amely a gyermeki tevékenységeket áthatva jelen van a nevelési folyamat egészében, **valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat**. A megismerési folyamat, az ismeretszerzés, képességfejlesztés legalapvetőbb eszköze az anyanyelv. Fontos közvetítő szerepet tölt be az óvoda gazdag, sokszínű tevékenységrendszerében. Megnyilvánulási formái – a beszéd, a kommunikáció – olyan tevékenységek, amelyek segítségével a gyermek érintkezik

környezetével, és önkifejezését megvalósítja, általa kiépülnek a szociális kapcsolatok. A beszédbeli szokások alakításánál döntő tanulási tényezőnek az **érzelmi alapon megvalósuló utánzást tartjuk**. Fontos nevelési tényező tehát az **óvónő és az óvodai dolgozók mintaszerű beszéde, kommunikációs kapcsolata**.

Céja:

- az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés
- a gyermekek beszédbeli aktivitásának, bátorságának, kommunikációs készségeinek kibontakoztatása,
- a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására,
- az élményekhez és tapasztalatokhoz kapcsolódó, egyénre szabott nyelvi fejlesztés,
- a gyermekek szociális kapcsolatainak, érzéseinek alakítása, önbizalmuk kifejlődése.

Alkalmazott eljárások:

- ✓ beszélő környezet megteremtése
- ✓ tervezés során az ünnepek és jeles napok figyelembevétele (tematikus terv, projektterv, nevelési terv),
- ✓ szókincsbővítés az őselemek, aktualitások adta lehetőségek kiaknázásával,
- ✓ kommunikációs képességek fejlesztése a megfigyelések, kísérletek, tapasztalatok megbeszélésével, és önálló megfogalmazásával,
- ✓ beszélgető körök alkalmazása
- ✓ anyanyelvi játékok, fejtörők, találós kérdések, szólások, közmondások, szólancok beépítése, alkalmazása,
- ✓ a tevékenység területek feldolgozásnál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő szociális és egyéni szükségleteit.

Feladatai:

- a gyermek meghallgatása
- a gyermeki kérdések támogatása, ösztönző légkör megteremtése
- kérdésekre a válaszadás igényének kialakítása
- beszédkedv fejlesztése,
- beszédészlelés, beszédmegértés, szókincs, kifejező- és kommunikációs készség, anyanyelvi kultúra fejlesztése,
- helyes artikuláció, tiszta ejtés,
- beszédmozgás fejlesztése,

- kapcsolatteremtő készség, beszédmagatartás, viselkedési normák fejlesztése (kiemelten: egymáshoz való alkalmazkodás, szociális magatartás, beszélgetés közben szemkontaktus tartása, helyes testtartás).
- társalgási- és improvizációs képesség fejlesztése,
- auditív emlékezet fejlesztése,
- auditív ritmus fejlesztése,
- auditív zárttság fejlesztése,
- empátiás készség fejlesztése,

Óvodapedagógusi feladatai:

- Biztonságos, meghitt, egymást elfogadó és megbecsülő légkör, tevékenységekben gazdag óvodai élet teremtése.
- Vetesse észre a nyelv szépségét, fontosságát, játékosságát, humorát.
- ***Adjon ösztönzéseket a gyermekek szóbeli megnyilvánulásainak elősegítésére. Segítse, hogy kedvvel, szívesen saját szintjüknek, ismeretüknek, nyelvi kifejező készségüknek megfelelően beszéljenek.***
- Különösen ügyeljen arra, hogy a gyermekek a kulturált, udvarias beszéd legfontosabb elemeit és szabályait megismerjék.
- A spontán és irányított kommunikációs helyzetekben minden tevékenységben az óvodapedagógus beszéde, kommunikációja legyen **pozitív példa, modellértékű, szabálykövetítő** a nyelvi képességfejlesztéshez (stílus, hanglejtés, dinamika, hangsúly megfelelő alkalmazása).
- Teremtsen motiváló helyzeteket: szabad „fogalmazásokra”, beszélgetésekre, vitákra, nyelvi játékokra, a beszélgető-kör kialakulására, sokfunkciós technikáinak megvalósítására – **a javítgatások elkerülésével** (élménybeszámolók, önálló mesélések, mesefolytatások, vállalási-értékelési megbeszélések nagycsoportban).
- A helyes nyelvhasználat összetevőit tudatosan tartsa szem előtt (beszédtechnika, nyelvtan, nyelvművelés, kommunikáció elemei, a verbális és nem verbális képességek fejlesztését – tekintet, mimika, gesztus, testtartás).
- Folyamatosan alakítsa a beszédkapcsolatokhoz illő verbális és non-verbális kommunikációt, a tevékenységeknek, szerepeknek megfelelő beszédet.

- A meghallgatás, a ***differenciált segítségnyújtás vezérelje módszereinek alkalmazását, irányítását.***
- Nagy gondot fordítson az óvodai nevelés természetes körülményei között adódó kommunikációs helyzetek kihasználására.
- A gyermekcsoportról készült „**anyanyelvi térkép**” segítségével az egyéni sajátosságok tükrében kiemelt figyelmet, törődést fordítson a visszahúzó, félénk, túl aktív, beszédbeli elmaradást mutató, beszédhibás gyermekekre.
- Munkakapcsolata legyen folyamatos a logopédussal.

Logopédus feladatai:

- A gyermekek felmérése 4 és/vagy 5 éves korban. Felmérés után éves tervkészítés.
- A kiszűrt beszédhibák szakszerű, folyamatos javítása.
- Tartsa tudatosan szem előtt az óvodás életkor sajátosságait, a játék, játékoság, cselekvés fontosságát.
- Lehetőség szerint végezzen általános beszédfejlesztést is (retardált gyermek esetében).
- Biztosítson konzultációs lehetőségeket az óvodapedagógusoknak, szülőknek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Jól érthető beszéd, tiszta artikuláció.
- Kialakult biztos beszédértés, életkorának megfelelő beszédaktivitás, beszédfigyelem.
- Hallott információk pontos észlelése, megértése és megkülönböztetése.
- Megbízható, pontos hallásemlékezet.
- Összefüggő, nyelvileg helyes bővített mondatok használata.
- Különböző mondatfajták használata.
- Névutók, névmások, igemódok, igeidők helyes használata.
- Képességeknek megfelelő kommunikáció társakkal és felnőttekkel.

6.4.2. Értelmi fejlesztés és nevelés

„Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságára, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket,

tapasztalatokat szerezhethet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.”
(ONOAP)

Célja:

- *A gyermek mindazon készségeinek, képességeinek kibontakoztatása, mely egész életén keresztül segíti a tanulásban, az életben való eligazodásban.*
- Olyan tudásvágy kiépítése, mely lehetővé teszi az új ismeretek befogadását, alkalmazását.

Feladatai:

- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése.
- Különböző tevékenységekben, élethelyzetekben a sokoldalú gyakorlás biztosítása.
- Értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek alapos megismerése, fejlődésének nyomon követése, rögzítése.
- Problémahelyzetek teremtése, élményekhez, sokrétű tapasztalatokhoz juttatás.
- Megfelelő eszközök, módszerek megválasztása, a játék elsődlegességének szem előtt tartásával.
- Több érzékszervre ható tapasztalatszerzés biztosítása.
- Az óvónő mindig legyen nyitott a gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára.
- *Vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességeit, különbözőségeit.*
- Érje el, hogy minden gyermek önmagához képest fejlődjön.
- Biztosítson a gyermekek számára különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő környezetet.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Észlelési képességek fejlettsége.

- Pontos, lényegét megragadó megfigyelőképesség.
- Ok-okozati összefüggések felismerése, helyes megfogalmazása.
- Pontos, megbízható emlékezet.
- Szándékos és tartós figyelem.
- Akusztikus és verbális információk észlelése, megkülönböztetése.
- Életkornak megfelelő gondolkodási műveletek kialakulása.
- Megfelelő kommunikációs képesség kialakulása.
- Feladattudat, feladattartás megléte

7. Az óvodai élet megszervezésének elvei, a megvalósítás feltételei

„Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.”

/ONOAP/

7.1 Csoportok

Óvodánkban az osztott, részben osztott, valamint osztatlan csoportok egyaránt megtalálhatók. Csoportjaink több, mint fele azonos életkorú, homogén szerkezetű. A részben osztott és vegyes összetételű csoportok esetében is törekszünk arra, hogy a fogadó két óvónő kísérmé végig a gyermekeket az iskolába lépésig. 3-7 éves korban a gyermekek személyi kötődése erős, ezért óvónőváltásra csak különösen indokolt esetben kerülhet sor.

7.2 Az óvodai élet megszervezése

„ A gyermek egészséges tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a **napirend és a hetirend** biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú **párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások** tervezésével, szervezésével valósulnak meg. „ (ONOAP)

A rendszeresen ismétlődő tevékenységek növelik az **érzelmi biztonságot** a gyermekekben.

Az óvoda munkarendje:

- a nevelési év szeptember 1.-től augusztus 31-ig tart

- az óvoda hétfőtől péntekig, ötnapos munkarend szerint működik
- a nyári időszakban előre egyeztetve, eltérő időpontban, négy hétig tartanak zárva épületeink
- ebben az időben történik az óvodai épület szükség szerinti felújítása, karbantartása, az épület nagytakarítása
- a négyhetes zárások ideje alatt is szükség szerint ellátást biztosít az intézmény

Az óvoda nyitva tartása:

- az óvoda reggel 7,00 órától 17,00 óráig tart nyitva
- **a nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel óvodapedagógusok, szakképzett pedagógiai asszisztensek és szakképzett dajkák foglalkoznak**
- a szülői igények és felmérés alapján reggel 6.30-7.00 óráig ügyeletet biztosítunk a gyermekek számára, indokolt egyéni kérések alapján.

Csoportszervezés

- óvodánkban homogén, részben osztott és vegyes életkorú csoportok is működnek
- a csoportok kialakításánál figyelünk a nemek arányára, illetve a maximum csoportlétszáma is

A napirend összeállításának szempontjai:

- igazodjon a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez
- vegye figyelembe a **helyi szokásokat, igényeket**
- **folyamatosság és rugalmasság** jellemezze
- fontos a tevékenységek közötti **harmonikus arányok** kialakítása
- biztosítsa a **játék elsődlegességét (szabad játék)**, kitüntetett szerepét a tevékenységek között
- a napirend állandó tevékenységeitől egyetlen pedagógus sem térhet el: alvás, pihenés, levegőzés, étkezés
- a napirend kialakításánál figyelembe kell venni a **gyermek életkorát, az életkorából adódó szükségleteit, a gyermek idegrendszeri érettségét**
- az évszakok változását
- a megfelelő életritmus kialakítása érdekében a rugalmasság mellett bizonyos tevékenységek végzésére közel azonos időpontban kerüljön sor

- a gyermekek tevékenységében ki kell küszöbölni a holtidőt, a várakozást, kivárást, ezt a **párhuzamosan végezhető tevékenységek biztosításával** tesszük
- a délutáni alvás élettani szükséglet, de időtartamát rugalmasan kezeljük a gyermek életkori szükségleteinek megfelelően
- a napirendben kiemelten szerepeljenek a mozgásos tevékenységek lehetőségei
- a gyermekek a tanköteles korukat megelőző évtől 45 perces időkeretben, differenciált – iskola-előkészítő – fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt:
 - ✓ óvodai csoportban (homogén összetétel esetén) vagy külön térben (osztatlan összetétel esetén) szervezeten
- az iskola-előkészítő fejlesztő tevékenység tervezése érdekében, a tanköteles kor betöltésekor nevelési évet megelőző áprilisban az intézmény által kidolgozott mérési eljárást alkalmazzuk
- az iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységek az intézmény által kidolgozott tematika és ütemezés szerint, az iskolai beváláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztésére irányulnak.

Javaslattevő a gyermekek napirendjéhez:

A csoportok napirendjét az óvodapedagógusok az **elektronikus csoportnaplóban** rögzítik.

A német nemzetiségi óvónők munkarendje is heti váltásban történik, viszont a nemzetiségi óvodapedagógusok délelőtt és délután, a teljes napirend minden tevékenységébe beépítve közvetítik a nyelvet a gyermekek számára.

A tevékenységeken belül a két nyelv arányát az óvónő határozza meg a gyerekek nyelvismeretéhez, életkorához és fejlettségéhez igazodva. Ezeket szem előtt tartva, a hét minden napján érvényesül a német nyelvi nevelés-oktatás.

A nemzetiségi óvodapedagógusok a csoportnaplóban két nyelven tervezik a hetirendet, napirendet, a negyedéves fejlesztési tervek egy részét, valamint a heti tevékenységeket. A tematikus terv is két nyelven íródik ezekben a csoportokban.

7.00—10.30 Szabad játék, a játékba integrált tevékenységek (egyéni és mikrocsoporthoz tartozó formában) / Freies Spiel, im Spiel integriertes Lernen/

- ~~rajz, mintázás, kézimunka / Zeichnen, Malen, Formen, Basteln/~~
- ~~ének, zene, népi játékok, tánc / Lieder, Singspiele Kindertänze/~~
- ~~mesélés, verselés~~
- **mindennapi mozgás spontán és szervezett**
- ~~külső világ tevékeny megismerése~~
- ismeretek rendszerezése, feldolgozása, bővítése játékos szituációkban, párhuzamos tevékenységek biztosításával /Gruppierung, Verarbeitung, Erweiterung der Kenntnisse in spielerischen Situationen/
- ~~részképességek játékos fejlesztése az egyéni szükségletek szerint /Persönliche, spielerische Fähigkeitserweiterung/~~
- ~~gondozási tevékenységek /Tätigkeiten dergesunden Lebensweise/~~
- ~~tízórai /Essen Frchstücken/~~
- ~~mese, vers, dramatizálás /Märchen, Gedichte, Dramatisierung/~~

10:00—10:45 Iskola-előkészítő tevékenységek az iskolába lépés előtti gyermekek számára

10.30—11.45 Levegőzés, szabad játék, szabályjátékok az udvaron /Freies Spiel, Regelspiele im Hof/

Munka-jellegű tevékenységek

11.45—12.00 Öltözködés, gondozási tevékenységek /Kleidung, sich Waschen/

12.00—13.00 Ebéd, testápolási tevékenységek /Mittagessen, sich Waschen/

13.00—15.00 Pihenés, alvás (mese, dal) /Schlafen Märchen, Lied/

15.00—15.30 Testápolás, öltözködés, uzsonna /párhuzam és folyamat biztosításával/ /Sich, Waschen, Kleidung, Essen/

15.30—17.00 Játék a csoportszobában, illetve a szabadban /Spiel im Gruppenzimmer oder im Hof/

1.

Napirend 3-4-5 éves életkorig	
7.00-10.00	➤ szabad játék, játékba integrált tevékenységek, kezdeményezések (egyéni és mikro-csoportos formában) ➤ ismeretek bővítése, - rendszerezése, feldolgozása játékos szituációkban, párhuzamos tevékenységek biztosításával ➤ részképességek játékos fejlesztése az egyéni szükségletek szerint ➤ gondozási tevékenységek, tízórai
10.00-10.30	➤ mindennapos irányított mozgás
10.30-11.45	➤ levegőzés, udvari szabad játék, szabályjátékok az udvaron
11.45-12.00	➤ öltözködés, gondozási tevékenységek
12.00-13.00	➤ ebéd, testápolási-, gondozási tevékenységek
13.00-15.00	➤ pihenés, alvás (mese, dal)
15.00-15.30	➤ öltözködés, testápolás, uzsonna
15.30-17.00	➤ játék a szabadban, illetve időjárástól függően csoportszobában

2.

Napirend 5-6-7 éves életkorban	
7.00-9.45	➤ szabad játék, játékba integrált tevékenységek, kezdeményezések (egyéni és mikro-csoportos formában) ➤ ismeretek bővítése, - rendszerezése, feldolgozása játékos szituációkban, párhuzamos tevékenységek biztosításával ➤ részképességek játékos fejlesztése az egyéni szükségletek szerint - gondozási tevékenységek, tízórai
9.45-10.00	➤ mindennapos irányított mozgás
10.00-10.30	➤ „iskolára hangoló” műhelyek – iskolaelőkészítő tevékenységek
10.30-11.45	➤ levegőzés, udvari szabad játék, szabályjátékok az udvaron
11.45-12.00	➤ levegőzés, udvari szabad játék, szabályjátékok az udvaron

12.00-13.00	➤ ebéd, testápolási-, gondozási tevékenységek
13.00-15.00	➤ pihenés, alvás (mese, dal)
15.15.30	➤ öltözködés, testápolás, uzsonna
15.30-17.00	➤ játék a szabadban, illetve időjárástól függően csoportszobában

Tevékenységi formák párosításai					
7.00-9.45	Külső világ tevékeny megismerése	Rajzolás, mintázás, kézi munka	Mesélés, verselés	Ének, zene, népi játék, tánc	Mozgás (heti nagy)
9.45.10.00	MOZGÁS	MOZGÁS	MOZGÁS	MOZGÁS	-
10.00-10.30	Számvarázsló műhely	Írkáló-firkáló műhely	Szóhinta műhely	Irányjárók műhely	Szívcsapat műhely
	- számlálás - matematikai műveletek - logikai feladatok - mennyiségi fogalmak - becslések, mérések, összemérések - matematikai gyakorlatok - matematikai műveletek	- vizuális percepció - szem-kéz ko. - vonalvezetés - formák, - vonalak - alak-háttér - rész-egész	- anyanyelv - kommunik. - beszéd - hangok megk. -játék a hangokkal, - szavakkal -képpolvasás - stb.	-ritmus -beszédrítmus -téri irányok -téri orientáció -oldalosság -kereszt csatornák -„Így tedd rá” - elemek - Mozgás-kotta	- szociális készségek - érzelmek - érzelmek kifejezése - közösségi szabályok-játékok - együttműködés - csapatjáték - drámapedagógia - mimika - gesztusok olvasása - stb - „Boldog óvoda pr”

A csoportok napirendjét és a tevékenység-rendjét a csoportban dolgozó óvodapedagógusok a csoportnaplóban (**ovikréta felületen**) rögzítik és kifüggesztik a csoportok hirdető tábláira is. A tevékenységformák napi ütemezését az

óvodapedagógusok döntik el, a tevékenységek párosítása viszont az intézmény által meghatározott.

Óvodapedagógus feladatai:

- személyes példamutatás,
- a tárgyi feltételek megteremtése,
- helyes tisztálkodási, étkezési technikai fogásainak megtanítása,
- igény szerinti segítségnyújtás,
- az egyéni igények ésszerű kielégítése,
- a gyermekek egyéni testi szükségletei kielégítésének segítése,
- folyamatosság biztosítása,
- nyugodt légkör megteremtése,
- kreativitásra ösztönző tevékenységek biztosítása,
- a tárgyi környezet kialakításakor figyelembe venni a biztonságot, a gyermekek testi adottságait és az adott gyermekcsoport jellemzőit,
- megtanítani a gyermekeknek, hogy jelezzék, ha környezetükben tönkre megy valami,
- biztosítani a csoportszobában a megfelelő hőmérsékletet és levegőcserét,
- biztosítani, hogy óvodába csak egészséges gyermek járjon, betegség esetén azonnal értesíteni a gyermek szüleit,
- naponta biztosítani a szabad levegőn való mozgást,
- az otthonról hozott szokások közül azokat toleráljuk, melyek a gyermek fejlődését szolgálják,
- problémamegoldó-, életvezetési készségek fejlesztése,
- szükség szerint megfelelő szakemberek bevonása – szülővel együttműködve – speciális prevenciós és korrekciós testi lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Életkornak megfelelő lelki és testi érettség.
- A gyermek önmaga képes legyen mindennapi szükségletei önálló kielégítésére.
- Szokásává válik a tisztálkodás gyakorlata.
- Önállóan tisztálkodik, a tisztálkodáshoz szükséges eszközöket önállóan használja.
- Igényévé válik a fogápolás és az eszközök tisztántartása.

- Önállóan, tisztán és megfelelő módon használja a WC-t.
- Kialakulnak a társadalmi elvárásoknak megfelelő egészségügyi szokások.
- Kialakul a kulturált étkezési magatartás, megfelelő étkezési szokások, önálló étkezés.
- Önállóan, az öltözködési technikákban jártasan öltözik.
- Önállóan gombol, fűz és masnit köt.
- Igényes a külsejével szemben.
- Segíti a környezete rendben-, és tisztántartását.
- Óvja és védi környezetét.
- Alkalmazkodni képes.
- Szükség esetén segít társainak.

7.3 Személyi feltételek

Főigazgató:

- Az óvoda élén áll, az intézmény egyszemélyi felelőse.
- Munkáját az óvoda **vezetői-team** tagjai segítik:
 - általános vezetőhelyettes (1 fő)
 - pedagógiai vezető helyettesek (2 fő)
 - munkaközösség vezetők
 - bölcsődei intézményegység vezetője

A vezetői team feladatai:

- információk gyűjtése, átadása
- döntések előkészítése
- feladatok megosztása

Óvodapedagógus:

„Az óvodában a nevelőmunka **kulcsszereplője** az óvodapedagógus. **Jelenléte a nevelés egész időtartamában** fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a **gyermekkel történő foglalkozások mindegyikét az óvodapedagógus irányítja.** Segítő, elfogadó attitűdje mintát jelent a gyermek számára.” /ONOAP)

- az óvodapedagógus modell

- legyen önálló, egyéni ötletekkel rendelkező
- legyen empátikus, megértő
- szaktudását folyamatosan fejlessze, felkészültsége legyen napra kész

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember **közreműködését igényli. Óvodánkban - gyógypedagógusok, fejlesztőpedagógusok, gyógytestnevelők és alapozó terapeuta - látják el a speciális feladatokat.**

Dajka:

„Az óvodai nevelés eredményességéhez hozzájárul az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája.” /ONOAP/

- tevékeny résztvevője az óvodában folyó munkának, a csoportban történő eseményeknek
- az óvodapedagógus segítője
- munkájával, tetteivel nevel, hat a gyermekcsoportra
- magatartása, beszédstílusa mintaértékű
- ismernie kell az óvoda nevelési elveit, célkitűzéseit
- ismernie kell az adott csoport nevelési elképzeléseit, nevelési tervét
- aktívan részt vesz a gyermekcsoport mindennapi életében
- **a gyermekekkel való kapcsolatát pozitív attitűd jellemezze**

Óvodatitkárok:

- a nevelőtestülettől és dajkák közösségétől elkülönült feladattal rendelkező köznevelési alkalmazott,
- feladata a vezetés munkájának segítése, az adminisztrációs és napi feladatok koordinálása.

7.4 Tárgyi feltételek

Folyamatos feladatunk, hogy az óvoda tárgyi ellátottsága megfeleljen a nevelési-oktatási intézmények kötelező eszköznormájában előírtaknak. Törekszünk az épület, csoportszobák, udvar, azok berendezési tárgyai biztonságára, esztétikájára. A tárgyi berendezésnél biztosítjuk a

gyermeknek megfelelő méreteket, az egészség megőrzését. A játékoknál figyelemmel vagyunk arra is, hogy elégítsék ki a gyermek mozgásigényét. Fontos, hogy az óvoda környezete megfelelő munkakörnyezetet biztosítson valamennyi dolgozója számára. Megteremtjük a mindenkori lehetőséget a szülők fogadására.

A nevelési program végrehajtásához szükséges eszközök, felszerelések jegyzéke a program mellékletében található.

7.5 Tervező munka

Havi szervezési feladatok meghatározása:

- Az állandó, ill. az előre tervezhető programok, óvodán kívüli programok megjelenítése.

Tematikus terv:

- Negyedévek (évszakok változását követve) átfogó, részletes terve, az intézmény által meghatározott szempontok alapján.
- **Iskola-előkészítő műhelyek negyedéves tervei. /Lásd tematikus tervben!/**

Heti tervek, /projektek/

- Tartalmazzák az egyes témakörök anyagát, feladatát és a hozzá kapcsolódó tevékenységeket.
- **A heti tervek a legalább két hetes projekt-tervek részei.**

Kötelezően vezetett dokumentumaink:

1./ Csoportnapló - ovikrétában

2./ Mulasztási és hiányzási napló - ovikrétában

3./ Gyermeki fejlettségmérés az óvodában - a gyermekmegfigyelés eszköze, használata a gyermek óvodába járása alatt kötelező és folyamatos – ovikrétában.

4./ Egyéni fejlesztési naplók – ovikrétában.

5./ ~~Étkezők~~ nyilvántartása

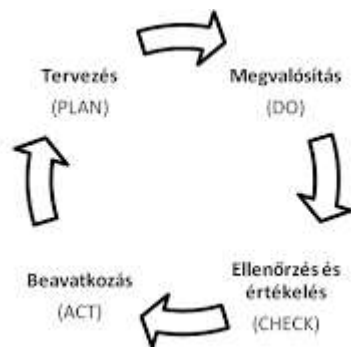
A dokumentumok vezetésének elvei:

- rendszeresség
- következetesség
- egymásra épülés
- folyamatosság

- összehangoltság
- tényszerűség
- objektivitás
- határidők tartása

Tervezőmunka kiemelt szempontja:

PDCA-ciklus nyomon követhetősége a pedagógia munkában

- rendszerszemléletű tervezőmunka – célok konkrét meghatározása
- mérés-értékelési **eredmények felhasználása** a saját pedagógiai gyakorlatban
- terv megvalósítása
- ellenőrzés-értékelés: tényleges és tervezett „adatok” összehasonlítása
- korrekciós intézkedések megtétele
- eredmények függvényében újra tervezés
- folyamatos dokumentálás

7.6 TÉR működtetése

7.6 TÉR működtetése

A belső ellenőrzés, értékelés a ~~óvodavezető~~, **főigazgató** illetve vele együtt az általa megbízott vezetőségi, nevelőtestületi tagok feladata. ~~Az óvodavezető~~ A **főigazgató** éves munkatervben konkrétan meghatározza ellenőrzésének, értékelésének tartalmát, tevékenységekörét, az ellenőrzések főbb megfigyelési szempontjait, várható idejét. **Az ellenőrzési szempontok az Oktatási Hivatal által megfogalmazott Teljesítményértékelési rendszer alapján kerültek meghatározásra.**

Általánosságban a következőkre vonatkozik:

- ô Dokumentumok, tervezés
- ô Nevelőmunka feltételei
- ô Gyermekcsoportok neveltségi szintje
- ô Fejlesztő munka tartalma, elért eredményei, a gyermekek fejlettségének, képességeinek szintje
- ô Pedagógus munkájának elemzése a kompetenciaterületek mentén
- ô A pedagógiai munkát közvetlenül segítő alkalmazottak értékelése az óvodapedagógusok bevonásával, adott szempontsor alapján, évente történik.

Az óvodapedagógusok személyre szabott teljesítménycéljai (évente 3 meghatározott cél) jelenítik meg az értékelés komplex rendszerében a pedagógus saját magával szemben támasztott fejlődési elvárásait annak érdekében, hogy a kijelölt célok illeszkedjenek az intézmény pedagógiai programjában, éves munkatervében, belső szabályzataiban szereplő célokhoz:

Pedagógus értékelési szempontok:

1. Pedagógiai munka minősége, eredményessége
2. Feladatvállalás mennyiségi mutatói
3. Munkavégzés megbízhatósága, határidők betartása
4. Kommunikáció, együttműködés
5. Tehetséggondozás, felzárkóztatás
6. Motiváció, elkötelezettség, etikus magatartás
7. Egyedi intézményi értékelési szempont

Az igazgató esetében a teljesítménycéloknak illeszkednie kell

- az intézményi tanfelügyeleti eljárás alapján készült intézményi intézkedési tervben foglaltakhoz;
- a fenntartóval közösen meghatározott, intézményi szintű stratégiai célokhoz;
- a fenntartó által elfogadott vezetői pályázatban foglaltakhoz – ha van ilyen –, illetve a fenntartó írásban rögzített elvárásaihoz;
- az igazgató éves beszámolója alapján meghatározható problémás területek fejlesztéséhez.

Igazgatók értékelési szempontjai

1. Intézményi feladatellátás eredményessége

2. Erőforrásokkal való gazdálkodás
3. Stratégiai szemlélet
4. Vezetői kommunikáció és irányítás
5. Külső kapcsolatok
6. Motiváció, elkötelezettség, etikus magatartás
7. Fenntartó által meghatározott, az adott intézmény sajátos helyzetét tükröző értékelési szempont

AZ ÉRTÉKELÉS FOLYAMATA

Az értékelés folyamata a személyes teljesítménycélok kijelölésével kezdődik. A TÉR dokumentálásában az eKRÉTA rendszer nyújt segítséget.

A teljesítményértékelés során az értékelő vezető az értékeléshez szükséges adatokat összegyűjti és áttekinti, majd előzetes értékelési javaslatot készít, amelyet közöl az értékelendő személlyel. Az értékelt személy számára ismertek a vonatkozó szempontok, az előzetes értékelési javaslat, amelyet kiegészíthet az önértékelésével.

Ezután kerül sor a személyes értékelő megbeszélésre tanítási évenként egy alkalommal, ahol a vezetői és a pedagógus saját értékelésének ismeretében megszületik a végleges értékelés.

~~Mérési célokat és módszereket is szükség szerint évenként tervezünk és rögzítünk. Kiemelt feladatunknak tekintjük, a minőségi munka, folyamatos fenntartását, javítását.~~

~~A pedagógiai munka fejlesztését szolgáló ellenőrzési célok:~~

- ~~✦ tájékozódás, segítségnyújtás,~~
- ~~✦ a feladatok, utasítások végrehajtásának ellenőrzése,~~
- ~~✦ az eredményesség vizsgálata,~~
- ~~✦ erősségek feltárása~~
- ~~✦ a fejlesztendő területek segítése, támogatás nyújtása~~

~~Az óvodavezető, a vezetőség tagjai valamennyi tevékenységet ellenőrzi.~~

~~Az ellenőrzés formái, módszerei:~~

- ~~✦ a gyermekek tevékenységének ellenőrzése, értékelése,~~
- ~~✦ a felnőttek tevékenységének ellenőrzése, értékelése,~~
- ~~✦ az adminisztrációs munkák ellenőrzése, értékelése,~~
- ~~✦ beszámoltatások szóban, vagy írásban.~~

~~Az ellenőrzés, értékelés fórumai~~

- ~~✦ egyéni megbeszélés, elemzés, reflexió~~
- ~~✦ óvónői párokkal történő közös megbeszélés, közös csoportlátogatás,~~

- ✧ munkaközösségi foglalkozás,
- ✧ nevelőtestületi értekezlet,
- ✧ munkatársi értekezlet.

-

7.7 A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Célia: a gyermek képességeinek azonos módon történő megismerése, fejlesztése.

~~Fontosnak tartjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekek fejlesztésének az alapja az **objektív személyiségismeret** legyen. Ennek érdekében egységes fejlettségmérési eszközt dolgoztunk ki. Az eszköz használatával a gyermekek fejlesztése tudatosabbá, tervszerűbbé, objektívebbé válik.~~

Elvei:

- ~~tervszerűség~~
- ~~egységesség~~
- ~~folyamatosság~~
- ~~rendszeresség~~
- ~~életkori sajátosságok figyelembe vétele~~
- ~~egyéni sajátosságok figyelembe vétele~~
- ~~a program céljainak való megfelelés~~
- ~~objektivitás~~
- ~~partnerközpontúság~~
- ~~dokumentálás~~

A gyermekek fejlődésének nyomonkövetése az OviKréta rendszere által történik, az óvodapedagógusok megfigyelései alapján.

A gyermek fejlődését nyomonkövető dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelési irányát. A megfigyelt területek értékelése alapján az óvodapedagógus az életkornak megfelelően látja a gyermek fejlődését, nyomon követi, hogy eléri-e az iskolakészültség kritériumait.

A szülők az ÓviKréta rendszer által az év folyamán két alkalommal tekinthetik meg az értékelést, a fejlesztési tervet és az eredményeket.

Megfigyelési területek:

1. A gyermek motoros fejlettsége
2. A gyermek kommunikációs fejlettsége

3. A gyermek szociális fejlettsége
4. A gyermek önállóságának fejlettsége
5. A gyermek kognitív fejlettsége

Az óvodapedagógus által végzett egyéb dokumentáció- OviKréta rendszerben feltöltésre kerül a gyermekdossziéba: az óvodapedagógus által készített pedagógiai jellemzések, kérelmek, amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításai, felülvizsgálat megállapításai, összefoglaló táblázat speciális segítségnyújtásról.

A felmérések, megfigyelési tapasztalatok eredményeiről rendszeres visszacsatolás történik a szülők részére fogadóórák, valamint a szülőértekezletek alkalmával. A fejlesztő célú konzultációk biztosítottak napi szinten az óvodapedagógus, fejlesztőpedagógusok, logopédus, gyógypedagógusok között.

A személyiségfejlődés folyamatos értékelése elemzése

Mérés elemzés értékelés

—Intézményünk mérés-értékelési rendszerét a nevelőtestület maga dolgozta ki, felhasználva a kompetencia-alapú óvodai programcsomag gyermekek megfigyelésén alapuló mérési-értékelési rendszerét, valamint más szakirodalmakból is merítettünk **praktikus ötleteket**, illetve a nevelőtestület több éves gyakorlati tapasztalataira építettünk és a saját pedagógiai programunkra.

A mérés számunkra a gyermek alapos megismerését jelenti. A megismerés adott pillanata, ha rögzítjük is, arra alkalmas, hogy az adott pillanatot **értékeljük**. Így tudjuk meg, hogy honnan „mehetünk tovább.”

”A gyerek egyéniségét igazán figyelembe vevő pedagógus tudja, hogy az óvodás gyerek **folyamatosan érlik, változik**, többnyire „magától” is fejlődik.” Van, aki gyorsabb, van, aki lassúbb fejlődésmenetet mutat, illetve az érési folyamatok is változatos képet mutathatnak: hirtelen, ugrásszerű változások és visszaesések is tapasztalhatók. „Minden gyerek más, minden gyerek saját kompetenciákkal rendelkezik, ezért kell minden gyereket saját magához mérni, ezért kell másként és más módon értékelni. Nem a gyerekek összehasonlítása, összemérése a cél, a hangsúly az önmagához történő viszonyításon van.” (Dr. Bakonyi Anna: Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése)

A mérési folyamatainkra a **folyamatosság jellemző**, ami az apró lépésekben való haladást, valamint egyszerre csak egy terület megeélzását jelenti. Tehát a mérést intézményünk **nem önálló, kampányszerű, egyetlen módszernek tekinti**, hanem a megfigyelésekkel, értékelésekkel együtt tartjuk fontosnak. A mérés alapját a **mindennapi megfigyeléseink adják**, melyet a csoportnaplóban, egyéb jegyzetekben és a **gyermek személyi anyagában** is rögzítünk. A dokumentáció **nem öncélú**, hanem a következőkben szükséges fejlesztési tervek elkészítését célozza meg. A gyermekért, a gyermekről szól. Mindemellett a szülők számára is információhordozó, a szülők is követhetik a gyermekük fejlődésének változásait, ami az együttműködési készséget erősítheti.

A csoport fejlődési eredményeit az egyéni mutatók figyelembe vételével évente **két alkalommal, félévenként (január, május hónapban) elemezzük, értékeljük** erre építve a további tervezést (táblázat, diagram, elemzés-reflexió – PDCA-ciklus)

Gyermek megfigyelés folyamata:

Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése (20/2012. VIII.31 EMMI rendelet alapján) tartalmazza a gyermekek aktuális fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét valamint a felzárkóztatás és tehetséggondozás területeit.

A fejlődési napló a következő dokumentumokat tartalmazza:

- Gyermekek mérésének, megfigyelésének időpontjai, módszerei.
- Adatok, információk. az anamnézis lapot a szülő a gyermek óvodába kerülésekor tölti ki.
- Beilleszkedési adatlapot a csoportban dolgozó óvodapedagógusok a beszoktatás után töltik ki
- Évente két alkalommal a gyermek (lelki-szociális, értelmi , beszéd , mozgásfejlődés) fejlődésének mutatói, megfigyelés alapján.
- Gyermekek mérések:4, 5, 6 éves korban. (Kulesár Mihályné :Tanulási problémákkal küzdő gyermekek vizsgálati módszerei és terápiájára építve, saját készítésű mérőlap alapján.)
- A gyermek fejlődését segítő, megállapításokat, intézkedéseket: játék, tevékenység, mese, feladat ajánlás az egyes területek fejlesztéséhez. (Egyéni fejlesztési terv.)
- Szülői tájékoztatásról szóló feljegyzéseket (időpont – évente legalább két alkalom, résztvevő aláírása).

A gyermek fejlődésének mutatói:

1. **Lelki-szociális fejlődése:** erkölcsi mutatók (pl szabálytartás), esztétikai érzelmei (pl: felfedezi a szépet) intellektuális érzelmek (problémamegoldó), akarat

~~megnyilvánulások (kitartás), szociális (nyílt, vitatkozó) feladatértése, önállóság (irányítással), beilleszkedése a tevékenységekbe (magabiztos)~~

~~2. **Értelmi képességek:** gondolkodási műveletek, térészlelés, mennyiségfogalom, vizuális ritmus, alak-háttér, alakkonstancia, emlékezet, érzékelés, képzelet~~

~~3. **Beszéd, anyanyelvi fejlettség:** Szókincs, artikuláció, képolvasás, szövegviszsaadás~~

~~4. **Testi, Mozgásfejlődés:** nagymozgások, összerendezettség, kondicionális képességek, koordinációs képességek, finommozgás.~~

A megfigyelés folyamata:

~~Az óvodapedagógus egy évben kétszer (január, május hónap) rögzíti a gyermek aktuális megfigyelési állapotát:~~

- ~~• 1 pontot ad, ha a képesség kialakulóban van (felzárkóztatást javasolhat),~~
- ~~• 2 pontot ad, ha a képesség alapszinten van (a gyermek életkorának megfelelő)~~
- ~~• 3 pontot az átlagon felüli szinten van~~
- ~~• 4 pontot kimagasló szinten van (tehetséggondozás).~~

~~-~~

~~A táblázat az egyszerű kezelhetőséget és áttekinthetőséget szolgálja, egy gyermekről három, illetve 4 évig egy táblázatot töltünk ki, mely minden területet tartalmaz, és **jól szemlélteti a fejlődés útját.**~~

~~A gyermek mérési és megfigyelési adatai alapján egyéni fejlesztési terv készül, ahol meghatározásra kerül a fejlesztés iránya, eszközei, az elért eredmények, további javaslatok.~~

~~Az eredményekről, a gyermekmunkák alapján tanévenként két alkalommal kapnak a szülők tájékoztatást gyermekük fejlődéséről, valamint segítséget, ötleteket az otthoni fejlesztéshez.~~

~~A gyermekcsoport teljesítményéről a négy területen évvégén összesítő diagramm készül, melyről megállapítható a következő év nevelési tervének fő irányvonala (fejlesztésre szoruló területek csoport szinten), a csoportok adatainak összesítéséből pedig óvodai szinten készülhet kimutatás a fejlesztendő területekről, erősségekről.~~

~~=~~

A gyermeki megfigyeléssel kapcsolatos tevékenységek követelményei:

~~=~~

- ~~• Az óvodapedagógus megfigyelő munkájával kapcsolatos elvárásaink, hogy azok folyamatosan kövessék a mindennapok eseményeit, melyek dokumentációs rögzítése naprakészen megtörténik – reflektál a csoportnaplóban, a személyi anyagban, illetve szükség esetén, az egyéni fejlesztési tervekben.~~

- ~~Az egyéni fejlesztési tervek készítéséhez képességterületek szerint az óvoda számítógépein megtalálható egy feladatbank mappa, ahol nehézségi sorrend alapján játék tevékenységek, feladatok találhatók, melyek segítik az óvodapedagógusok munkáját.~~

A mérés-értékelési rendszerünk jellemzői:

A mérés egy segítő eszköz, a megfigyeléseink igazolására, megerősítésére, a gyermek alaposabb megismerésére

- ~~Minden mérés alapja a gyermek cselekvésén, megfigyelésén alapul.~~
- ~~Az értékelés elemzés a fejlesztés előkészítését, a megfelelő célok kitűzését és a cél elérése érdekében a megfelelő feladatok megválasztását segíti.~~
- ~~A gyermek megismerését komplex módszerekre, folyamatokra alapezzük.~~
- ~~Szem előtt tartjuk, hogy az aktuális eredményeket, teljesítményeket döntően befolyásolja a gyermek pillanatnyi állapota, érzelmi beállítódása.~~
- ~~A konkrét mérés, a természetes élethelyzetek megfigyelése mellett, kiegészítő szerepet töltsön be.~~
- ~~A gyermeket önmagához viszonyított fejlődésében szemléljük.~~
- ~~Saját pedagógiai programunkra épített megfigyelési, mérési rendszerrel dolgozunk.~~

A mérőlapok területei:

- Emberábrázolás
- Téri irányok felismerése síkban
- Soralkotás
- Szem-kéz koordináció
- Iránykövetés
- Alak-háttér megkülönböztetés
- Alak-forma állandóság
- Azonosság felismerése
- Gestalt látás (rész-egész)
- Különbözőség felismerése
- Számosság –kiegészítés
- Számfogalom, számlálás képessége
- Reprodukálás síkban
- Helyes ceruzafogás

A gyermekek mérését 5 éves korban egy alkalommal csoportos formában szervezi meg az óvodapedagógus. A mérés alkalmával megfigyeli a gyermek feladatértését, munkatempóját.

A gyermekek anamnézis lapját a szülők az óvodakezdés alkalmával töltik ki az OviKréta rendszer által felkínált dokumentum által, mely a gyermekdossziéba feltöltésre kerül.

A személyiség fejlesztésével kapcsolatos tevékenységek, és követelményei:

=

Bemeneti szabályzás, felmérések és szűrések:

- ~~Anamnézislap kitöltése a szülők által, a beíratást követően.~~

~~(Szociális helyzet, nevelési szokások, gyermekre vonatkozó fontos információk összegyűjtésére szolgál, mely segíti a beilleszkedést, valamint meggyorsítja a gyermek csoportba való beszokásának időtartamát.)~~

- ~~A gyermek óvodai csoportjában való beilleszkedését követően, mely egyénenként változó, az óvodapedagógus megfigyelési tapasztalataira támaszkodva kitölti a gyermekek **Beilleszkedés tapasztalatait egyesítő adatlapját**, mely egységes intézményi dokumentum.~~

~~Kis csoportban kognitív képességek felmérése feladatlapok útján nem történik, kizárólag a játékos cselekedtetések, szociális tevékenységek adják alapját a pedagógusok folyamatos megfigyeléseinek.~~

Megfigyelés és mérési folyamatok eljárásrendje:

~~3 éves kortól: Beilleszkedés tapasztalatai, év végén megfigyelési táblázat kitöltése, diagramm készítése a csoport erősségeiről, fejlesztendő területek kitűzése, mely következő nevelési év nevelési tervében a párhuzamos tevékenységek alapját adják.~~

=

Mérés:

=

~~Minden gyermeket évente 1 alkalommal mérünk: szeptemberben azokat a gyerekeket mérjük akik aug.31-ig töltik be az életévüket (4,5,6, év), januárban azokat a gyerekeket mérjük akik január 31-ig töltik be (4,5,6, év).~~

=

Szervezési forma:

- 4 éves gyermeket egyénileg
- 5-6 éves gyermeket mikrocsoporthoz

-

-

-

-	Mérés		Megfigyelés
Gyermek életkora	mérés ideje	egyéni fejlesztési terv elkészítése	-
3 éves kor	Beilleszkedési, megfigyelési lapok vezetése év végén.		Beilleszkedés, megfigyelési táblázat kitöltése május 15-ig. (diagramm a csoportról)
4 éves kort december 31-ig betöltötte	Január 15-ig	Január 30-ig.	Megfigyelés kitöltése: január 30, május 15. (évvégi diagramm)
4 éves kort aug. 31-ig betöltötte	szeptember 30-ig.	október 15-ig.	Megfigyelés kitöltése: január 30, május 15. (Év végi diagramm)
4. évet betöltötte jan.31-ig	Január 31-ig	Február 15-ig.	Megfigyelés kitöltése: január 31, május 15. (évvégi diagramm)
5 évet betöltötte aug 31-ig	szeptember 30-ig	október 15-ig	Megfigyelés kitöltése: január 30, május 15. (évvégi diagramm)
5 évet betöltötte aug.31-ig	október 15-ig	október 30-ig.	Megfigyelés kitöltése: január 30, május 15. Év végi diagramm)
5. évet betöltötte jan.31-ig	Január 30-ig	Február 15-ig.	Megfigyelés kitöltése: január 30, május 15. (évvégi diagramm)
6 évet betöltötte aug. 31-ig	január 30-ig	október 30-ig.	Megfigyelés kitöltése: január 30, május 30. Év végi diagramm)

- A speciális fejlesztésekhez kapcsolódó felméréseket fejlesztő szakembereink végzik.

5 évet betöltött gyermekek április, május hónapban mozgásállapot vizsgálata a komplex mozgás fejlesztés protokolláris egységének részét képezi, sajátos értékelő rendszerével.

Pedagógiai szakszolgálat vizsgáltkérésének eljárásrendje:

Gyermekek képesség-vizsgálatának eljárásmenete a Szakszolgálat által:

- az óvodai mérések, megfigyelések alapján a szülő tájékoztatása a gyermek aktuális fejlődési állapotáról,
- abban az esetben, ha az életkortól több hónap elmaradás tapasztalható, az óvodapedagógus kezdeményezheti a gyermek Pedagógiai Szakszolgálat által történő mérését.

Gyógytestnevelési szűréseinket ortopéd szakorvos végzi. A vizsgálatok megszervezésének, az adott év április hónapjában eleget teszünk, a diagnózisok leadási határideje április 30.

Logopédiai szűréseinket a Pedagógiai Szakszolgálat szakembere végzi minden esetben, a saját felmérő rendszere alapján.

SNI gyerekekről negyedévente értékelés készítése: a gyermek nevelőinek, valamint a fejlesztésben résztvevő pedagógusok részéről az OviKréta rendszerben kerül feltöltésre..

Kimeneti szabályozás, értékelések, visszajelzések, intézkedési tervek:

-

- ~~A folyamatos nevelői értékelések nyomon követhetőek a pedagógusi dokumentáció minden egységében.~~
- ~~A gyerekek eredményeiről folyamatos visszacsatolást biztosítunk a szülők részére. (fogadóórák, szülői értekezlet, napi kapcsolattartás alkalmával)~~
- ~~Minden tudatos értékelést követően, (csoportos mérések, szakszolgálat vizsgálatai után, ortopédiai vizsgálatok) fogadóórák szervezése legalább félévente két alkalom.~~
- ~~Egyénre szabott értékelés, fejlesztési terv készítése az értékelő naplókban, (csoportnapló, egyéni fejlesztési terv) a pedagógiai programnak és egyéni fejlesztési terveknek megfelelően.~~
- ~~Nagycsoportban, tanköteles gyermekek esetében óvodai szakvélemény megfogalmazása minden év november 30-ig. (Ha az óvodapedagógus javaslatára szülői egyetértéssel a gyermek, még egy évig óvodai nevelésben maradjon, akkor a szülőt tájékoztatni kell, hogy legkésőbb január közepéig az Oktatási Hivatal oldalára a kérelmet be kell nyújtani, melynek fontos melléklete az óvodai szakvélemény)~~

Nevelési év végén **összegző értékelés** készítése az éves megfigyelés tapasztalatainak rögzítése, minden csoport esetében. Leadási határidő adott év június 10.

A következő év intézkedési tervei és fejlesztő célkitűzései ezen eredményeken kell, hogy alapuljanak. (írással rögzítés)

A megfigyelés eredményeire épülő csoportos fejlesztési terv készítése, rögzítése az aktuális nevelési tervben.

A mérés-értékelésre vonatkozó szabályok:

-

Értékelés formái:

a) Kezdeti értékelés:

Célja:

- ☐ a gyermekek tudás- és teljesítményszintjének feltárása egy egy nevelési-oktatási szakasz kezdetén
- ☐ csoportra, egyénre szabott nevelő-oktató stratégiák kidolgozása

Minden nevelési év elején az első két hónapban a pedagógusok összegyűjtik a gyermekekre vonatkozó adatokat. Megfigyelik a gyermekeket a napi program különböző időpontjaiban, elbeszélgetnek mind a gyermekekkel, mind a szülőkkel, annak érdekében, hogy minél realisabb képet alakíthassanak ki fejlődési szintjükre, illetve ismeret- és képességszintjükre vonatkozóan (értelmi fejlettség, érdeklődés, előzetes ismeretek, intellektuális készségek).

Ezek az információk bekerülnek a gyermekek személyi anyagába, amik kiindulópontját képezik a csoportprofilnak, valamint az évi munkaterv elkészítésének (nevelési terv, tematikus terv)

b) Folyamatos értékelés:

Célja:

- ☐ a folyamat közbeni segítség
- ☐ állandó visszajelzés biztosítása a gyermeknek az elért sikerekről, a hibákról, nehézségekről, amelyek lehetővé teszik a menet közbeni korrekciót, illetve önkorrekciót

Ezáltal elkerülhető a gyermekek lemaradása, biztosítani lehet a menet közbeni felzárkóztatást. A pedagógus számára is jelentős, hiszen ennek alapján állandóan javíthat a tanítási-tanulási folyamat minőségén, megváltoztathatja az oktatási rendszer bármely elemét.

c) Szummatív értékelés:

Célja:

~~□ a szakasz záró értékelés egy-egy nevelési-oktatási szakasz záróaktusa, célja az összegzés, a záró minősítés~~

~~A félév és nevelési év vége, illetve a ciklus vége az óvodás gyermekek alaposabb kiértékelését teszi szükségessé. Ez az értékelési forma segítséget nyújt a következő lépések meghatározására a következő félévben/nevelési évben.~~

7.8. Az intézményben folyó színvonalas munka biztosítása:

Az óvodavezető, a vezetői team tagjai és a nevelőtestület **elkötelezettek** a minőségi munka biztosítása iránt.

A program hatékonysága érdekében háromévente azonosítjuk partnereinket, évente igény és elégedettség mérést, valamint irányított önértékelést végzünk a **kijelölt korcsoportokban**. Ezek alapján rövid, közép és hosszú távú célokat dolgozunk ki. Megvalósításukat **intézkedési tervek** segítségével végezzük.

A teljesítményértékelés az intézmény összes dolgozóját érinti.

A minőségfejlesztés irányítását az óvodavezető megbízásából az önértékelést irányító csoport vezető végzi, munkáját konkrét feladatokra szervezett teamek segítik.

8. Az óvodai élet tevékenységformái

- Játék
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, népi játék, tánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mindennapos mozgás
- Külső világ tevékeny megismerése
- Munka jellegű tevékenységek
- Tevékenységben megvalósuló tanulás

8.1 Játék

„A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A **szabad játék** a gyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan kell kielégülnie.” (ONOAP)

A játék a megismerő folyamatok, a szocializáció legfontosabb színtere, a személyiségfejlődés egyik eszköze. A pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

Célia:

- maga a játéktevékenység öröme
- intellektuális, mozgásos és szociális tapasztalatok átélése, érzelmi feldolgozása
- képzelet, fantázia, ötletek kibontakoztatása
- a játéktevékenységen keresztül a környező világ megismerése, a személyiség sokoldalú fejlesztése
- a társaskapcsolatok kialakulásának színtere
- *a gyermeki kompetenciák megerősítésének tere*

√ **Alkalmazott eljárások**

- √ szabadjáték megvalósulása,
- √ a szabad játék érvényesülésének biztosítása
- √ párhuzamos tevékenységek lehetőségének kialakítása
- √ saját készítésű fejlesztő eszközök az egyéni fejlesztés és a differenciálás érdekében
- √ aktuális őselem, évszakok, jeles napok megjelenése a játéktevékenységekben
- √ makettek, terepasztal készítése
- √ önértékelés fejlesztése

Feladata:

- a gyermek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása
- értelmi képességek fejlesztése
- *kooperatív együttműködés fejlesztése*
- viselkedési szabályok, helyes magatartási formák közvetítése

Fajtái:

Gyakorlójáték:

- szabadon érvényesül a próbálkozás – siker motívuma, mely az énfelődés fontos tényezője
- cselekvés közben különböző anyagokat, eszközöket ismer meg
- fajtái: hang és beszéd játékos utánzása, mozgások gyakorlása, manipulációs játékok.

Építő konstrukciós játék:

- pedagógiai értéke a **kreativitásra nevelés**
- fejleszti a megfigyelést, az emlékezést, a képzeletet, a problémamegoldást, az esztétikai érzéket és a manualitást.
- építés közben a gyermek átélheti az **alkotás örömét**

Szerepjáték, szimbolikus játék:

- a gyermekek önként, szabadon választott szerepet játszanak, melynek alapját tapasztalataik, ismereteik, elképzeléseik, érzelmeik adják
- fejlesztik a gyermekek **viselkedéskultúráját, aktivitását, kreativitását, fantáziáját.**

Szabályjáték:

- a játék szabályait betartva, játékos jellegű feladatok megoldásával elősegítjük a gyermekek értelmi képességeinek, valamint mozgásának fejlődését
- a mozgásos és értelemfejlesztő szabályjátékok gyakorlásával a **szabályok pontos betartásával** ösztönözzük a gyermekeket és a közös, egymásért folytatott versenyszellem kialakítására

Barkácsolás:

- a gyermekek maguk által hoznak létre olyan eszközöket, melyeket játékukban felhasználhatnak
- a megfelelő feltételek megteremtésével segíthetjük pl. a **kreativitás, képzelet, kézügyesség** fejlesztését

Dramatizálás, bábozás, drámajáték:

- irodalmi élmények feldolgozása kötetlen módon

- fejleszti az anyanyelvi nevelést, **esztétikai érzéket, kreativitást, önállóságot, kooperációt**

Udvari játék:

- nagyobb térbeli és időbeli tájékozódást tesz lehetővé
- nagymozgások, mozgáskoordináció fejlesztését biztosító tevékenység
- lehetőséget ad a szélesebb szocializációs kapcsolatok megélésér

Az óvodapedagógus feladatai:

- a szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, eszközök),
- egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagok biztosítása
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- az óvodapedagógus adjon utánozható mintát a játéktevékenységre
- a szabad játékfolyamat kialakulásával az óvodapedagógus maradjon bevonható társ
- az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült játék kibontakozását, az igény szerinti együtt játszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással
- a gyermekek közötti szabad mozgás, az önállóság, az egymás melletti és együtt játszás lehetőségeinek megteremtése
- megfelelő napirend kialakítása
- a játék elsődlegességének szem előtt tartása
- élmények, tapasztalatok biztosítása
- a szabad játék lehetőségeinek maximális biztosítása
- feltételteremtő tevékenység

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- szükségleteinek és életkorának megfelelő játékot választ
- kitartóan, elmélyülten játszik
- érzelmeit megfelelő módon nyilvánítja ki
- képes saját élményeinek megjelenítésére
- a játékban megjelenik kreativitása

- képesek a játék során felmerülő konfliktusait önállóan megoldani,
- vannak barátaik, akikkel szívesen játszanak együtt,
- önállóan osztják fel a szerepeket egymás között,
- önállóan használják, szükség szerint elkészítik játékeszközöket,
- a közösen hozott szabályokat, valamint a játék által megkövetelt szabályokat betartják,
- önállóan dramatizálnak, báboznak, barkácsolnak,
- képesek bonyolult építményeket létrehozni,
- szívesen vesznek részt testi és értelmi erőfeszítést igénylő játékokba

8.2 Művészeti tevékenységek

A művészeti jellegű tevékenységekkel is a gyermekek komplex személyiségfejlesztését kívánjuk elősegíteni. Az ilyen jellegű tevékenységeknél kiemelt szerepet tulajdonítunk az örömteli, felszabadult légkör biztosításának. Művészeti tevékenységeket végezhetnek a gyermekek játék- és szabadidőben, a napnak bármely szakaszában, életszerű pedagógiai szituációkban, gyermeki- és óvodapedagógusi kezdeményezés indításával egyaránt.

Művészeti tevékenységhez soroljuk:

- a mesélés-verselést, az irodalmi élményekből táplálkozó, önkifejező tevékenységeket – a bábozást, dramatizálást
- rajzolást, mintázást, kézimunkát.
- ének, zene – népi játékot, táncot.

A művészeti nevelés célja:

- esztétikai értékek megéreztetése,
- esztétikai hatásokat befogadó és létrehozó gyermekek nevelése,
- az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével
- sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése
- a gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

A művészeti tevékenységek feladata:

- A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása.

- Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi - szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.
- A gyermek ízlésének formálása, képességeinek gazdagítása, az esztétikai fogékonyság kialakítása a változatos zenei-irodalmi-vizuális tevékenységek biztosítása által.

8.2.1 Verselés, mesélés

Olyan befogadó és alkotó irodalmi tevékenység, melynek során a gyermekek megismerkedhetnek a magyar és világirodalom értékes alkotásaival.

„A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.” /ONOAP/

Célia:

- a **mindennapos** mondókázás, verselés és mesélés segítségével a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének megteremtése
- népi, klasszikus, kortárs irodalmi alkotások segítségével az irodalom megszerettetése, az anyanyelvi kultúra fejlesztése, az olvasóvá válás elősegítése

Alkalmazott eljárások

- ✓ megfelelő motiváció kiválasztása, mely alkalmazkodik a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez
- ✓ az aktuális évszakhoz, őselemhez, projektekhez kapcsolódó irodalmi művek választása
- ✓ esztétikus eszközök megválasztása
- ✓ kifejező, szemléletes előadásmód
- ✓ előadásmódhoz alkalmazkodó mimika és gesztikuláció
- ✓ **tehetségígéreték gondozása a verselés, mesélés eszközeivel**
- ✓ irodalmi élmény tovább élésének biztosítása a felkínált visszavezetési lehetőségek felkínálásával.

Feladata:

- a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok megismertetése
- a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek bemutatása, meséinek előadása
- a klasszikus és a kortárs irodalmi művek beépítése a feldolgozandó anyagba
- irodalmi művek feldolgozása dramatizálással, bábozással
- a pozitív személyiségjegyek megerősítése,
- érzelmi biztonság erősítése,
- anyanyelvi nevelés
- aktív és passzív szókincsbővítés,
- belső képteremtésre tanítás,
- érzelmek feldolgozása
- szemléletmód, világkép kialakítása
- gyermeki szorongások feloldása, megoldása a mese segítségével
- önkifejezés fejlesztése

Nevelési-képességfejlesztési feladatok

- szép magyar beszédre nevelés
- szókincsbővítés, hangsúlyérzék fejlesztése
- beszédmotoros készségek fejlesztése
- beszédkedv, beszédkészség, beszédkultúra fejlesztése
- érzelmek, érzelmi biztonság fejlesztése
- megfelelő viselkedésformák fejlesztése
- kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- érzékelés – hallás, beszédhallás – emlékezet, figyelem, képzelet, fantázia fejlesztése
- verssel – artikulációs tisztaság, auditív emlékezet, zártság, ritmus, verbalitás fejlesztése.

A fejlesztés tartalma

- Népi- és műmesék (állat- és tündérmesék)
- Reális történetek
- Magyar mondák
- Magyar népmesék

- Klasszikus értékű elbeszélések
- Népi mondókák, rigmusok, kikiáltók, találós kérdések, népi hiedelmek (jeles napokhoz kapcsolva); lovagoltatók, dajkarímek, arcsimítók, kiolvasók – mozgásos játékokkal kapcsolva, a beszoktatás színfoltjait jelentik).
- Epikus- és lírai gyermekversek
- Klasszikus és kortárs irodalmi művek
- Egyszemélyes mondókák:
 - Altatók, ringatók
 - Ujjkiolvasók
 - Tenyérbemutatók,
 - Hintázást kísérők
 - Naphívogatók,
 - Esőüdvözlők,
 - Állatcsalogatók,
 - Állatűzők,
 - Nyelvgyakorlók,
 - Nyelvtörő- és sebes mondókák,
 - Mondóka mesék.
 - Verses mesék, meseregények.

Programunkban kiemelt szerepet kapnak:

A 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi művek.

A természeti jelenségekhez, a növényekhez, állatokhoz, évszakokhoz, ünnepekhez, a mindennapi környezet jelenségeihez kapcsolódó mondókák, versek, mesék, történetek, amelyek valós képet nyújtanak, és kiválóan szolgálják az erkölcsi nevelést.

Az óvodapedagógus feladata:

- anyanyelvi nevelés
- mintaadás

- irodalmi ízlésformálás,
- mindennapi irodalmi élmény biztosítása,
- a könyv és az irodalmi művek megismertetése, megszerettetése,
- az irodalmi befogadó tevékenységek biztosítása,
- alkotó tevékenységre ösztönzés, (mese, versalkotás),
- az óvodán kívüli irodalmi élmények biztosítása (színház, bábszínház),
- hatásos előadásmód
- szabad teret biztosít a gyermeki önkifejezés megvalósulásának

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- felismerik a hallott irodalmi műveket,
- a számukra kedves műveket felidéznek,
- szókincsük változatos és kifejező,
- értik a megismert szavakat és beszédben megfelelően használják azokat
- képesek erkölcsi ítéletek megfogalmazására,
- értékelik és vigyáznak a könyvekre,
- ismerik a megfelelő viselkedési szabályokat a könyvtárban, előadásokon,
- maguk is kezdeményeznek dramatizálást, bábozást,
- szívesen hallgatnak életkoruknak megfelelő irodalmi műveket,
- vissza tudnak adni tanult verseket, mondókákat, mesék lényeges elemeit,
- tudnak meséket, történeteket kitalálni, mozgással megjeleníteni, kifejezni

8.2.2 Ének, zene, népi játék, tánc

Az óvodai zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. Anyaga a magyar népdalok, népi játékok, mondókák, gyermekdalok, kortárs művészeti alkotások közül kerül ki. A zenei nevelés az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre.

Célok:

- gyermekek zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományok megismerése
- az ének és zene megszerettetése, zenei érdeklődés felkeltése

- zenei készségek, képességek kialakítása, fejlesztése
- a közös éneklés, játék örömeinek átélése
- egymáshoz való pozitív viszonyulás fejlesztése
- zenei „anyanyelv” megalapozása

Alkalmazott eljárások:

- ✓ az életkor, a csoportfejlettség, valamint az ismeretanyag függvényében, ezt a területet kötött formában szervezzük (pl.: mozgásos népi gyermekjátékok tanulásánál, gyakorlásánál)
- ✓ tervezés során a naptári év, természeti jelenségek, az ünnepek és jeles napok figyelembevétele (tematikus terv, projektterv, nevelési terv),
- ✓ a zenei anyag bővítése, gyermekek zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományok megismerése az őselemek, aktualitások adta lehetőségek kiaknázásával,
- ✓ a zenei képességek fejlesztése a műveltségi területek komplex alkalmazásával,
- ✓ a műveltségi terület feldolgozásnál figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő szociális és egyéni szükségleteit.

Feladata:

- a zenei érdeklődés felkeltése,
- zenei ízlés formálása,
- esztétikai fogékonyság fejlesztése,
- zenei élményhez juttatás
- népi, műzenei, más népek dalai, klasszikus zeneművek megismertetése
- a művészetek komplexitásának érvényesítése: zene összekapcsolása más művészeti tevékenységekkel (mozgás, ábrázolás)
- lehetőség biztosítása az érzelmek „művészeti” kifejezésére (mozgással, tánccal, ábrázolással)
- improvizáció fejlesztése
- hagyományok megismertetése a népi játékokon, mondókákon keresztül
- rendszeres lehetőség biztosítása a zenehallgatás élményének átélésére
- az óvodapedagógus a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja a differenciált fejlesztéshez

- egyszerűbb népi tánclépések elsajátítása

Tartalma:

- mondókák,
- dalos, ölbeli játékok,
- népdalok, népi gyermekjátékok,
- komponált gyermekdalok,
- zenei feladatok,
- zenehallgatás,

A zenei nevelés tartalma a Forrai féle „Ének – zene az óvodában”, ill. a „Zenehallgatás az óvodában” című könyvek anyagából kerül ki. Kiegészítésként választható más népzenei ill. műzenei anyag is, ha az megfelel az óvodáskorú gyermekeknek, illetve a „Zenevarázs” kiadvány a komplex óvodai programcsomagból. A zenei anyag kiválasztása, tervezése az őselemeket, az évszakokat, ünnepeket és a gyermekek más tevékenységeit, fejlettségi szintjét figyelembe véve történik.

Fejlesztendő képességek:

- éneklési készség,
- zenei hallás,
- ritmusérzék,
- mozgás készség,
- zenei formaérzék,
- zenei emlékezet,
- zenei alkotókészség,
- zenei befogadó készség,

A megvalósítás formái:

- Spontán tevékenységekben a gyermek, vagy óvónő kezdeményezése alapján.
- Tervszerű, kötetlen foglalkozás keretében.
- Szervezett, érzelmileg telített foglalkozás keretében.

Kiemelt szerepet tulajdonítunk a közös éneklésnek, közös énekes játékoknak, a jó zenei légkörnek, az óvodai élet tevékenységformáit átszövő zenei nevelésnek, zenei örömök

nyújtásának. Tudatosan keressük a differenciált fejlesztés, az egyéni éneklési, zenei készségfejlesztés lehetőségeit, nevelési szituációit.

Kiscsoportban teljesen kötetlen, középső csoporttól fokozatosan történik a szervezett énekes, zenei, énekes játékok szervezése (játék-játékosság, komplexitás, gazdag motivációs bázis biztosításával).

Az óvodapedagógus feladatai:

- a megfelelő zenei anyag kiválasztása,
- megfelelő feltételek biztosítása,
- zenei ízlésformálás,
- zenei élmény nyújtása,
- önkifejezési lehetőségek biztosítása,
- pontos ének és játéktanítás, zenei feladatok megvalósítása,
- zenei érdeklődés felkeltése,
- eszközök helyes használatának elsajátíttatása,
- a dalok a gyermekhanghoz igazodó hangmagasságban való tanítása,

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- képes önállóan, csoportban tisztán, megfelelő tempóban és hangmagasságban énekelni,
- különbséget tud tenni a magas és mély, halk és hangos hangok között, a gyors és lassú tempó között,
- felismeri a tanult dalokat dallamáról, ill. a dallam részéről,
- képes különböző módon érzékelni a dalok lüktetését és ritmusát,
- képes felismerni, visszaadni és érzékeltetni a zenei egységeket,
- képes a zenei feladatokhoz kapcsolódó téri tájékozódásra,
- felismeri a zenei, természeti, ill. a tárgyak hangjait,
- képes zenei alkotások létrehozására,
- képes egyszerű hangszerek használatára,
- ismeri a zenei alapkifejezéseket
- szeret énekelni, a többiekkel együtt játszani,

- képesek klasszikus zenére mozgást improvizálni, illetve a zene által kialakult érzéseket ábrázolásban megjeleníteni
- képesek a zene által keltett belső képek szóbeli kifejezésére
- próbálkoznak dallamrögtönzésekkel

8.2.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Olyan önkifejezési forma, melyen keresztül a gyermekek a világból kapott, befogadott és átélt élményeket a külvilág számára különböző technikák segítségével kivetítik.

A vizuális nevelés egy komplex, összetett nevelési terület, mely során a gyermek különböző anyagokkal, eszközökkel, technikai eljárásokkal találkozik, tapasztalatokat gyűjt és ezáltal sokoldalúan fejlődnek készségei, képességei. Az alkotás öröme, az esztétikai látvány mindig örömmel, sikerélménnyel párosul.

Céja:

- gyermeki személyiség fejlesztése a különböző ábrázolási tevékenységek segítségével
- a gyermekek élményeiket képi, plasztikai alkotásokkal kifejezhessék
- a gyermeki alkotások segítségével a belső kép gazdagítása
- örömteli tevékenységet biztosítson a gyermek számára
- vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, képi gondolkodás pontosabbá tétele
- tér-, szín, formaképzet gazdagítása
- szép iránti nyitottság, igényesség kialakulása
- önkifejezés valóra válása

Alkalmazott eljárások

- √ megfelelő motiváció kiválasztása, mely alkalmazkodik a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez
- √ műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés
- √ az aktuális évszakhoz, őselemhez kapcsolódó ábrázolási témák, módok választása

- √ a projektbe illeszkedő tevékenység megjelenése
- √ differenciálás alkalmazása
- √ tehetségígéretetek gondozása
- √ az elkészült produktumok kiállítása - értékelése

Feladata:

- esztétikai érzék fejlesztése,
- a vizuális készségek, képességek fejlesztése,
- kreativitás, esztétikai fogékonyság, alkotókészség, önállóság fejlesztése
- bővítse a gyermek sík-, és térbeli tapasztalatait
- ismerkedjen a gyermek a népművészeti motívumokkal
- íráshoz szükséges mozgáskoordinációk, szem-kéz koordináció fejlesztése
- a műveltségi tartalomban jelenjen meg a 4 őselem

Tartalma:

- ábrázoló tevékenység,
- barkácsolás,
- kézművesség,
- díszítés,
- építés,
- művészeti alkotásokkal való ismerkedés

Fejlesztendő képességek:

- megfigyelő és koncentráló képesség,
- formaérzék,
- arányérzék,
- síkban – térben való tájékozódó képesség,
- vizuális emlékezet és képzelet,
- ritmus érzék,
- kooperációs képességek,
- képi – logikai – komponáló képesség,
- belső látás,

- esztétikai érzékenység,
- élmény befogadási képesség,
- szem – kéz koordináció
- finommotorika,
- színérzék,
- monotónia tűrés,
- igény az alkotásra, önkifejezésre.

Az óvodapedagógus feladata:

- a szükséges anyagok, eszközök folyamatos biztosítása megfelelő mennyiségben és minőségben,
- hely, idő, tér biztosítása a tevékenységhez **az egész nap folyamán**
- esztétikus környezet megteremtése, kialakítása,
- élménynyújtás, vizuális tapasztalatok nyújtása az életkornak megfelelően
- kezdeményező képesség támogatása, kerülje a sématisztust
- a sajátos gyermeki látás és kifejezőmód, az alkotókedv biztosítása,
- alkotó légkör kialakítása, segítse, illetve tartsa fenn az ábrázolás iránti kedvet és érdeklődést
- az ábrázoló eszközök használatának elsajátíttatása,
- változatos technikák bemutatása, megtanítása,
- igény kialakítása az alkotásra,
- kiállítások, tárlatok látogatása az életkor szem előtt tartásával
- a komplex óvodai programcsomagot ötlettárként használja az ábrázoló tevékenységeknél, a differenciált fejlesztés során

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- biztos kézmozgás,
- lendületes vonalvezetés,
- megfelelően fejlett finommotorika,
- megfelelő ceruza, olló fogás kialakulása,

- kialakult szem – kéz koordináció, biztos kézdominancia kialakulása
- készség szintű bánásmód a **tevékenységekhez szükséges eszközökkel**,
- életkoruknak megfelelően fejlett vizuális gondolkodás,
- színek, árnyalatok ismerete,
- kialakult a térben, síkban helyes tájékozódás,
- a gyermekek egyéni ötleteinek szabadon történő megvalósítása,
- tudják alkalmazni a technikai eljárásokat
- legyenek képesek a reprodukálásra is

8.3. Mindennapos mozgás

A kisgyermek lételeme és szükséglete a mozgás, kedvezően befolyásolja a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában. Ezen túl a gyermek mozgásfejllettsége jelzést ad az idegrendszerének állapotáról, egyéb pszichikus funkciók fejlettségi szintjéről is. Fontosnak tartjuk, hogy ebben az életkorban az óvodapedagógus által felkínált tevékenységek, mind cselekvésbe ágyazottan, mozgásra épüljenek.

„Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.”
(ONOAP)

Célja:

- a harmonikus testi fejlődés, az idegrendszer érésének elősegítése
- erő és állóképesség fejlesztése
- pszichomotoros készségek és képességek kialakulásának segítése, fejlesztése
- egészség megőrzése, óvása, egészséges életmódra nevelés
- összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakítása
- mozgáskultúra fejlesztése
- térben való tájékozódás, helyzetfelismerés, döntés, alkalmazkodóképesség fejlesztése
- a személyiség akarati tényezőinek alakítása, pozitív személyiségjegyek erősítése

Feladata:

- a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése,

- a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett kis és nagymozgások fejlesztése,
- a motoros képességek fejlesztése,
- a vázizomzat erősítése,
- a helyes testtartás kialakítása,
- a mozgás és a játékigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítése,
- edzettség kialakítása,
- teherbíró, ellenálló képesség növelése,
- a személyiség akarat tényezőinek formálása,

Fejlesztendő képességek:

Kondicionáló képességek

- erő,
- állóképesség,
- gyorsaság,

Koordinációs képességek

- téri tájékozódási képesség,
- reakció képesség,
- egyensúlyérzék,
- ritmusérzék,
- mozgékonyság,
- hajlékonyság,

Kooperációs képességek

- érzelemszabályozás,
- szabálykövető társas viselkedés,
- együttműködés,
- kommunikáció,
- problémamegoldó gondolkodás
- egymás segítése, alkalmazkodás

Szervezeti keretei:

- szabadidőben végzett mozgásfejlesztés,
- a mindennapi tevékenységek során végzett finommotoros tevékenységek

- mindennapi szervezett mozgás,
- heti „nagy” tornatermi mozgás

Mindennapos szervezett és irányított mozgás lehetőségei: ***

- ✓ zenére végzett mozgások,
- ✓ zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok,
- ✓ népi játékok
- ✓ néptánc

Helyszínei:

- óvodai tornaszobában
- csoportszobában a balesetmentes körülmények kialakításával
- **óvoda udvarán**

Szabadidőben végzett mozgásfejlesztés

Formái:

- udvari játék,
- csoportszobai mozgásos játékok,
- kirándulások,
- séták

Megteremtjük a feltételeit annak, hogy a csoportszobákban és az udvaron, a különböző mozgásformákat a gyermekek játékidőben is kedvük szerint gyakorolhassák. Fontosnak tartjuk, hogy a szervezett mozgásos tevékenységek bizonyos eszközeit a szabad játék ideje alatt is használhassák (pl. WESCO).

Biztosítjuk a szabadban történő mozgást akkor is, ha az időjárási körülmények nem optimálisak. Kihasználjuk az óvoda sajátosságaiból adódó lehetőségeinket, udvarainkat, fedett és nyitott teraszainkat. Gyakran járunk kirándulni, sétálni.

Mindennapi szervezett mozgás

Formái:

- **mindennapos mozgás**

~~• mozgásos játékok~~

~~Szervezése jó idő esetén a szabadban, egyéb esetben a csoportszobákban történik. Megvalósításakor dominálnak a tervszerűen, tudatosan szervezett alapvető mozgásformák, mozgásos játékok, melyek rendszeres alkalmazása kedvezően hat a kondicionális képességek (erő, állóképesség) fejlődésére, a helyes testtartás kialakítására. Az óvodai csoportok mindennapos mozgás anyagának megsegítése érdekében mesterprogram keretében tartásjavító gyakorlat, és játékgyűjtemény készült el mely a megelőzés alapját adja.~~

Heti „nagy” mozgásos tevékenység:

Formája:

- **kötött, szervezett tornaszobai foglalkozás**

A foglalkozásokat épületeink tornaszobáiban tartjuk. Az életkori sajátosságoknak megfelelően összeállított anyagban változatos formában, változatos eszközökkel végzünk különböző fejlesztő gyakorlatokat. A mozgás előtt a gyermekeket átöltöztetjük kényelmesebb ruhába, csúszásmentes cipőbe.

A heti „testnevelés foglalkozás” anyagához az alapozó mozgásfejlesztés anyagát (Kulcsár Mihályné - féle komplex mozgásterápia), használjuk, a gyermekek mozgásfejlettségének, mozgáskoordinációjának támogatása érdekében.

Fontosnak tartjuk, hogy mindenfajta mozgás megvalósítását tervezés előzze meg!

~~A szabad játék keretiben végzett mozgásos tevékenységek:~~

- ~~• kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységeket~~
- ~~• komplex testmozgások, melyek beépülnek a gyermekek mindennapjaiba~~
- ~~• hatnak a gyermek személyiségére, a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás fejlődésére.~~

Alkalmazott eljárások:

- ✓ zenére végzett mozgások,
- ✓ zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok,

✓ népi játékok

✓ néptánc

- ✓ kompetencia alapú programcsomag öselemeihez kapcsolódó mozgásos játékok alkalmazása
- ✓ élményközpontúság biztosítása
- ✓ együttműködés kialakítása
- ✓ segítségnyújtás
- ✓ nagymozgások (természetes mozgások), finommotorika fejlesztése
- ✓ statikus-, dinamikus egyensúlyfejlesztés
- ✓ sor- és váltóversenyek
- ✓ gimnasztikai feladatok
- ✓ tornagyakorlatok
- ✓ csapatjátékok
- ✓ sokmozgásos játékok
- ✓ lazító, pihentető, légző gyakorlatok alkalmazása

Az óvodapedagógus feladatai:

- **Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyerek számára mozgás lehetőség biztosítása.**
- Egészséges környezet, balesetmentes körülmények biztosítása.
- Megfelelő hely biztosítása a csoportszoba átrendezésével, tornaszobában.
- Megfelelő hely kiválasztása a szabadban.
- **Órarend szerűen a tornaszobai lehetőségek kihasználása a napi szervezett, irányított mozgásra.**
- Elég idő biztosítása a mozgásra.
- Megfelelő számú mozgásos eszköz biztosítása a foglalkozások alatt, és a szabadjáték idejében.
- Mozgáskedv felkeltése, mozgástapasztalatok bővítése, gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Ösztönözze az újfajta mozgások elsajátítását.
- Szabályok betartatása.

- A testnevelési szakkifejezések megismertetése.
- A pontos feladat elvégzésének ellenőrzése, hibajavítás.
- Személyes példamutatás.
- Társra figyelés, együttműködés kialakítása.
- A gyermek egyéni testi fejlődéséhez igazodó terhelés.
- Korszerű, modern szakirodalmak használata a különböző mozgások tervezéséhez.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- összerendezett, harmonikus a mozgása,
- nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke jól fejlett
- a gyermek szeret mozogni, kitartó a mozgásos játékokban
- sporthoz, mozgáshoz való pozitív hozzáállás,
- szabályokhoz, társakhoz való alkalmazkodás kialakult,
- utánzás képessége jól fejlett,
- verbális utasítások megértésének, elfogadásának, végrehajtásának képessége,
- testnevelési szakkifejezések ismerete,
- versenyszellem, csapatszellem kialakulása,
- szem – kéz koordináció kialakulása,
- képes saját és társai testi épségére vigyázni
- testtudata kialakult, téri tájékozódása biztonságos

10. A külső világ tevékeny megismerése

„A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkornak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét és védelmét is.” (ONOAP) **(Lásd: Szólószív program- az aktuális éves munkatervben)**

A környezettel való ismerkedés, a környezettel való kapcsolat az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat, élmények és tapasztalatok nap, mint nap érik a gyermekeket. A valóság felfedezése közben tapasztalja a környezetében végbemenő kölcsönhatásokat, összefüggéseket,

törvényszerűségeket. Az átélt élmények tovább formálják a már meglévő ismereteiket, a környezethez való viszonyulásukat, kialakítva a **környezettudatos magatartást**.

Világunk folyamatosan változik, így kiemelt fontosságú már óvodás korban a takarékoság és a fenntarthatóságra nevelés. A gazdasági helyzetre való tekintettel kiemelt feladatunk az újrahasznosítás, amely megnyilvánul az óvodai élet mindennapjaiban, pl.: újrahasznosított eszközök használata tevékenységek során.

A matematikai nevelés a környezet megismerésére nevelés szerves része. Az óvodáskorú gyermek matematikai tapasztalatai természetes módon a mindennapi élethelyzetekből, tapasztalatokból ered, azokat tevékenységeiben alkalmazza. Tehát kiindulópontja a szűkebb természeti- és társadalmi környezet, ahol a gyermek él, ahonnan tapasztalatait, információit szerzi, élményeit gyűjti, valamint a különböző viselkedési, magatartási, kommunikációs formákat, szabályokat megismeri.

Célja:

- A gyermeket körülvevő valóság iránti pozitív érzelmi viszony kialakítása környezeti és matematikai jelenségek felfedeztetésével, megtapasztalásával, közvetlen átélésével.
- A szülőföld, a hazai táj megismerése, a néphagyományok, szokások felelevenítése.
- A közösség, a nemzet, a család és tárgyi kultúra értékeinek megismerése, megszerettetése és védelmére nevelés.
- Az élő és élettelen környezeti tényezők közötti lényeges összefüggések megláttatása, a helyi adottságok, lehetőségek feltárásának felhasználásával.
- A környezettudatos magatartás megalapozása.
- Fenntarthatóságra és takarékoságra való nevelés.
- A tudásvágy, érdeklődés felkeltése.

Alkalmazott eljárások

- ✓ az előzmények fontosságának hangsúlyozása: kirándulások, célséták során élmények biztosítása
- ✓ gyűjtőmunka
- ✓ a közvetlen, gyermeki tapasztalatszerzés biztosítása- aszalás, savanyítás, gyümölcs és zöldség saláták készítése
- ✓ problémafelvetés - többrejtű megoldáskeresés
- ✓ kísérletek

- √ újrahasznosítás gyakorlata
- √ Freinet technikák, szimbólumok (jelek, szimbolikus kártyák) alkalmazása
- √ őselemekre építés
- √ változatos, őselemeknek, évszakoknak megfelelő szemléltetőeszközök elkészítése és alkalmazása
- √ rendszerező foglalkozások alkalmával albumok, tablók készítése
- √ néphagyományok, helyi szokások, a népi kultúra elemeinek beépítése a megismerő tevékenységbe
- √ nemzeti ünnepeink méltó megünneplése a gyermekek életkorának megfelelő mélységben és keretek között

Feladata:

- A környezet tevékeny megismerésének biztosítása.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony alakítása.
- Sokoldalú képességfejlesztés, pozitív viselkedésformák, magatartásmódok kialakítása, természetvédelmi szemlélet csíráinak megalapozása.
- A környezettel való sokrétű ismerkedés során, konkrét cselekvésekre épülő élethelyzetekben, személyes élményekben kapjanak a gyermekek komplex matematikai nevelést, fejlesztést.
- A tapasztalatszerzések során sok érzékszervi, mozgásos- és vizuális élményben részesüljenek, legyen lehetőségük felfedezni, megcsodálni az őket körülvevő környezet méret- és formagazdagságát, szépségeit, kipróbálni mozgásbeli ügyességüket.
- Az **őselemekkel** való ismerkedés tapasztalatszerzések, megfigyelések útján.
- Az élményszerzés, tapasztalatok átélése, megélése segítse az önálló véleményalkotás, döntési képességek fejlődését mind a kortárskapcsolatokban, mind a környezet alakításában.

- **Cselekvés és verbalitás egységének** megteremtése: amit tapasztal, tudja megfogalmazni.
- A hatékonyság, színvonal érdekében korszerű ismeretszerzési technikák alkalmazása: projektmódszer.
- A tapasztalati lehetőségek több érzékszervet hozzanak működésbe

A fejlesztés tartalma

A környezethez sorolt valamennyi témakör feldolgozása kiváló lehetőséget nyújt az óvodai környezetismereti és matematikai nevelés- és képességfejlesztés együttes megvalósítására.

A környezeti témakörök, élethelyzetek, élménykörök természetes komplexségükben kínálják a feladatok megvalósítását, az életszerű matematikai és környezeti nevelés egységét. **A készség- és képességfejlesztő óvodai programcsomag négy „őselem” nyújtotta lehetőségei segítik, színesítik a témák újszerű, változatos feldolgozását.**

Minden óvodai szintű matematikai ismeretanyag (halmazok, relációk, geometria) integrálható a környezeti témakörök tapasztalati rendszerébe.

Az évszakok, időjárás sajátosságai, a növények, állatok, ember életének megfigyelése, az ezekhez kapcsolódó tapasztalatszerzések, a környezet és az élővilág, élettelen tárgyak közötti kapcsolatok, összefüggések felfedeztetése, összehasonlítások, különbségek, ítéletalkotások a matematikai lehetőségek, tevékenységek sokszínű tárházát nyújtják.

A megfigyelések, elemzések, összehasonlítások, megkülönböztetések, viszonyítások, szétválogatások gyakorlását biztosítják és segítik a gyermek gondolkodásának, logikai műveleteinek fokozatos fejlesztését.

Fejlesztési lehetőségekre a tervszerűen szervezett tevékenységeken kívül számtalan alkalom adódik a konkrét cselekvésre épülő élethelyzetekben, személyes élményekben, kapcsolatokban egyaránt, amit tudatosan keresni kell, és ki kell aknázni.

A közvetlen környezettel való ismerkedés során átélhetővé, érzékelhetővé, szemléletessé kell tenni a gyermekek számára az összes matematikai ismeretanyagot. (Halmazok, relációk, sorozatok, számfogalom, pontok, vonalak, felületek, sík- és térmértani formák, kiterjedések, szimmetria.)

Kötelező témakörök:***Természeti ismeretek***

- Évszakok, növények, állatok, természetes anyagok,
 - az évszakokra jellemző időjárás, emberek, állatok, növények alkalmazkodása,
 - idő múlása, időegységek,
- **víz, föld, tűz, levegő,**
 - az évszakokhoz kapcsolódó ünnepek, hagyományok:

szüreti mulatság, Tök-fesztivál, Mártonnap, adventi koszorú, mikulás, Lucázás, karácsony, farsang, téltemetés,

húsvét, anyák napja, évváró

Társadalmi ismeretek

- Szülőföld:
 - szűkebb környezet megismerése
 - Szekszárd város nevezetességeinek megismerése
 - Szekszárd város hagyományainak megismerése
 - tájegységre jellemző néphagyományok, szokások felelevenítése
 - helyi szimbólumok ismerete, használata
 - ismerkedés a helyi népviselettel, táncokkal
 - az ország és főváros életkornak megfelelő megismerése
 - néhány fővárosi és országos nevezetesség megismerése
 - nemzeti ünnepek életkornak megfelelő megünneplése
 - nemzeti szimbólumok megismerése: zászló, kokárda, országház, Láchid stb.
 - életkornak megfelelően egy-egy történelmi esemény, történelmi személy megismerése:

pld. honfoglalás, István király, Mátyás király, I. Béla,
- Közlekedés:
 - szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközök,
 - gyalogos közlekedés szabályai
- Család:
 - családtagok, rokonok, családi ünnepek,
- Testünk:
 - testünk működése, testrészek, érzékszervek,
 - egészséges életmód, egészségmegőrzés, testápolás, betegség, orvos munkája,

- Egészségnap szervezése
- Foglalkozások:
 - szülők munkája, családtagok foglalkozása
 - a lakóhelyre jellemző mesterségek, népi kismesterségek, foglalkozások megismerése (borász, mézeskalácsos, gyertyakészítő, fafaragó, takács, kovács stb.)

A természet- és környezetvédelem, illetve a fenntarthatóság szerepet kap az egyes tartalmi részek feldolgozásában.

Környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek:

Csoportszintű tevékenységek:

- Víz világnapja (március 22)
- Az egészség világnapja (április 7)
- Föld napja (április 22)
- Madarak – fák napja (május 10)
- Állatok világnapja (október 4)
- Állat és/vagy növénygondozás
- Családi kirándulás

Óvodaszintű tevékenységek:

- Szelektív hulladékgyűjtés – papír
- Takarékosság
- Egészségvédelem, megőrzés
- Madáretetés
- Óvoda környezetének takarítása
- Őszi és tavaszi kirándulás

A külső világ megismerését segítő tevékenységek

- Folyamatos megfigyelések
- Alkalomszerű megfigyelések
- Keresések, gyűjtések, válogatások, rendezések, csoportosítások, kirakások, építések
- Barkácsolás, vizuális technikák sokféle anyaggal – papír, textil, fa, fonal, drót stb.

- Séták, kirándulások – közeli-távoli
- Múzeum, kiállítás látogatások
- Elemi kísérletezgetések
- Szabály-, kártya-, tematikus-, közlekedési, verseny-, szimulációs játékok
- Víz, homokkal, agyaggal való játékok
- Érzékelő játékok
- Élőszobák kialakítása
 - Koncentrációs lehetőségek kiaknázása – irodalom-éneke, ábrázolás-
testnevelés
 - Albumok, táblák készítése a nagycsoportokban – egyéb szimbólumok
 - Időjárásnaplók készítése
 - Játékos munkajellegű feladatok
 - Kerti munka
 - Növényprések
 - Vetések

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és aktuális eseményei.

Óvodapedagógus feladata

- Maximálisan építsen a helyi lehetőségekre, a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára.
- Biztosítsa a gyermekek tapasztalati anyagának folyamatos gazdagodását.
- A nevelési folyamatban változatosan és hatékonyan alkalmazza:
 - a megfigyeléseket,
 - összehasonlításokat, összefüggések keresését, elemzéseket,
 - vizsgálatokat,
 - méréseket, becsléseket, viszonyításokat,
 - elemi kísérleteket,
 - modellezéseket.

A külső- és belső környezettel való ismerkedés során kiemelten kezelje:

- Az ismeretszerzés témáit, tartalmát, tevékenységi formáit (ezen belül a manuális és intellektuális tevékenységek helyes arányát).

- A tájékozódást, tapasztalást (érzékelés, észlelés, megfigyelés, reális képzetalkítás fejlesztését).
- Emlékezést (mellyel élményeket, tapasztalatokat idéztetünk fel).
- A megértést – kérdések, feladatok, összefüggések megértését.
- Alkotást, konstruálást, önmegvalósítást (óvodapedagógus és gyermek vonatkozásában egyaránt).
- Az ítélőképesség fejlesztését igénylő helyzeteket – igaz és hamis állítások, ítéletek alkotását, amellyel a reális döntésképeség kialakulását segíthetjük.
- A sokrétű, komplex képességfejlesztést.
- **A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a fenntarthatósági szemléletformálásra, a környezettudatos magatartás alakítására.**

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Tudja személyi adatait (név, lakcím, szülők neve, foglalkozásuk, testvérek, születési dátum).
- Ismeri a család fogalmát, kapcsolatrendszerét, felépítését
- Tudják óvodájuk nevét, óvodában dolgozók nevét, munkáját.
- Ismerjen több foglalkozást, kiemelten a tűzoltók, mentők, orvosok munkáját.
- Ismerjen népi mesterségeket, ismerjen a lakóhelyére jellemző foglalkozásokat.
- Megnevezi testrészeit, érzékszerveit, tisztában van azok védelmével.
- Megnevez különböző térhelyzeteket, irányokat, használja a névutókat.
- Megismeri közvetlen környezete tárgyait, használati eszközeit.(lakás helyiségei, berendezési tárgyak)
- Ismeri szűkebb lakóhelyét és az óvoda tágabb környezetét.
- Ismerjenek lakókörzetükben üzleteket, művészeti, kulturális intézményeket.
- Képes válogatni a tárgyak között különböző szempontok szerint (anyag, forma, szín, méret)
- Felismer, és tud csoportosítani több közlekedési eszközt különböző szempontok alapján.
- A helyes gyalogos közlekedés szabályait ismeri, és helyesen alkalmazza.
- Felismeri és rendszerezi az állatokat (élőhely, élelem, életmód és forma).
- Ismer más kontinensen élő különleges állatokat.
- Tudomása van régmúlt idők állatairól, azok életéről.

- Ismeri a növények jellemző tulajdonságait.
- Megnevezi azonosságukat, különbségeiket.
- Névről is ismer több virágot, fát, bokrot.
- Megkülönbözteti a zöltséget a gyümölcstől, többet névről is felismer.
- Megbízható ismeretei vannak a növények felhasználásáról, hatásáról.
- Találkozik védett növényekkel, gyógynövényekkel.
- Ismeri és azonosul a helyes környezet- és természetvédő magatartással (szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás) és szabályokkal.
- Növényt gondoz, ápol.
- Ismeri az évszakokat, hónapokat, napok nevét, sorrendjét.
- Ismeri a napszakokat.
- Ismeretei vannak a különböző természeti jelenségekről és hatásukról (eső, hó, szél, dér)
- Ismeri a különböző természeti jelenségeket (árvíz, szivárvány, villám, mennydörgés)
- Tud arról, hogy a természeti hatások kölcsönhatásban állnak.
- Képes saját gondolatainak közlésére.
- Képes tulajdonság szerinti válogatásra, kiegészítésére, sorba rendezésére.
- Érti, és helyesen használja az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Részt vesz mennyiségek összemérésében, különböző eszközzel és módon. Összemér két halmazt párosítással.
- Képes előállítani rendezéssel, bontással többet, kevesebbet, ugyanannyit.
- 10-es számkörben egyszerű műveleteket végez
- Képes síkbeli alakzatok azonosítására, s azok tulajdonság szerinti szétválasztására.
- Érti, és követni tudja az irányokat és használja a névutókat.
- Képes az eszközök használatára.
- Az iskolai írásbeliség előkészítéseként képessé válik feladatok írásos-rajzos játékos megoldására.
- Matematikai készségei komplex fejlesztése során, valamint a környező valóság megismerésében érzékennyé válik a változó világra, képes annak cselekvő megismerésére
- Relációs szókincs (több-kevesebb, kisebb-nagyobb, magasabb-alacsonyabb, hosszabb-rövidebb, könnyebb-nehezebb, szélesebb-keskenyebb, gyorsabb-lassúbb).
- Tárgyak egyenlővé tétele (ugyanannyi, ugyanakkora).
- Tárgyak párosítása, párkeresések (pár fogalma).
- Egyszerűbb sorozatok szabályainak felismerése és annak folytatása.

- Tudjanak becsléseket végezni, egyszerű eszközökkel méréseket készíteni.
- Szerezzenek tapasztalatokat geometriai formákról (testek, lapok viszonya).
- Kör, négyzet, háromszög felismerése, kiválasztása, megnevezése.
- Tudjanak tárgyakat, halmazokat részeire bontani és a részekből egészet létrehozni, szimmetrikus alakzatokat alkotni.
- Legyenek kialakulóban azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

11. Munka jellegű tevékenységek

„A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munkajellegű játékos tevékenység...” (ONOAP)

A munka olyan cselekvő tapasztalás, amely külső szükségletből motivált felelősséggel járó tevékenység, melynek végeredménye hasznos, értékteremtő. A személyiségfejlesztés fontos eszköze. **A gyermek munkajellegű tevékenysége – önként – azaz örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.**

Programunk életközeli neveléséből adódóan tágabb értelmezésű helye van az óvodai munka jellegű tevékenységeknek, mely az óvodai mindennapok része.

Célja:

- A munkatevékenységen keresztül olyan készségek, képességek kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a személyiség sokoldalú fejlődését.
- A gyermek önként, örömmel, szívesen végzett tevékenysége legyen.
- Tudják megbecsülni, elismerni saját és mások munkájának eredményét.
- Munkavégzés során jussanak sokoldalú tapasztalatokhoz, információkhoz az őket körülvevő világról.
- A gyermekek munka- és környezet szeretetének, környezetalakításának, tapasztalatszerzésének fejlesztése.

Feladata:

- Az óvodában dolgozók munkavégzése legyen mindig példaértékű a gyermek számára.
- Változatos, életkornak, egyéni fejlettségnek megfelelő munkalehetőségek biztosítása, az önállóan kezdeményezett munkavégzés lehetőségének megteremtése.
- Olyan tevékenységek biztosítása, melyek biztonsággal végezhetőek.
- A felnőtt a munkafolyamatok végzését bemutatásával és magyarázatával kísérelje.
- Munkafeltételek – hely, idő, eszköz, légkör- biztosítása.
- Fokozatosság biztosítása.
- Munkához való pozitív attitűd kialakítása folyamatos értékeléssel, mely konkrét, reális, a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő jellegű legyen.
- Segítse a környezeti, környezetvédelmi nevelés hatékonyságát, az önálló és a közös munkavégzéshez szükséges készségek és szokások megalapozását.
- Sokféle életszerű örömszerzést, természetes aktív együttműködést, kapcsolatteremtési lehetőséget biztosítson a gyermekek számára.

A fejlesztés tartalma:

- A gyermek saját személyével kapcsolatos munkái – gondozási feladatok – önkiszolgáló munka.
- Segítés az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük.
- Később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése.
- Az egyéb munka: a környezet-, a növény- és állatgondozás.
- Naposi munka, középső csoporttól folyamatosan bővülő feladatokkal.
- Kerti munka jellegű feladatok, minden évszakban – kiemelten a nagycsoportban – tavaszi, őszi munkák a szabadban (veteményezés, palántázás, gyomlálás, locsolás, kapálás, termés szedése). Hajtatás, rügyeztetés, virágok gondozása csoportszobában. Alkalmoszerű egyéni és közös munkák (terem díszítése, csoportszoba átrendezése, udvar szépítése).
- Gyűjtőmunkák minden évszakban (természetes anyagok, papír, képek, növények, termések stb. környezetismereti témakörök, aktualitás függvényében).

- Egyéni megbízatások.
- Egyszerű kísérletek az őselemekhez kapcsolódóan:
 - vízzel
 - talajjal
 - növényekkel
- A gyermekek életéhez és az évszakokhoz kapcsolódó munkafolyamatok: sütés, főzés, termések, gyümölcsök begyűjtése, közös feldolgozása (befőttek, saláták készítése), mosás, takarítás, rendrakás.
- Természetsarok „élősarok”, „éléskamra”, akvárium gondozása (amennyiben van a csoportban), rendezése, télen madarak etetése.
- Közös vásárlások.

A munkatevékenység képességfejlesztési feladatai

- Akarati tulajdonságok fejlesztése: türelem, kitartás, feladattudat, önfegyelem.
- Kötelesség és felelősségérzet fejlesztése.
- Együttműködési készség, kapcsolatteremtés- és tartás alakítása.
- Önállóság, önkifejezés.
- Manuális- és intellektuális képességek együttes fejlesztése.
- Pszichikus funkciók: érzékelés, észlelés, figyelem, megfigyelőkészség, emlékezet, fogalmi, műveleti, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- Tájékozódó, kutató, vizsgáló készség fejlesztése.
- Munkaeszközökkel való helyes bánásmód, munkaszokások készségének alakítása.
- Finommotorikus mozgás fejlesztése (gombolás, fűzés, kötés, kézzel, ujjakkal való egyéb tevékenységek).
- Munkakedv, munkaöröm fejlesztése.

Óvodapedagógus feladata

- Biztosítson rendszeres és alkalomszerű, változatos munkatevékenységeket és eszközöket.
- Tudatosan tartsa szem előtt a gyermek tevékenységi vágyát, az öntevékenység fontosságát.

- Tudjon pozitív viselkedési mintákat adni, motiválni az aktív, kitartó, örömteli munkavégzésre. A tevékenységhez kapcsolódjanak beszélgetések, ösztönző értékelések, jelzések, érzelmi megnyilvánulások.
- A munkafajták, képességfejlesztési feladatok tervezésénél alkalmazkodjon a csoportok életkori sajátosságaihoz, a gyermekek egyéni képességének szintjéhez.
- A munkafeladatok, munkafolyamatok tervezésébe fokozatosan vonja be a gyermekeket is.
- A gyűjtőmunka célját, feladatait a szülőkkel is folyamatosan ismertesse meg és támaszkodjon segítségükre (ünnepi készülődések, természetes anyagok, konyhai hulladékok stb.)

Alkalmazott eljárások:

- ✓ utánzásos, minta -, és modellkövetéses,
- ✓ magatartás-, és viselkedés- tanulás (szokások alakítása)
- ✓ szociális tanulás biztosítása
- ✓ reális önértékelés kialakítása
- ✓ játékos gyakorlatvezetés, bemutatás, magyarázat
- ✓ ellenőrzés, értékelés, hibajavítás

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Alapszinten alakuljon ki a gyermekekben a munkához való pozitív viszony.
- Aktívan vegyenek részt saját személyükkel kapcsolatos, s a közösségért végzett munkában.
- Ismerjék és értsék munkájuk célját, jelentőségét.
- Tudjanak örülni saját, mások és közös, együttes munkájuk eredményének, legyenek képesek megbecsülni azt.
- Legyenek képesek életkoruknak megfelelő, mindenfajta munkafeladatot önállóan, helyes munkatempóval és jó kitartással elvégezni (önkiszolgálás, gondozási feladatok, naposi munka, felelősrendszer, alkalmi munkák stb.).
- Képesek legyenek észrevenni a kínálkozó munkákat. Szívesen vállaljanak megbízatásokat és ezeket teljesíteni is tudják.
- Örömmel vegyenek részt az aktualitás függvényében az évszakonkénti gyűjtőmunkában (természetes anyagok, képek, növények, ágak, termések, termények...).

- Vegyenek részt érdeklődéssel az élősarok gondozásában, alakításában, legyenek egyszerű ötleteik a változtatásokra (termések válogatása, kisállatok etetése, gondozása, akvárium tisztántartása – amennyiben van a csoportnak stb.).
- Örömmel vegyenek részt vízzel, talajjal, növényekkel, ~~állatokkal~~ való illetve más egyszerű kísérletezgetésekben, és az ezekhez szükséges eszközök, anyagok beszerzésében, gyűjtésében.
- Vegyenek részt aktívan egyszerű munkafeladatokban udvaron, teremben és közvetlen környezetükben (pl. levélsöprés-hordás, levágott fű, ágak összegyűjtése, locsolás, stb.).
- Ismerjenek évszakokhoz kapcsolódó kerti munkát, munkaeszközöket, szívesen tevékenykedjenek ezekkel.
- Szerezzenek tapasztalatot többféle munkafolyamatról s legyenek ennek aktív részei (anyagok és átalakulásuk, emberi munka, a kéz fontossága).
- Éljenek át munkaeszközökkel kapcsolatos tevékenységeket, egyszerű szabályokat, szokásokat, munkaformákat, műveleteket, teljes munkafolyamatokat (savanyítás).
- A munkatevékenységek során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek gazdagítsák személyiségüket.

12. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. „(ONOAP)

Programunkban tanulásértelmezésünkéből adódóan a játékot, a munkát, a komplex foglalkozásokat és **minden gyermeki tevékenységet** a tanulási folyamathoz sorolunk. Minden tevékenységben más-más módon és arányban vannak jelen játék, munka és tanulási mozzanatok.

A gyermekek tanulása: a legközvetlenebb alkalmazkodás a környezethez, létszükségletből táplálkozik. A spontán és szervezett tanulási lehetőségek az óvodás gyermek életében legnagyobb arányban a játék szerves részét képezik. Ebből adódóan a játéktevékenységet tekintjük az óvodai tanulás legfontosabb színterének. Amikor a gyermek játszik – utánzással, felfedezésekkel, keresgéléssel, próbálgatásokkal, kitalálásokkal, tévedésekkel – eredményesen tanul. Játékában a motoros, szociális és a verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

Programunkban a kíváncsiságra alapozott, utánzással, cselekvéses próbálkozásokkal teli, játékos tanulást tekintjük a személyiségfejlődés leghatékonyabb elősegítőjének. A tanulási folyamat központi kérdésének a közvetlen környezet folyamatos megismerését, az érzékelést, megfigyelést, a többoldalú tapasztalatszerzést, önkifejezést, szabad alkotást, a gyermek aktuális élményvilágát tartjuk.

Célia:

- **Az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.**
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.
- Előzetes ismeretek, tapasztalatok rendszerezése, bővítése.
- Olyan ismeretek nyújtása, melyek alkalmassá teszik a gyermeket az életben való eligazodásra.
- A gyermekek a valós világgal a maga komplexitásában ismerkedjenek.
- A folyamatban kapjon kiemelt szerepet a gyermek érdeklődése, megismerési és cselekvési vágya, komplex személyiségfejlesztése.
- **A tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, az óvodapedagógus által kezdeményezett párhuzamos tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.**

Feladata:

- Tanulást támogató környezet megteremtése.
- Az előzetes tapasztalatokra, ismeretekre való építkezés.
- Felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitás erősítése.
- A tanulásnak aktív, együttműködő résztvevője legyen a gyermek, jól érezze magát a tanulási folyamatban, gazdag, érzelmi töltést, örömforrást jelentsen számára.
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának felkeltése, sokoldalú érdeklődés kielégítése.

A tanulás lehetséges formái:

- Utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- ***Játékos, cselekvéses tanulás.***
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- *Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.*

- *Gyakorlati problémamegoldás.*

Az eredményes fejlesztés szempontjából azt tartjuk fontosnak, hogy minden tanulási tevékenység örömet, sikerélményt és újabb tapasztalatszerzést jelentsen a gyermekek számára

Az óvodapedagógus feladatai:

- **Személyre szabott, egyéni, pozitív értékelés, mely segíti a személyiség kibontakozását.**
- Az évszakok változásaira, a természet szépségeire, a hónapok aktuális eseményeire, az ünnepek élményeire építse a tanulási tevékenység tartalmát.
- **Alapos gyermekismeret birtokában** a leghatékonyabb módszerekkel segítse a gyermekek személyiségfejlesztését. Tudatosan építsen a természetes élethelyzetekre, a valóságos környezet sokszínű összefonódásaira.
- *Okosan, célszerűen differenciáljon, ösztönözzön és értékeljen.*
- A tanulási folyamatban domináns szerepet kapjon a gyermek érdeklődésének, önállóságának, aktivitásának biztosítása.
- Adjon lehetőségeket a gyermekeknek érzelmeik, gondolataik, élményeik kifejezésére, problémák megoldására, önellenőrzésre, önértékelésre.
- A tevékenységek feltételeinek megteremtésénél kerüljenek előtérbe a gyűjtőmunkák, az óvónő, gyermekek és a szülők együttműködése.

13. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére – az iskolakezdés feltételei:

1./ Testi fejlettség terén:

- ✓ a testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz => megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás,
- ✓ teste arányosan fejlett, teherbíró,
- ✓ mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes,
- ✓ mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

2./ **Lelki-pszichés fejlettség terén:**

- ✓ a lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre,
- ✓ a tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez,
- ✓ érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- ✓ különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának,
- ✓ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- ✓ megnő a megőrzés időtartama,
- ✓ a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ✓ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ✓ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,
- ✓ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,
- ✓ minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot,
- ✓ tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek,
- ✓ végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- ✓ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről,
- ✓ tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását,
- ✓ felismeri a napszakokat,
- ✓ ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait,
- ✓ ismeri szűkebb lakóhelyét,
- ✓ ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét,
- ✓ felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit,
- ✓ ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- ✓ elemi mennyiségi ismeretei vannak.

3./ Szociális érettség terén:

- ✓ a szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására,
- ✓ képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival,
- ✓ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ✓ feladattudata kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg,
- ✓ kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja a feladatok eredményesebb teljesítését.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

14. Német nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés

1. Helyzetkép

2. Alapelvek

3. Célok, feladatok

3.1 Anyanyelvi környezet biztosítása

3.2 A nemzetiségi kultúrához kötődő szokások, hagyományok ápolása

3.3 A gyermekek felkészítése a nemzetiségi nyelviskolai tanulására

3.4 A nemzetiségi identitástudat kialakításának és fejlesztésének segítése

4. A német nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés tevékenységformái

4.1 Egészséges életmód

Mindennapi testnevelés

4.2 Játéktevékenység

4.3 Játékba integrált tanulás, komplex képességfejlesztés

a, Külsővilág tevékeny megismerése

b, Mesélés, verselés

c, Ének, zene, énekes játék, gyermek tánc

4.4 Hagyományápolás, ünnepek

5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére a német kétnyelvű nemzetiségi nevelés terén

5.1 Egészséges életmódra nevelés

a, Öltözködés

b, Tisztálkodás

c, Étkezés

d, Séta, kirándulás

5.2 Játéktevékenység

5.3 Játékba integrált tanulás, komplex képességfejlesztés

a, Külső világ tevékeny megismerése Handlungsorientierte Umweltbildung

b, Mesélés, verselés –Märchen, Gedichte

c, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc –Lieder, Singspiele Kindertänze

d, Rajzolás, mintázás, kézimunka –Zeichnen, Malen, Formen, Basteln

e, Mozgás – Bewegung

5.4 Hagyományápolás

6. Kapcsolattartás a szülőkkel

7. Óvodánk egyéb külső kapcsolatai

8. A gyermekek nyelvi fejlettségének és fejlődésének nyomon követése

1. Helyzetkép

Az Szekszárdi 1. Számú Óvoda Kindergarten Wosinsky óvodai épületében négy német nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű csoportunk működik. Alapdokumentumunk, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja.

A nemzetiségi nyelvi nevelés tervezéséhez „A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve” ad útmutatást számunkra.

A nemzetiségi nyelvi nevelést folytató csoportokban is elsődleges szempont a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése, mely a nyelvi nevelést is magában foglalja.

A **komplex képességfejlesztés változatos tervezéséhez** és gyakorlati megvalósításához a **kompetenciaalapú óvodai programcsomag** nyújt segítséget számunkra.

A német nemzetiségi óvónők a nyelvet heti váltásban délelőtt és délután a napirendi tevékenységekbe beépítve közvetítik a gyermekek számára.

Az egyes témák- projektek – szókincsét a gyermekek **életkori sajátosságai és a helyi adottságok** határozzák meg.

A gyermekek a nemzetiségi nyelv ismerete nélkül kerülnek óvodába, így az alapoktól kezdve, fokozatosan juttatjuk el őket az óvodáskor végére – az óvónői beszéd-modell utánzása alapján – egy olyan nyelvi szintre, amely az általános iskolai német nyelvi nevelés-oktatás jó kiindulási alapja lehet.

Német programunkat osztott és részben osztott csoportokra tervezzük, ahol az óvodai élet tevékenységformáiban a két nyelv (magyar, német) használata 50-50 %-ban érvényesül, és a hangsúly, **fokozatosan bővülő feladatokkal, a nemzetiségi nyelv fejlesztésére helyeződik.**

Az óvodai nevelés teljes egészét átszövi a nemzetiségi nevelés a gyermek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően.

Eredményes munkánk feltétele az óvónők alapos nyelvi és módszertani felkészültsége, új iránti nyitottsága, az empátia, tolerancia.

Az ilyen irányú felkészültség segíti a német nyelv hibátlan közvetítését, a nemzetiségi kultúrkincs hagyományainak tovább örökítését, az identitástudat kialakítását és fejlesztését.

2. Alapelvek

1.A gyermekek fő tevékenysége a játék. A gyermeki személyiség optimális fejlődését az osztott, vagy részben osztott csoportokban a szabad játék, a játéktevékenységen belül a spontán és irányított tanulás, valamint egyéb tevékenységi formák biztosítják. Nagy hangsúlyt fektetünk a párhuzamos tevékenységek felkínálására, témáinkat projekt módszerrel dolgozzuk fel.

2. Az óvónő biztos nyelvtudása modellt jelent a gyermekek számára az utánzáson alapuló nyelvi nevelés folyamatában.
3. A különböző játékfajtákba ágyazott, élményt nyújtó tematika megfelelő érzelmi telítettséget biztosít a csoportban valamennyi gyermek számára.
4. A gyermeki aktivitásra, kíváncsiságra, új iránti fogékonyságra építve, az **egyenlő hozzáférés biztosításával** a csoport minden tagja az élmények befogadjává, és az élményfeldolgozás során az **önkéntes és cselekvéses tanulás** részesévé válik.
5. Az életkornak megfelelő tevékenységek segítik, hogy a gyermekek vidámak, kiegyensúlyozottak, érdeklődőek és aktívak legyenek.
6. A korai kétnyelvűség által gyorsabban fejlődik a gyermeki kifejezőkészség, kialakul az egészséges alkalmazkodóképesség és a gyermekek problémamegoldó gondolkodása, nyitottabbá válnak más kultúrák iránt.
7. Óvodánkban komplex nevelés folyik. A nevelési területek – beleértve a német nemzetiségi nevelést is – a tervezés során elkülönülnek, a gyakorlatban azonban egységet alkotnak.
8. Minden gyermek különböző képességekkel rendelkezik, ezért óvodánkban nagyon hangsúlyos az egyéni bánásmód és a folytonos differenciálás a tevékenységek során.

3. Célok, feladatok

a, A nemzetiségi óvodai nevelés célja óvodánkban

Az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiségi nyelvének és kultúrájának megismerése, ápolása, tovább örökítése és az identitástudat kialakítása és erősítése.

b, A nemzetiségi óvodai nevelés feladatai

3.1 Anyanyelvi környezet biztosítása

- Az óvodapedagógus törekedjen arra, hogy az óvodai élet során minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció.
- A 3 – 4 éves gyermekek között beszéljen az óvónő sokat németül, a 4-5 éveseknél egyre több természetes szituációban és játékban, a 6 – 7 éveseknél használjon ki minden lehetőséget a nyelv fejlesztésére.
- Legyenek a teremben német nyelven írott könyvek, álljanak a gyermekek rendelkezésére társasjátékok, bábok, melyek a nyelv gyakorlására ösztönzik őket.
- Vegyék körül a gyermekeket a nemzetiségi tárgyi kultúra jellegzetes darabjai.
- A minőség alapvető feltételeinek tartjuk a nemzetiségi nyelvi nevelést végző csoportokban a nemzetiségi nyelvet, a nemzetiségi kultúrkincset jól ismerő, a hagyományokat és a szokásokat ápolni és tovább örökíteni tudó nemzetiségi óvodapedagógust.

Elvárásaink

- Folyamatosan ápolja nyelvtudását, a nyelv és a nemzetiség iránti szeretetét, elkötelezettségét.
- Folyamatosan figyelje és értékelje a gyermekek érzelmi biztonságát.
- Teremtsen gazdag érzelmi légkört a nemzetiségi óvodai környezetben.

3.2 A nemzetiségi kultúrához kötődő szokások, hagyományok ápolása

- Az ünnepi előkészületek során az óvónő teremtsen változatos lehetőségeket a jellegzetes személyek, tárgyak, eszközök megfigyelésére, megnevezésére a tevékenységekhez kapcsolódóan (teremdíszítés, sütés-főzés, dalok, mondókák, versek...)
- Ismertesse meg a gyerekekkel népviseleti ruhánkat, az egyes darabok elnevezését!
- Teremtsen örömteli alkalmakat viselésükre az óvodai és az óvodán kívüli rendezvényeken!
- A szokások, hagyományok, a tárgyi kultúra megismerése, ápolása segítse a gyermekek identitásának kialakítását (megbecsülés, tisztelet, elfogadás)

3.3 A gyermekek felkészítése a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására

- Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- Az óvónő ismertesse meg a gyermekekkel a nemzetiségi (német) nyelv megfelelő szókincsét az alapoktól felépítve, a természetes helyzetekből kiindulva, játékos és változatos gyakorlási lehetőségek során.
- A nyelvi nevelés tartalma (szókincs, irodalmi-zenei anyag) legyen összehangolt a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaival, nyelvismeretével, az óvodai napirend természetes élethelyzeteivel, a környezeti nevelés során szerzett élményekkel, tapasztalatokkal, ismeretekkel (természeti és társadalmi környezet, évszakok körforgása, őselemek: levegő, tűz, víz, föld).
- A helyes kiejtést, artikulációt, a nyelvtani jellegzetességeket az óvónő mintaszerű beszédét utánozva sajátítsák el a gyerekek.
- A komplex személyiségfejlesztésen belül kiemelt feladat a későbbi nyelvtanuláshoz szükséges képességek, készségek erősítése (érzékelés, - észlelés képessége, figyelem, emlékezet, gondolkodás, kreativitás, nyelvi és kommunikációs képességek...).
- A rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekben megvalósuló, utánzáson alapuló nyelvelsajátítást segítse elő a harmonikus, kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot sugárzó óvodai légkör.
- Az óvónő a nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából válogatva (irodalom, zene, népi játékok) változatos tevékenységi formákban közvetítsen dalokat, meséket, mondókákat és játékokat. Alakítson ki a gyermekekben pozitív érzelmi viszonyt a nemzetiségi kultúra és a nyelv iránt.
- A nemzetiségi csoportban dolgozó két óvónő együttműködése terjedjen ki a következőkre:
 - egyeztessék és egységben alkalmazzák a két nyelv miatt metakommunikációs jelzésrendszerüket (beszédhelyzetekben, tárgyi, képi szimbólumokkal).
 - egyeztessék, tervezzék meg a projektek alapszókincsét. Rendszeresen használják mondatmodellekben (óvónői utasítások tevékenységváltásnál pl. étkezésnél, mosdóban, öltözőben stb.).

- határozzák meg együtt a nyelvi helyzetek magyar nyelvű előkészítésének időtartamát, a megértést segítő szemléltetőanyag alkalmazását, egyéb cselekvéses módszereket.
 - Vizsgálják felül, hogy a nyelvi nevelési célokhoz tervezett műveltségtartalmak (népi mondókák, versek, mesék, dalok, mozgásos-és körjátékok) megfelelnek-e a gyermekek életkori sajátosságainak. Igényes válogatással, gyűjtőmunkával éljenek.
- A gyermekek nyelvismeretének szintjéhez válasszák ki a legmegfelelőbb nyelvi nevelési eljárásokat, módszereket (pl.: tevékenységekhez, mozgáshoz vagy játékhoz kötött nyelvi helyzetek teremtésével).
 - Tervezzék meg írásban nyelvi nevelési feladataikat, a szókincsbővítést, a komplexitás elveit figyelembe véve.
 - Rangsorolják a törvényben előírt nemzetiségi nevelési célokat az adott nevelési évre a gyermekek életkori sajátosságainak, nyelvismeretének, a fejlődés várható eredményeinek figyelembevételével.
- a, A nemzetiségi nyelv hiánya esetén az óvodába lépéskor az artikulációs bázis megteremtése legyen a fő cél.
- b, Kiemelt szerepet kapjon a hagyományok életkorhoz igazított ápolása a kialakult szokások alapján (kisebb csoportokban ringatók, altatók, lovagoltatók, ujj-mondókák, nagyobbaknál mondókák, táncok, fellépések a nemzetiségi rendezvényeken).

3.4 A nemzetiségi identitástudat kialakításának és fejlesztésének segítése

- Kiscsoporttól kezdve folyamatosan történjen az érzelmi nevelés összekapcsolásával, a családdal közösen.
- Terjedjen ki a nemzetiséggel, a különbözőséggel szembeni tolerancia, elfogadó attitűd, tisztelet megalapozására.
- Támogassa az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

- Teremtsen lehetőséget a multikulturális nevelésen alapuló integrációra a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, szükségleteinek, optimális fejleszthetőségének figyelembevételével.

4. A német nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés tevékenységformái

Óvodánkban törekszünk arra, hogy jellemzően a nemzetiség nyelvén szervezzük meg a nap folyamán a gyermekek tevékenységformáit.

4.1 Egészséges életmód

Célja

Az egészséges életmódra nevelés lehetőségeinek felhasználása a nyelvi nevelés során.

Feladata

- Kommunikációs helyzetek teremtése, amely lehetőséget ad a fejlesztésre.
- Új nyelvi kifejezések, megismertetése.

Tartalma

- Az egészséges életmódra nevelés helyszínei jó lehetőséget nyújtanak feladataink megvalósításához.
- Az egészséges óvodai környezet kialakítása során megtanulhatják az óvoda környékén található tárgyak nevét, megtanulhatják helyes kiejtésüket.
- Az óvoda udvara és helyiségei mind a nyelvi nevelés lehetséges helyszínei. Tudatos kialakításuk során megismerhetik és elsajátíthatják az egyes nyelvi kifejezéseket, ~~nyelvi~~ a német nyelvű utasításokat.
- A takarítás, a tiszta környezet kialakítása nem csak a mindennapos munka során, hanem a szerepjáték során is jó alkalmat teremt a nyelvi nevelésre. Megismerhetik és később önállóan is használhatják a berendezési tárgyak és egyes műveletek nevét.
- A testápolás jó alkalom az egyes testrészek, tisztálkodó szerek nevének, a műveletek nevének megismerésére, mindennapos gyakorlásra.

- Az egészséges táplálkozás és a babakonyhai játék során is bővül szókincsük, megtanulhatják a tárgyak nevének helyes kiejtését, a nyelvi kifejezések rögzülnek.
- A helyes öltözködés, mozgás, edzés során is lehetőség nyílik a szókincs bővítésére.

Az óvónő feladata

- Példaértékű, pontos nyelvi modell legyen.
- Teremtsen alkalmat a nyelvi neveléshez.
- Az adódó kommunikációs helyzeteket használja ki.
- Az óvónő a mindennapos tevékenységek során új kifejezésekkel ismertesse meg a gyerekeket, a már használt formulákat folyamatosan gyakoroltassa.

A nemzetiségi nevelőmunka hatékonyságát segítse elő a csoport óvónőivel együttműködő dajka munkája is.

Az együttműködés formái:

- a napi megbeszélés, kölcsönös tájékoztatás,
- segítségnyújtás a nyelvi neveléshez szükséges tárgyi feltételek előkészítésében,
- az óvodapedagógus irányítása mellett segítse a gyermekek szükségleteinek megnyugtató kielégítését, a gyermekeket megillető gondoskodás, védelem biztosítását.
- Amennyiben ismeri a nemzetiségi nyelvet, segítse a nyelvi környezet megteremtését.

Mindennapos mozgás:

Célja

- A mozgásfejlesztés útján szolgálja a gyerekek személyiségének fejlődését, az egész szervezet növekedését és az egészség megőrzését.
- A gyakorlatok fokozatosan alkalmazott, németnyelvű vezetése járuljon hozzá a gyermekek szókincsének bővítéséhez.

Feladata

A mindennapi mozgás biztosítja a mozgáskészségek kialakításához elengedhetetlenül szükséges motoros képességek fejlesztését. A gyakorlatok és a játékok segítsék elő a

gyermek helyes testtartásának, szép mozgásának kialakulását. A mindennapi testnevelés alapozza meg azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és szükséges.

Alkalmazott eljárások:

- ✓ Az utánzó mozdulatok német nyelvű utasításokkal történő kísérése.
- ✓ A tanult német nyelvű mondókák, és kiszámolók összekapcsolása a mozgással.

Tartalma

- Járások
- Futások
- Gimnasztika
- Mozgásos játékok

A kompetenciaalapú játékos programcsomag mintája alapján a játékgyűjtemény használata, melyben sok mozgásos játék található őselemek szerinti csoportosításban (levegő, tűz, víz, föld).

Az óvónő feladata

- Tegye motiválttá a gyerekeket a részvételre.
- Fejlessze a gyermekek természetes mozgását.
- Ismertesse meg velük a gimnasztikát és sokszínű, változatos mozgásos játékokat.
- A mozgás során használt német szakkifejezéseket fokozatosan alkalmazza.
- Mozgással, a gyakorlatok bemutatásával egybekötve hallják az óvónőtől a gyerekek a német szavakat, kifejezéseket.
- A megértéshez járul a rendszeres ismétlés is.
- Alkalmazzon szemléltető eszközöket a mindennapi testnevelés középpontjában álló mozgásos játék könnyebb megértéséhez.
- Egyszerű, könnyen érthető, de érdekes játékot válasszon.
- Magáért a játék kedvéért indirekt módon sajátítsák el a gyerekek a játékhoz szükséges nyelvi elemeket, illetve magát a játékszabályt.
- Vezessen mozgásos játékokat, szabályjátékot szabadidőben, csoportszobában és udvaron egyaránt. Ezek is hozzájárulnak a szókincsbővítéshez, tanult szavak elmélyítéséhez.

1.2 Játéktevékenység

Céja

A játék során adódó spontán és irányított szituációkkal, játékfajtákkal a nemzetiségi nyelv ápolása, szókincsének fejlesztése. A hagyományörzés biztosítása élmények által.

Feladata

- Megfelelő alapszókincs kialakítása.
- Utasítások, szituációk német nyelvű értelése.
- A játék során állandóan ismétlődő helyzetek kihasználása gyermekek megszólaltatására – kommunikációs helyzetek létrehozására.
- A játékhoz szükséges tárgyak, eszközök nevének, tulajdonságainak megnevezése, udvariassági formák gyakorlása.
- Szókincsfejlesztés irányított játékkal.

Tartalma

- Valamennyi játékfajta jó lehetőséget biztosít a nemzetiségi nyelv megszerettetésére, gyakorlására, szókincs bővítésére és hagyományápolására.
- A spontán és irányított játék során a hagyományos és újszerű játéktémák tartalma, eszközei, a „mintha” helyzetek természetes lehetőséget kínálnak a gyermekek kommunikációs készségének fokozatos alakítására.
- A megnevezések, a cselekvések, egyszerű mondatszerkezetek, szófordulatok, udvariassági formák a mindennapok gyakorlási anyagát képezik.
- Az érzelmileg telített motiválások, a cselekvés és beszéd összekapcsolása kiváló lehetőséget biztosítanak a dalok, versek, mesék játékon belüli kezdeményezésére, gyakorlására.
- A barkácsolásnál, kiegészítő játékeszközök készítésénél a népi mesterségek elemeit felhasználhatjuk. Ehhez lehetőség szerint természetes anyagokat alkalmazunk: csuhé, gyapjú, toll, vessző, csoma stb. A technikák, anyagok, színek, formák megnevezésével szintén gazdagítjuk a gyermekek német kifejezőkészségét.
- A hagyományokat felelevenítő sütés, főzés, ünnepi készülődés fontos része az identitástudat alakításának, fejleszti a szókincsét, a kifejezőkészséget, érzelmeket alakít, formál.

- A képességfejlesztő szabályjátékok sokoldalú fejlesztést biztosítanak, segítik a manipulációs és intellektuális képességek együttes fejlődését. A jól megkonstruált szabályok, az állandóan ismétlődő szófordulatok, a játékok tartalma a német nyelvgyakorlást szolgálják.
- A vizuális tevékenységek, ábrázolási technikák, eszközei, témái spontán lehetőségeket biztosítanak a német kifejezések változatos formában történő gyakorlásához (alak, szín, forma, nagyság, számosság stb.)
- A párbeszéd, társas érintkezési szokás-szabályok német nyelven történő megismerésére a legjobb szituációkat, helyzeteket a szerepjátékok, dramatizálások, didaktikus játékok, énekes körjátékok nyújtják. Egyben segítik a társalgási nyelv alapozását.
- A kompetenciaalapú programcsomag mintájára a német munkaközösség játékgyűjteményt készített, melyben sok hagyományos és modern játék – ötlet található őselemek szerinti csoportosításban (levegő, tűz, víz, föld).

Az óvónő feladata

- Alkotókedvű, meleg, otthonos nyelvi légkör teremtése.
- Tájékozódjon az óvónő a gyermekek és szülők nyelvi háttéréről.
- Az óvónő beszéde helyes, modellértékű legyen.
- Éljen a gazdag metakommunikációs lehetőségekkel, segítse a német nyelvű kommunikációt.
- Építsen a gyermekek érdeklődésére, kezdeményezésére, utánzóképeségére.
- Tartsa szem előtt a cselekvéses módszereket, a játék, játékoság, az élmények, érzelmek, eszközök, a szemléletesség fontosságát a nyelvi nevelés eredményes megvalósítása érdekében.

4.3 Játékba integrált tanulás, komplex képességfejlesztés

a, Külső világ tevékeny megismerése:

Célja

- A német nyelv ápolása a kommunikációs folyamatban.

- A szocializáció segítése a szociális, az értelmi és a nyelvi képességek együttes fejlesztésével.

Feladata

- A gyermekek nyelvi készségének verbális gyakorlással történő fejlesztése az otthonról hozott szókincsre építve, vagy a német nyelvnek az alapokról kiinduló szisztematikus felépítése.
- Olyan alapszókincs és alapvető nyelvtani formák kialakítása, amelyet a kommunikációs helyzetekben megfelelően tudnak alkalmazni.
- Nevezzék meg környezetünk tárgyait, élőlényeit és azok tulajdonságait (szín, nagyság, számosság, forma). Használják az udvariassági kifejezéseket. Szabályjátékok, szituációs játékok során gyakorolják a nyelvtani formákat az óvónő utánzásával.

Tartalma

A környezet megismerésével kapcsolatos állandóan visszatérő kommunikációs helyzeteket a gyermekek közvetlen környezete adja.

Az egész éves anyagot témakörökben, komplex módon dolgozzák fel. Alapja a Rahmenplan (Deutsch im Kindergarten 1995) a helyi sajátosságokkal, gyűjteményekkel kiegészítve. Módszereink változatosságát segíti a Kompetenciaalapú Óvodai Programcsomag. A gyermekeket körülvevő természeti és társadalmi környezet sokféle lehetőséget biztosít a nyelvvel való ismerkedésre.

A sokoldalú szemléltetés és tevékenykedtetés segítségével lehetőség nyílik a szókincs bővítésére, a kifejezőkészség fejlesztésére, a helyes artikuláció kialakítására.

A nyelvi ismeretek játékos gyakorlása segíti elő a szókincs bővítését, a gyermekek kommunikációs helyzetekben való eligazodását.

Az óvónő feladata

- Ismerje a gyermekek egyéni nyelvi szintjét és erre építsen. Amennyiben a gyerekek nem rendelkeznek semmilyen nyelvismerettel, akkor az alapoktól kezdje fejleszteni a nyelvismeretüket.

- Biztosítson olyan nyelvi légkört, amelyben a gyerekek megismerhetik a német nyelv gazdagságát, szépségét, mely kedvet ébreszt bennük a nyelv megismeréséhez. Beszéde legyen nyelvi modell a gyermekek számára.
- Kapcsolja össze a nyelvelsajátítási folyamatban a gyermekek valóság-hű tapasztalatait, tevékenységeit a nyelv gyakorlásával. Használjon ki minden lehetőséget a nap folyamán a nyelvi nevelésre.
- A nyelvi anyag kiválasztásánál és gyakorlásánál vegye figyelembe a gyerekek egyéni képességeit és életkori sajátosságait, nyelvismeretük szintjét és a képességfejlesztési feladatokat.

Alkalmazott eljárások:

- ✓ Tapasztalatszerzések: gyümölcs és zöldségek készítése, aszalás, savanyítás.
- ✓ Képeskártyák alkalmazása (Freinet technikák.)
- ✓ Óvónő által készített az aktualitásnak megfelelő társasjáték, memória játék.
- ✓ Tabló, album készítése a rendszerező foglalkozások keretén belül.
- ✓ Élményekre nagy hangsúly fektetése (kirándulások, séták, élmények biztosítása).

b, Mesélés, verselés

Céja

Irodalmi élményt nyújtani, örömet szerezni a gyermekeknek a versekkel, mesékkel, rövid történetekkel és mondókákkal, a nyelv ritmikusságával. A nemzetiségi kultúrkincs értékeinek közvetítése.

Feladata

- Az irodalmi anyag segítségével bővüljön szókincsünk, kifejezőképességünk.
- A mondókákat, verseket mondják el önállóan is, a meséket egyszerű mondatokban és dramatizálva – szemléltető eszközök és kellékek segítségével.
- Szívesen mondogassanak verset, mondókákat a nap folyamán bármikor.
- Ha lehetőség van rá – a szövegből adódóan – kísérik mozgással azt.
- Színesítsék az ünnepeket ezek az alkotások.

Tartalma

Az irodalmi nevelés anyagát a hazai németiség költészetéből, gyűjteményeiből és az anyaország, valamint a környező országok gyermekirodalmi alkotásából vesszük. Ezek a művek egyszerűek, könnyen érthetőek, olyan nyelvi anyagot tartalmaznak, mely a gyermekek számára nagyrészt ismert. A művek vidámak, játékosak, humorosak.

A rövid mondókákat, verseket gyakran kiszámoló – mozdulatokkal, egyéb mozgásformákkal kísérjük.

A meséket mindig szemléltetéssel mutatjuk be. A rövid párbeszédes meséket, történeteket dramatizálhatják, bábozhatják is a gyerekek.

Az óvónő feladata

- Teremtse meg a nyugodt, érzelmileg telített nyelvi légkört az irodalmi alkotások befogadásához. Változatosan motiválja a gyerekeket a művek meghallgatására, gyakorlására, elmondására.
- Az anyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyermekek nyelvi szintjét, egyéni képességeit és életkori sajátosságait (élményeit, aktualitásokat, környezet-irodalom sokrétű kapcsolatát).
- Biztosítson változatos, játékos, érdekes lehetőségeket a gyakorlásra a nap folyamán bármikor.
- Bocsásson a gyermekek rendelkezésére jól megválasztott, esztétikus, német nyelven írott könyveket, leporellókat.
- Az óvónő előadásmódja élményszerű, mintaszerű legyen, jelentsen modellt a gyermekek számára az utánzásra alapuló nyelvelsajátítás folyamatában.

Alkalmazott eljárások:

- √ Kifejező előadásmóddal segíteni az irodalmi művek megértését (nonverbális eszközök).
- √ Az új szavak előkészítése a témahéten (pl.: kártyákkal, játékeszközökkel)
- √ Az irodalmi élmények tovább élésének biztosítása a visszavezetés során.
- √ Esztétikus eszközökkel való megvalósítás.
- √ A német nemzetiség irodalmi kincseiből is válogatunk (versek, csúfolódók, mesék).

c, Ének zene, énekes játék, gyermektánc

Célja

A nyelv iránti bizalom elmélyítése, a nemzetiségi kultúrkincs még fellelhető értékeinek - népi körjátékok, dalok, mondókák, táncmozdulatok – közvetítése, megőrzése, tovább örökítése. A gyermekek nyelvhasználatának ösztönzése, szókincsbővítés. Mind ezek által erősödik a nemzetiséghez való kötődés.

Feladata

Az életkori sajátosságoknak megfelelő körjátékok, dalok, mondókák szövegének, szabályainak megismerése. Helyes kiejtéssel, jól hangsúlyozva, vidám hangulatú légkörben a nap folyamán bármikor legyen módjuk énekelni, mondókát mondogatni.

A zenei képességfejlesztés során németül is hallják és használják az egyszerű szakkifejezéseket.

Tartalma

A német nemzetiségi kultúra értékeit közvetítjük elsősorban a gyerekeknek. A nemzetiségi kultúrkincsen kívül az anyanemzet kultúrájából válogatva állítjuk össze a tematikát.

Az egyszerű mondókák, kiszámolók, lovagoltatók – lehet tájnyelven is – és az egyszerű és bonyolultabb körjátékok egyaránt előfordulnak a gyermekek egyéni képességeitől, életkori sajátosságaitól, nyelvismeretüktől függően.

Az ünnepi előkészületek során az aktuális, hangulatában odaillő dalokat énekelünk. Az ünnepélyeken, óvodán kívüli rendezvényeken népi játékokat, egyszerű, jellegzetes táncmozdulatokat is bemutatunk.

A meghitt nyelvi légkörben a nap folyamán bármikor felcsendülhetnek német dalok, körjátékok, elhangozhatnak német mondókák a különböző tevékenységeket kísérvé.

Az óvónő feladata

- Ismerje a német nemzetiségi kultúrkincset, gyűjtőmunkával járuljon hozzá annak gyarapodásához.
- Teremtsen olyan bizalommal teli nyelvi légkört, melyben a gyerekek bátran, gátlások nélkül, felszabadultan alkalmazzák a megismert alkotásokat. Játsszon, énekeljen együtt a gyerekekkel, legyen modell a számukra.

Alkalmazott eljárások:

- A dalanyag kiválasztásánál kiemelten kezeljük a német nemzetiségi kultúrkincset.
- Nemzetiségi dalos játékok bemutatása-eljátszása.
- Nemzetiségi tánclépések és táncok tanítása.
- Nemzetiségi ritmusos mondókák, csúfolódók, ringatók stb. tanítása.
- Minden esetben a dalok, mondókák elmélyítése mozgás kíséretében történik.

d, Rajzolás, mintázás, kézimunka**Céja:**

- A német nemzetiség kultúrkincsének bemutatása által a gyerekek igényességének, a szép iránti nyitottságuk alakítása.
- A gyerekek térforma, színekének gazdagítása.

Az óvónő feladata:

- ❖ Új nyelvi kifejezések, formák megismertetése.
- Olyan kommunikációs helyzetek teremtése, amelyek lehetőséget biztosítanak a gyerekek fejlesztésére.
- Jó hangulat, építő alkotói légkörbiztosítása.
- A speciális eszközök megfelelő mennyiségi és minőségi biztosítása (textilek, agyag, fonalak, nyomda, gyertyaviasz stb.).
- Különböző technikák bemutatása a nemzetiségi kultúrkincs által (nyomdázás, kötés-horgolás, agyagozás, szövés, gyertyaöntés, fonás).
- Egyéni képességekhez mérten a kiejtés, produktív beszéd, beszédkészség differenciált fejlesztése.
- Programok szervezése melyek közös élményt nyújtanak és megfigyelésre adnak lehetőséget (pl.: nemzetiségi tájház látogatása, kötés-horgolás bemutatása, az idősebb generáció beinvitálása az óvodánkba, népi kismesterségekkel ismerkedés).
- Sokféle lehetőség biztosítása az emlékképek, élmények és megfigyelések, valamint a fantázia működés térbeli és képi megjelenítésére
- Megalapozza az esztétikum iránti érzékenységet és az értékelő képességet mellyel párhuzamosan fejlődik nemzetiségi tudatuk.

- Nyitott tanulási formákat alkalmaz (Freiarbeit)
- Tudatosan választja ki a nemzetiségi tartamokat, és azok tematikus feldolgozását
- Következétesen minden szituációban használja a német nyelvet figyelembe véve a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét, életkori sajátosságát.

Tartalma

- A gyerekek aktív szókincse gyarapodik azzal, hogy ismereteket szereznek az eszközök tulajdonságairól, megismerkednek egyszerűbb népi motívumokkal, népviselettel, mesterségekkel, változatos technikai eljárásokkal, műveletekkel.
- A kommunikációs helyzetekben elsősorban a válaszadói szerepkörre biztosítunk lehetőséget.
- A fokozatosan gazdagodó forma és színeképükkel párhuzamosan megtanulják ezek német kifejezéseit.
- Az alkotásra biztosított a nyugodt oldott légkör.
- Az irányítás folyamatosan tekintettel van a gyerekek egyéni fejlődési tempójára.
- Törekszünk arra, hogy esztétikai érzékük folyamatos fejlődése közben maguk is fogalmazzanak meg esztétikai értékítéleteket-önértékelés
- A már kész munkákat értéként kezeljük, gyűjtjük, kiállítjuk, dekorációt készítünk belőle.

Alkalmazott eljárások:

- Nemzetiségi kultúrkincs megismerése.
- Nemzetiségi motívumok felismerése.
- A nemzetiségi technikák (pl.: kék festő készítés, szövés, agyagozás, horgolás) megismerése.

e, Mozgás

Cél:

- Értelmi és idegen nyelvi képességek fejlesztése mozgásos tevékenységek által.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyelvi fejlesztés, szókincsbővítés mozgásos tevékenységek és játékok által.
- Testséma fejlesztése, főbb testrészek megismertetése német nyelven.
- Állandó visszatérő utasítások, egyszerű mondatok alkalmazása német nyelven a tevékenységek során.

Alkalmazott eljárások:

- Mozdulatok bemutatása német nyelvi kísérettel.
- Német ritmikus mondókák mozgással való kíséréte.
- Német nyelvű utasítások közvetítése egyre bővülő tartalommal.

4.4 Hagyományápolás, ünnepek

A német nemzetiségi hagyományápolás átszövi a német nyelvi nevelés tevékenységformáit, tartalmát színesíti.

Céja

- A német nemzetiségi kultúra ápolása,
- A néphagyományok őrzése, tovább örökítése, fejlesztése.

Feladata

Ápolni és fejleszteni a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat, és ezzel is segíteni a nemzetiségi identitástudat kialakítását és fejlesztését.

Tartalma

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenységformákban:

- Ének, zene, énekes játék gyermektánc (ölbeli játékok, népi gyermekdalok, népdalok, mondókák)
- Mesélés, verselés

- Rajzolás, mintázás, kézimunka
- Külső világ tevékeny megismerése
- Mozgás

A hagyományápolás lehetőségei az év során

Időpont	Témakör	Hagyomány	Ötletek a feldolgozáshoz
---------	---------	-----------	--------------------------

1. Nemzetiségi hagyományok

1. Szept.08.	Levegő	Mária nap	Elrepülnek a fecskék
2. Szept.Okt.	Tűz	Betakarítási ünnepek	Pl. Szüreti bál, fesztivál
3. Nov. 11.	Tűz	Márton nap	Pl. a legenda elmesélése
4. Nov. 25.	Tűz	Katalin nap	Pl. Katalin – bál
5. Nov. 30.	Tűz	András nap	A karácsonyi időszak kezdete.
6.December	Tűz	Advent	Pl. Adventi naptár, koszorú...
7.Dec.04.	Tűz, Víz	Barbara nap	Barbara – ág hajtatas...
8.Dec.06.	Tűz	Mikulás	Várakozás, ajándék, dalok, versek...
9.Dec.13.	Tűz	Luca nap	Pl. boszorkányos játékok...
10. Dec.25-26.	Tűz	Karácsony	Az ünnep előkészítése. Közös óvodai ünnepély.
11. Jan. 01.	Víz	Új év	Jó kívánságok
12.Jan.06.	Víz	Víz - kereszt	A karácsonyi időszak vége
13.Febr.02.	Víz	Gyertyaszentelő	Időjárásjóslás, népi megfigyelések, medvés játékok.
14.Febr.	Víz	Farsang	Jelmezbál
15.Márc.Ápr.	Föld	Húsvét	Nyuszi, tojás stb.
16.Máj.01.	Föld	Május- fa	Pl. díszítés, körjátékok...
17.Máj.04.	Tűz	Flórián nap	Tűzoltók napja
18.Máj.(utolsó Vasárnap)	Föld	Pünkösöd	Pl. Versenyjátékok...

2. Óvodai hagyományok:

Időpont	Témakör	Hagyomány	Ötletek a feldolgozáshoz
19. Nov.	Tűz	Ősz – búcsúztató	Versek, dalok, mondókák
20. Máj. (első Vasárnap)	Föld	Anyák – napja	Édesanyák, nagymamák meghívása
21. Máj. (utolsó Vasárnap)	Föld	Gyermeknap	Játékos versenyek
21. Jún.	Föld	Évzáró	Szülők meghívása

Az óvónő feladata

A hagyományápolás lehetőségei közül a gyermekcsoport fejlettsége, érdeklődése alapján válogathat az óvónő.

Ajánlás: kiscsoportban: 6 hagyomány (Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét,
Anyák napja, Évzáró)

középső csoportban: kb. 8 hagyomány,

nagycsoportban: kb. 10 hagyomány beépítése.

- A nemzeti hagyományok folyamatos gyűjtése, gondos válogatás után a gyermekekkel való megismertetése.
- Az eszközök előkészítésénél (pl. tojásfestés) a hagyományos eljárások tovább örökítése (jellegzetes motívumok, módszerek) teremrendezés, díszítés.
- Hangulati előkészítés: versekkel, dalok énekelgetésével.
- A népviseleti öltözködés viselésének megismertetése.

A német nemzeti nyelvvel neveléshez a munkaközösség segédanyagot is készített a kompetenciaalapú óvodai programcsomag mintájára:

1. Játékgyűjtemény témakörönkénti, öselemenkénti csoportosításban (levegő, tűz, víz, föld).
2. A nemzeti kultúra fellelhető értékeiből dalok, mondókák gyűjteménye.
3. Gyakorlatban kipróbált, tematikusan felépített egész éves, komplex fejlesztési javaslatok, tevékenység – ajánlások kis-középső és nagy-középső csoportban öselemek szerinti felbontásban.

Alkalmazott eljárások:

- Nemzetiségi tánclépések és táncok tanítása.
- Nemzetiségi népviselet megismerése, felvétele nemzetiségi ünnepek és rendezvények alkalmával.
- Nemzetiségi használati tárgyak megismerése.

5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére a német kétnyelvű nemzetiségi nevelés terén

5.1 Egészséges életmódra nevelés

a, Öltözködés

Ismerjenek utasításokat, ruhadarabokat, igéket, udvariassági formákat az öltözködéssel kapcsolatban (der Pullover, die Hose, der Schal, die Bluse, das Hemd, der Rock, die Mütze, die Schuhe, die Stiefel, die Sandale, der Mantel, der Wintermantel).

„Ziehe deinen Mantel, Pullover...an!”

„Was fehlt noch...?”

„Bist du fertig?”

„Bitte binde meine Schuhe zu!”

„Bitte hilf mir!”

b, Tisztálkodás

Értsék meg a mosdóban állandóan használt kifejezéseket, főneveket, igéket, néhányat használjanak rendszeresen!

(Die Seife, das Wasser, Wasche dir die Hände! Putze dir die Zähne! Ich möchte Zahnpasta!

Trockne deine Hände ab! Krempele dir die Ärmel hoch!)

c, Étkezés

Értsék a különböző ételféleségek megnevezését, a leggyakrabban előfordulókat kérjék németül!

(„Ich möchte Apfel, Birne, Traube..., Wasser!” „Ich möchte trinken / essen!”)

- Ismerjék a terítéshez szükséges eszközök nevét (der Teller, das Glas, der Löffel, die Gabel, das Messer, die Serviette).
 - Németül is tudják megszámolni ezeket 10–es számkörben.
 - Az étkezéshez illő egyszerű relációs kifejezéseket, értsék és használják (viel-wenig, laut-leise, groß-klein).
- „Möchtest du viel/wenig?”
 „Ich möchte viel/wenig!”
 „Seid leise! Leise bitte!”
- ❖ Használják az udvariassági kifejezéseket:
 „Guten Appetit! Danke schön!”

d, Séta, kirándulás

A helyszíni környezeti megfigyeléseknél érdeklődéssel, szívesen fogadják az egyszerű környezeti tárgyak, jelenségek német megnevezéseit.

5.2 Játéktevékenység

- Minden játékfajtában – kiemelten az értelemfejlesztő nyelvi társasjátékok gyakorlásánál – próbálják a jól ismert német kifejezéseket önállóan is alkalmazni.
- Értsék meg az állandóan használt kifejezéseket!
- „Du bist dran!”
- „Wirf bitte!”, „Noch einmal!”
- „Zähle die...”
- / óvónő – gyermek, gyermek – gyermek, több gyermek kapcsolata /
- Ismerjék a tárgyak, játékeszközök nevét, és a napirend során értsék meg a velük kapcsolatos feladataikat!
- „Setz dich an den Tisch!”
 „Setzt euch auf den Teppich!”
 „Hol dir einen Stuhl her!”
 „Hol deine Schere her!”
 „Wir machen Ordnung. Stell das Auto/das Buch.../auf den Platz!”

5.3 Játékba integrált tanulás, komplex képességfejlesztés

a, Külső világ tevékeny megismerése

- Német nyelven is ismerjenek és gyakoroljanak főneveket, mellékneveket, számneveket, ellentétpárokat, határozószókat a környezetismereti témákon belül.
- Értsék az óvodai tevékenységekhez kapcsolódó igéket a cselekvéses – mozgásos feladatok megvalósítása során.

b, Verselés, mesélés

- Ismerjenek legalább 5 rövid mondókát, verset csoportosan - esetleg tájnyelven is.
- Jól ismerjenek 2 – 3 mesét németül. Eszközök segítségével, óvónői irányítással, segítséggel 1- 2 – t dramatizálni is tudjanak.
- Örömmel nézegessenek leporellókat, képeskönyveket, nevezzék meg a képen látottakat németül, mondjanak odaillő verset, mondókát, énekeljenek dalt az óvónő segítségével vagy önállóan is!

c, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Örömmel játsszák önállóan, vagy az óvónő közreműködésével a megismert körjátékokat!
- Az előforduló párbeszédet tisztán, jó hangsúlyozással ejtsék, pontosan gyakorolják a kérdező – válaszadó szerepét!
- Változó szituációkban alkalmazzák a németül vagy tájnyelven tanult mondókákat kiszámolásnál, körben – járásnál, könyvnézegetésnél!
- Tudjanak elénekelni néhány kisebb hangterjedelmű dalt. Az ismert jelzések segítségével értsék meg a leggyakrabban használt zenei ellentétpárokat, mondják is: laut – leise, schnell –langsam, hoch – tief.
- A mondókákhoz, dalokhoz tudjanak egyenletes lüktetést és ritmust tapsolni vagy más mozgással érzékelteni ezeket (gleichmäßiger Puls, Rhythmus).
- Örömmel játsszanak ritmusvisszhangot, dallamvisszhangot, dallambújtatást.

- Használják az ismert hangszereket. Tudják ezek nevét németül is (die Trommel, die Glocke, der Triangel, das Becken). Felismerni is képesek legyenek ezeket.
- Nyugodt légkörben énekelt hosszabb dallamokat legyenek képesek figyelmesen végighallgatni.

d, Rajzolás, mintázás, kézimunka

- Bátran használják a nemzetiségi kultúrkincs motívumait, színekombinációit, bátran díszítsenek ezekkel tárgyakat.
- Sokféle tapasztalatszerzés után maguk is alkalmazzanak technikai eljárásokat.
- Környezetükben vegyék észre a szépet, a németiség formavilágára jellemző jegyeket.

e, Mozgás

- A gyerekek megnevezik a tevékenységekhez gyakran használt eszközök nevét, az alapvető térirányokat, a főbb testrészeket, mozgásokat.
- Legyenek képesek egyszerű német nyelven történő utasításokat gyakorlatban végrehajtani.

5.4 Hagyományápolás

- Szívesen vegyenek részt a hagyományápolás tevékenységeiben, örömmel viseljék népviseletüket.
- Ismerjenek néhány jellegzetes táncmozdulatot. Ünnepek, rendezvények német műsorában legyenek aktívak.
- A német nemzetiségi kultúra jellegzetes használati tárgyainak, régi mesterségeknek megismerése kiemelten fontos (mézeskalács készítő, képfestő, pacsker készítő stb.).

6. Kapcsolattartás a szülőkkel

A szülőket folyamatos tájékoztassák az óvónők (szülői értekezlet, fogadóóra, nyílt napok, oviváró, napi beszélgetések) az óvodánkban folyó német nemzetiségi nevelés sajátos céljairól.

Az együttműködést jellemezze a korrektség, nyitottság mindkét részről.

A szülők kéréseit, ésszerű elvárásait mérjék fel az óvónők, elemezzék, értékeljék.

A kapcsolattartási formákon keresztül nyújtunk sok pozitív példát az óvodai német kétnyelvű nemzetiségi nevelés szépségeiről, eredményeiről.

7. Óvodánk egyéb külső kapcsolatai

Óvodánk kapcsolatot ápol és együttműködik a városunkban található nemzetiségi óvodával (Wunderland), valamint a Német Nemzetiségi Önkormányzattal, nemzetiségi szervezetekkel (UDPI, LDU, DBU). Ezekben a kapcsolatokban az óvónők és az óvoda kezdeményező és nyitott. Óvodánk honlapja a kapcsolattartás, tájékoztatás és információ áramlás egyik legfőbb fóruma.

8. A gyermekek nyelvi fejlettségének és fejlődésének nyomon követése

A pedagógusok minden egyes gyermek fejlődését dokumentálják. Óvodába lépéskor megtörténik a gyermek német nemzetiségi nyelvismeretének felmérése. A gyermek megfigyeléséhez, nyelvi fejlődésének nyomon követéséhez a német nemzetiségi kétnyelvű nevelés terén is rendelkezésünkre áll egy kipróbált értékelési szempontsor.

A gyermek nyelvi fejlődésének nyomon követéséhez is figyelembe vesszük az óvodás gyermekek életkori sajátosságait. A mérés során megfigyeljük, hogy a gyermek milyen szintű nyelvi tapasztalattal rendelkezik, hol áll a nyelvelsajátítás folyamatában, milyen a nyelvhasználata a mindennapos tevékenységek, a játék során, milyen kommunikációs készséggel, nyelvi figyelemmel, emlékező képességgel rendelkezik. A megfigyelési eredmények kiértékelése segít a további nyelvi fejlesztési feladatok meghatározásában.

Deutsche Nationalitätenerziehung im Kindergarten

1. Vorwort: Lagebericht und allgemeine Einführung
2. Grundsätze
3. Zielsetzungen, Aufgaben

3.1. Muttersprachliche Atmosphäre sichern

3.2 Die Pflege der -Nationalitätenkultur verbundenen Traditionen und Gewohnheiten

3.3 Die Ausrichtung der Kinder auf das Lernen der Nationalitätensprache in der Schule

3.4 Die Hilfe bei dem Ausgestalten und der Entwicklung des Nationalitätenbewusstseins

4. Tätigkeitsformen der deutschen zweisprachigen Nationalitätenerziehung

4.1 Gesunde Lebensweise

Alltäglicher Sport

4.2 Spieltätigkeiten

4.3 Im Spiel integriertes Lernen, komplexe Fähigkeitserweiterung

a, Handlungsorientierte Umweltbildung

b, Märchen, Gedichte

c, Lieder, Singspiele Kindertänze

d, Zeichnen, Malen, Formen, Basteln

e, Bewegung

4.4 Traditionspflege, Feste

5. Die Merkmale der Entwicklung bis Ende des Kindergartenalters im Bereich der deutschen Nationalitätenerziehung

5.1 Gesunde Lebensweise

a, Kleidung

b, Sich Waschen

c, Essen

d, Spaziergänge, Ausflüge

5.2 Spieltätigkeit

5.3 Im Spiel integriertes Lernen, komplexe Fähigkeitserweiterung

a, Handlungsorientierte Umweltbildung

b, Märchen, Gedichte

c, Lieder, Singspiele Kindertänze

d, Zeichnen, Malen, Formen, Basteln

e, Bewegung

5.4 Traditionspflege

6. Kontakt mit den Eltern

7. Sonstige Kontakte unseren Kindergaren

8. Kontrolle der Sprachentwicklung des Kindes

„Kinder haben schöne Träume,
 Kinder träumen immer schön.
 Sie träumen von wundersamen Dingen,
 von Leuten groß und klein.“

Ludwig Fischer

1. Vorwort: Lagebericht und allgemeine Einführung

In dem Wosinsky Gebäude des Kindergartens Nummer 1. haben wir 4 zweisprachige Gruppen, in denen wir deutsche Nationalitätenerziehung machen.

Unser Grunddokument, wie auch in allen Kindergärten des Landes ist „az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja“

Bei der Planung der Nationalitäten – Spracherziehung leitet uns das Dokument: „A nemzetiség óvodai nevelésének irányelve“ an.

Auch in den Gruppen, in denen wir Nationalitätenerziehung machen, ist der vorrangige Ausgangspunkt, die vielseitige Entwicklung der Persönlichkeit der Kinder, was auch die Spracherziehung enthält.

Zu der abwechslungsreichen Planung und praktischen Verwirklichung der komplexen Fähigkeitsentwicklung leistet uns „A Kompetencia alapú óvodai programcsomag“ Hilfe.

Die Kindergärtnerinnen bringen den Kindern die Sprache in Wochenwechsel, sowohl am Vormittag, als auch am Nachmittag in die Tagesordnung eingebaut bei.

Der Wortschatz der einzelnen Themen und Projekte wird durch die Alterseigentümlichkeiten der Kinder und durch die Ortsbeschaffenheit bestimmt.

Die Kinder kommen zu uns, ohne die Nationalitätensprache zu kennen, so versuchen wir sie von den Gründen begonnen, von Stufe zu Stufe – durch die Nachahmung des Sprachmodells der Kindergärtnerinnen, auf ein Niveau zu bringen, was später ein guter Ausgangspunkt für den Sprachunterricht in der Grundschule sein kann.

Wir planen unser Deutschprogramm für nach dem Alter geteilte und teilweise geteilte Gruppen, wo in den Tätigkeitsformen des Kindergartenlebens die beiden Sprachen zur Geltung kommen, und der Akzent verschiebt sich allmählich auf die Entwicklung der Nationalitätensprache.

Die Voraussetzung der ergebnisreichen Arbeit ist die sprachliche und didaktische Kenntnisbesitzung der Kindergärtnerinnen. Außerdem sollen sie natürlich auch für alles Neue aufgeschlossen, und tolerant sein.

Die guten Vorkenntnisse helfen bei der fehlerlosen Übergabe der deutschen Sprache, bei dem Erblernen der Traditionen des Nationalitäten-Kulturschatzes, und bei der Gestaltung und Entwicklung des Identitätsbewusstseins.

2. Grundsätze

1. Die Haupttätigkeit der Kinder ist das Spiel. Die optimale Persönlichkeitsentwicklung der Kinder in einer geteilten oder teilweise geteilten Gruppe wird innerhalb der Spieltätigkeit durch das spontane und gelenkte Lernen, und noch andere Tätigkeitsformen gesichert. Wir legen viel Wert auf das Anbieten der parallelen Aktivitäten. Die Themen werden mit der Projekt Methode bearbeitet.
2. Die zuverlässige Sprachkenntnis der Kindergärtnerin bedeutet für die Kinder während der (auf Nachahmung beruhenden) Spracherziehung ein Modell.
3. Die in verschiedenen Spielarten eingebettete, erlebnisvolle Thematik sichert eine richtige Gefühlssättigung für jedes Kind in der Gruppe.
4. Basiert auf der Aktivität, der Neugier der Kinder, und auf ihrer Empfänglichkeit für das Neue wird jedes Mitglied der Gruppe Rezipient der Erlebnisse und während der Erlebnisverarbeitung Anteilhaber des freiwilligen Handlungslernens.
5. Altersentsprechende Tätigkeiten helfen dabei, dass die Kinder lustig, ausgeglichen, aufgeschlossen und aktiv werden.
6. Mit der Hilfe der frühen Zweisprachigkeit entwickelt sich die kindliche Ausdrucksfähigkeit schneller. Gleichzeitig entfalten sich die gesunde Anpassungsfähigkeit und das problemlösende Denken der Kinder. Sie werden für andere Kulturen aufgeschlossener.

7. In unserem Kindergarten läuft eine komplexe Erziehung. Die Erziehungsgebiete, - die deutsche Nationalitätenerziehung inbegriffen, - separieren sich während der Planung, aber in der Praxis bilden sie eine Einheit.
8. Jedes Kind verfügt über unterschiedliche Fähigkeiten, deshalb legen wir während der Aktivitäten einen besonderen Wert auf individuelle Behandlungsweise und auf ständige Differenzierung.

3. Zielsetzungen, Aufgaben

a, Zweck der Nationalitätenerziehung in unserem Kindergarten

Erkenntnis und Aneignung der Kultur und der Sprache der Nationalität entsprechend den Alterseigentümlichkeiten und den individuellen Entwicklungsstand der Kinder.

Vererbung und Entwicklung der kulturellen Traditionen und die Verstärkung des Identitätsbewußtseins.

b, Aufgaben der zweisprachigen Erziehung im Kindergarten

3.1 Muttersprachliche Atmosphäre sichern

- Die Kindergärtnerin soll sich anstreben, dass die Kommunikation auf Deutsch während des Kindergartenlebens immer vollständiger wird.
- Unter den 3-4 jährigen Kindern sollte die Kindergärtnerin viel deutsch sprechen, bei den 4-5 jährigen sollte sie die deutsche Sprache immer mehr in natürlichen Sprechsituationen und im Freispiel verwenden, bei den 6-7 jährigen sollte sie alle Möglichkeiten der sprachlichen Bildung suchen.
- Im Gruppenraum sollten deutschsprachige Bücher vorhanden sein, außerdem sollten den Kindern Gesellschaftsspiele, Handpuppen zur Verfügung stehen, die sie anreizen die Sprache zu üben.
- Die Kinder sollten von den charakteristischen Gegenständen der deutschen Nationalitätenkultur umgeben sein.
- Für die grundlegende Bedingung der Qualität halten wir in den zweisprachigen Gruppen die Nationalitätenkindergärtnerin, welche die Kulturgüter der deutschen

Nationalität gut kennt, und die Traditionen und Gewohnheiten pflegen und weitergeben kann.

Unsere Erwartungen

- Sie sollte ihre Sprachkenntnisse, Liebe zur Sprache und Nationalität fortdauernd pflegen.
- Sie sollte die Gefühlssicherheit der Kinder ständig beachten und bewerten.
- Sie sollte in dem Nationalitätenkindergarten eine gefühlsreiche Atmosphäre schaffen.

3.2 Die Pflege der Nationalitätenkultur verbundenen Traditionen und Gewohnheiten

- Während der Vorbereitung der Feste soll die Kindergärtnerin abwechslungsreiche Möglichkeiten schaffen, die charakteristischen Personen, Gegenstände und Mittel zu beobachten, zu benennen, zu den Tätigkeiten verbunden (z.B. die Dekorierung des Zimmers, Backen-Kochen, Lieder, Sprüchlein, Gedichte).
- Die Kindergärtnerin soll den Kindern unsere Volkstracht, die Benennung der einzelnen Kleidungsstücke bekannt machen.
- Die Kindergärtnerin soll freudensreiche Gelegenheiten schaffen, damit die Kinder diese Volkstrachten an den verschiedenen Veranstaltungen (im Kindergarten und außer dem Kindergarten) auch tragen.
- Das Erkennen und die Pflege der Bräuche, der Traditionen und der Gegenstandskultur sollen den Kindern bei der Ausbildung der Identität helfen (Ehre, Hochachtung, Akzeptation).

3.3 Die Ausrichtung der Kinder auf das Lernen der Nationalitätensprache in der Schule

- Die Kindergärtnerin soll mit den Kindern den entsprechenden Wortschatz der Nationalitäten (deutsch) von den Basissen aufbauend, aus natürlichen Situationen ausgehend, durch spielerische und abwechslungsreiche Übungsmöglichkeiten bekannt machen.
- Der Inhalt der sprachlichen Erziehung (Wortschatz, literarisch-musische Materialien) soll mit den Eigenheiten der Kindesalter, mit ihren Sprachkenntnissen, mit den

natürlichen Lebenssituationen der Tagesordnung der Kindergartens, mit den Erfahrungen, Ereignissen, die man durch die Umwelterziehung erlernt hat, übereinstimmen (z.B.: gesellschaftliche - und natürliche Umwelt, Kreislauf der Jahreszeiten, Urelemente: Luft, Feuer, Wasser, Erde).

- Die Kinder sollen die richtige Aussprache, Artikulation, die grammatischen Eigenschaften durch die Nachahmung der musterhaften Rede der Kindergärtnerin erlernen.
- Innerhalb der komplexen Persönlichkeitsentwicklung ist unsere herausgehobene Aufgabe, die zum späteren Sprachlernen nötigen Fertigkeiten, Fähigkeiten zu verstärken (Sinneswahrnehmung, Aufmerksamkeit, Gedächtnis, Gesinnung, Kreativität, Sprach – und Kommunikationsfähigkeiten).
- Bei der Aneignung der Sprache, die sich auf Nachahmung und vielen Kommunikationssituationen gründet, soll uns eine harmonische, ausgeglichene, Gefühlssicherheit strahlende Atmosphäre im Kindergarten helfen.
- Die Kindergärtnerin, die von dem Nationalitätengut und der Kultur des Mutterlandes wählt (wie Literatur, Musik, Volksspiele), soll in wechselreichen Tätigkeitsformen Lieder, Märchen, Verse, Reime und Spiele vermitteln.
- Sie soll für die Nationalitätenkultur und die Sprache ein positives emotionelles Verhältnis in dem Kind gestalten.
- Die Zusammenarbeit der beiden, in der Nationalitätengruppe arbeitenden, Kindergärtnerinnen soll folgendes erfassen:
 - Wegen der zwei Sprachen sollen sie ihr Metakommunikations-Zeichensystem – übereinstimmen und einheitlich anwenden (In Sprechsituationen, mit sachlichen und bildlichen Symbolen).
 - Sie sollen dem Grundwortschatz der Projekte übereinstimmen und planen. Sie sollen diese in Satzmodellen regelmäßig verwenden. (Anweisungen der Kindergärtnerin bei Tätigkeitswechsel, Mahlzeiten, in dem Waschraum, in dem Ankleideraum).
 - Sie sollen die Zeitdauer der ungarnsprachlichen Vorbereitung der Sprachsituationen, die Verwendung des bei dem Verstehen helfenden Anschauungsmittels und andere Tätigkeitsmethoden zusammen bestimmen.

- Sie sollen überprüfen, ob die für die Erziehungsziele geplanten Bildungsinhalte (Volksreime, Gedichte, Märchen, Lieder, Bewegungs- und Kreisspiele) den Alterseigentümlichkeiten der Kinder entsprechend sind. Sie sollen anspruchsvolle Auserwählung und Sammelarbeit leisten.
 - Sie sollen für das Sprachniveau der Kinder meist geeignete Sprach –und Erziehungsmethoden auswählen (z. B. Ausgestaltung von Sprachsituationen, die mit Tätigkeiten, Bewegung oder Spielen verknüpft sind).
 - Sie sollen ihre Sprach- und Erziehungsaufgaben schriftlich die Wortschatzerweiterung und die Ideen der Komplexität eingeplant, entwerfen.
 - Sie sollen die gesetzmäßig vorgeschriebenen Nationalitäten –Erziehungsziele für das Erziehungsjahr, unter der Berücksichtigung der Sprachkenntnis, der Alterseigentümlichkeiten und der bevorstehenden Entwicklungsergebnisse der Kinder, rangordnen.
- a, Mangels der Nationalitätensprache soll das Hauptziel bei dem Eintritt in den Kindergarten die Gründung der Artikulationsbasis sein.
 - b, Dem Lebensalter angepasste Traditionspflege soll (auf Grund der präformierten Gewohnheiten) eine bevorzugte Rolle spielen (in den kleineren Gruppen: Schaukelreime, Schlaflieder, Fingerreime; in den größeren: Reime, Tänze, Auftritt in den Nationalitätenveranstaltungen).
 - c, Das Üben der Rolle des Antwortgebers unten den Kindern, die schon seit mehreren Jahren den Kindergarten besuchen.

3.4 Die Hilfe bei dem Ausgestalten und der Entwicklung des Nationalitätenbewusstseins

- soll fortdauernd, gemeinsam mit der Familie und mit der Gefühlserziehung verbunden, von der kleineren Gruppe angefangen, laufen.
- soll die Gründung der Toleranz gegenüber der Nationalität, der Anderheit, sowie die einer Akzeptant Attitüde erfassen.

4. Tätigkeitsformen der deutschen zweisprachigen Nationalitätenerziehung

In unserem Kindergarten streben wir uns an, dass wir im Tagesablauf die Tätigkeitsformen der Kinder meistens auf die Sprache der Nationalität organisieren.

4.1 Gesunde Lebensweise

Ziel

Die Verwendung der Möglichkeiten der Erziehung zu der gesunden Lebensweise während der Spracherziehung.

Aufgabe

- Die Erschaffung von Kommunikationssituationen, welche die Erweiterung ermöglichen.
- Das Bekanntmachen der neuen Ausdrücke und Sprachformeln.

Inhalt

- Die Schauplätze der Erziehung zu der gesunden Lebensweise bieten uns eine gute Möglichkeit für die Verwirklichung unserer Aufgaben.
- Bei der Gestaltung der gesunden Kindergartenumgebung können sie die Benennung der Gegenstände um den Kindergarten, und deren Aussprache erlernen.
- Der Hof und die Räume des Kindergartens sind all die möglichen Orte der Spracherziehung. Bei ihrer bewussten Gestaltung können sie einzelne Ausdrücke, Sprachformeln, deutschsprachige Anweisungen erlernen.
- Die Aufräumung, die Gestaltung einer sauberen Umgebung bieten eine gute Möglichkeit für die Spracherziehung nicht nur während der alltäglichen Arbeit, sondern auch bei dem Rollenspiel. Sie können die Benennung der Einrichtungsgegenstände und der einzelnen Vorgänge kennenlernen, und sie können diese später schon selbständig verwenden.

- Die Körperpflege ist eine gute Gelegenheit für das Erlernen der Benennung der einzelnen Körperteile, Waschsachen, Prozesse und für deren alltägliche Übung.
- Auch bei der gesunden Ernährung und bei dem Spiel in der Puppenküche wird ihr Wortschatz erweitert, sie können die richtige Aussprache der Gegenstände erlernen und auch die grammatische Formel wird fixiert.
- Während der richtigen Bekleidung, der Bewegung und dem Training haben wir die Möglichkeit, den Wortschatz zu erweitern.

Der alltägliche Sport

Ziel

- Durch die Bewegungsentwicklung dient er der Persönlichkeitsentwicklung der Kinder, dem Wachstum des ganzen Organismus und der Bewahrung der Gesundheit.
- In Hinsicht auf der deutschen Nationalitätenerziehung: die stufenweisen deutschsprachig angeleiteten Übungen sollen zur Wortschatzerweiterung der Kinder beitragen.

Aufgabe

Der alltägliche Sport garantiert die Entwicklung der zur Ausgestaltung der Bewegungsfertigkeiten unentbehrlich nötigen motorischen Fähigkeiten. Die Übungen und die Spiele sollen die Ausgestaltung der richtigen Körperhaltung und der schönen Bewegung der Kinder befördern. Der alltägliche Sport soll den Anspruch an die regelmäßige Körperbewegung begründen.

Angewandte Methoden:

- Die nachahmenden Bewegungen werden in deutscher Sprache begleitet.
- Dem gelernten deutschsprachigen Reimen, und Abzählreimen werden mit Bewegungen geübt.

Inhalt

- Gehen,
- Laufen
- Gymnastik
- Bewegungsspiel

Gehen, Laufen

Wir sagen den Reim, und wir gehen im Kreis herum!

Jetzt gehen wir langsam/schnell!

Laufen wir, wenn ich klatsche, setzt euch!

Lauft im Kreis! Los! Halt! Bleibt stehen!

Wir gehen auf den Zehenspitzen!

Wir gehen auf den Fersen!

Wir gehen wie die Soldaten!

Gymnastik

Jetzt turnen wir mit Bohnensäcken!

Legt den Bohnensack auf den Boden!

Springt über den Bohnensack!

Wir lassen den Bohnensack fallen!

Setzt euch in den Schneidersitz!

Hände in die Höhe! „Wenn ich klatsche, steht auf!“

Jetzt schwingen wir die Hände vorne, dann nach hinten.

Wir klatschen über dem Kopf!

Hände in die Hüfte!

Jetzt hüpfen wir!

Bewegungsspiele

Mein bunter Reifen...

Eulenspiel...

Alle meine Kinder kommen jetzt nach Haus...

Klopfe, klopfe Hämmerchen...

Katze und Maus...

Autospiel

Wer wird gefangen...

Nach dem Muster der „Kompetencia alapú programcsomag“ stellte die deutsche Arbeitsgemeinschaft eine Spielsammlung zusammen, in der viele Bewegungsspiele zu finden sind, gruppiert nach den Elementen (Luft, Feuer, Wasser, Erde).

4.2 Spieltätigkeiten

Ziel

Ziel der Spieltätigkeit ist die Pflege der Nationalitätensprache und die Erweiterung des Wortschatzes durch die, während des Spiels vorkommenden, spontanen und gelenkten Situationen und Spielsorten. Die Bewahrung der Tradition wird durch Erlebnisse versichert.

Aufgabe

- die Entwicklung des entsprechenden Grundwortschatzes.
- das Verständnis der deutschen Anweisungen und Situationen.
- die Ausnutzung der beim Spiel vorkommenden, ständig wiederholten Situationen für die Anrede der Kinder und für das Zustandebringen von kommunikativen Situationen.
- die Benennung des Namens und der Eigenschaften der zum Spiel gehörenden Gegenstände, Mitteln, die Übung der Höflichkeitsformen.
- die Wortschatzerweiterung mit gelenktem Spiel.

Inhalt

- Alle Spielarten bieten gute Möglichkeiten für die Liebgewinnen und Gebrauch der Nationalitätensprache, für die Erweiterung des Wortschatzes und für die Traditionspflege.

- Die Inhalte und die Mittel der traditionellen und neuartigen Spielthemen und die „sowie“ Situationen bieten bei dem spontanen und gelenkten Spiel natürliche Möglichkeiten, die kommunikativen Fähigkeiten der Kinder zu erweitern.
- Die Benennungen, die Handlungen, die einfachen Satzstrukturen, Redewendungen und die Höflichkeitsformen machen die Übungsmöglichkeiten der Alltags aus.
- Die affektiven Motivationen und die Verbindung der Handlung und der Sprache bieten bei den Spielen eine vorzügliche Möglichkeit, Lieder, Gedichte und Märchen anzugehen und zu üben.
- Man kann bei der Bastelarbeit, bei der Herstellung der zusätzlichen Spielmittel die Elemente der Volkskunst verwenden. Dazu benutzen wir möglicherweise Naturstoffe, wie Maisstängel, Schurwolle, Feder, Rute, Kolben, usw. Mit der Benennung der Technik, der Stoffe, der Farbe und der Form können wir die deutsche Ausdrucksfähigkeit der Kinder ebenfalls verbreiten.
- Traditionen aufregendes Backen, Kochen und die festliche Vorbereitung sind der wichtigste Teil der Darstellung des Identitätsbewußtseins. Sie entwickeln den Wortschatz, die Ausdrucksfähigkeit, sie gestalten und formen Gefühle.
- Die Fähigkeiten entwickelnden Regelspiele sichern vielseitige Entwicklungen. Sie helfen bei der gemeinsamen Entwicklung der manipulierten und intellektuellen Fähigkeiten. Die gut konstruierten Regeln, die ständig wiederholten Redewendungen, der Inhalt des Spiels dienen zu der deutschen Sprachübung.
- Die visuellen Tätigkeiten, die Technik, die Mittel und die Themen der Darstellung versichern Möglichkeiten, die deutschen Ausdrücke abwechslungsreich zu üben. (Figur, Farbe, Form, Größe, Mächtigkeit usw.)
- Die deutschsprachige Erkennung der Dialoge, der Umgangsregeln bieten die besten Situationen, Lagen, Rollenspiele, Dramatisierung, didaktische Spiele und Singringspiele. Sie helfen dazwischen bei der Gründung der Gesellschaftssprache.
- Nach dem Muster des Kompetenzprogramms stellt die deutsche Arbeitsgemeinschaft eine Spielsammlung zusammen, wo man viele traditionelle und moderne Spielideen nach den Urelementen (Luft, Feuer, Wasser, Erde) gruppierend finden kann.

4.3 Im Spiel integriertes Lernen, komplexe Fähigkeitserweiterung

a, Handlungsorientierte Umweltbildung

Ziel

- Die Pflege der deutschen Sprache im Kommunikationsprozess.
- Die Hilfe der Sozialisation durch die gesamte Entwicklung der intellektuellen, sozialen, und sprachlichen Fähigkeiten.

Aufgabe

- Die Sprechfertigkeit der Kinder durch mündliche Sprachübung zu entwickeln, so dass sie über einen entsprechenden Wortschatz verfügen und elementare Formen der Grammatik im Kommunikationsprozess richtig anwenden.
- Sie sollen in ihrer Umgebung Gegenstände, Lebewesen, und ihre Eigenschaften (Farbe, Größe, Form) benennen können.
 - Sie sollen Höflichkeitsformeln verwenden. Durch Nachahmung der Kindergärtnerin sollen sie in Regel- und Situationsspielen die grammatischen Formen üben.

Inhalt

Die mit dem Bekanntmachen der Umgebung verbundenen, ständig wiederkehrenden Kommunikationssituationen werden von der unmittelbaren Umgebung der Kinder entnommen. Die Themenkreise, die auf das ganze Jahr eingeteilt sind, werden komplex aufgearbeitet. Das Grunddokument ist der Rahmenplan (Deutsch im Kindergarten 1995) mit örtlichen Eigentümlichkeiten, Sammlungen ergänzt. Außerdem hilft uns zu den wechselreichen Methoden das Dokument „a Kompetencia alapú óvodai programcsomag“.

Der Grundwortschatz, der aus der Natur und der gesellschaftlichen Umwelt entnommen ist, gibt viele Möglichkeiten die Sprache zu erlernen.

Durch vielseitige Veranschaulichung und Tätigkeiten haben wir die Möglichkeit den Wortschatz zu erweitern, die Ausdrucksfähigkeit zu entwickeln, und eine gute Artikulation zu bilden.

Die spielerische Übung der Sprachkenntnisse hilft uns den Wortschatz zu erweitern, damit sich die Kinder in den Kommunikationssituationen zurechtfinden.

Angewandte Methoden:

- Erfahrungen mit Obst und Gemüse: Obstsalat, Salat machen, dörren, sauren.
- Bildkarten benutzen (Freinet-Techniken)
- Von der Kindergärtnerin angefertigte aktuelle Memorie und Gesellschaftsspiele.
- In den zusammenfassenden Beschäftigungen Tabelle und Album anfertigen.
- Grosse Betonung auf Erlebnissen (Ausflüge, Spaziergang, Erlebnisse) legen.

b, Märchen, Gedichte

Ziel

Den Kindern literarische Erlebnisse darzubieten, mit Gedichten, Reimen, Märchen, kurzen Geschichten und mit dem Rhythmus der deutschen Sprache Freude zu bereiten.

Die Werte der Kulturgüter der deutschen Nationalität weiterzugeben.

Aufgabe

- Mit der Hilfe des literarischen Stoffes sollte sich der Wortschatz der Kinder erweitern. Die Kinder sollten die Gedichte, Reime auch alleine wiedergeben, die Märchen in einfachen Sätzen – mit der Hilfe von Anschauungsmitteln – dramatisieren.
- Die Kinder sollen im Tagesablauf jederzeit gerne Verse, Geschichten, Reime sagen. Wenn es möglich ist, sollten sie es dem Text entsprechend mit Bewegungen begleiten. Diese Werke sollten die Feste färben.

Inhalt

Den Stoff der literarischen Begegnung wählen wir aus der Dichtung und aus den Sammlungen der deutschen Nationalität und aus den literarischen Werken des Mutterlandes und der Nachbarländer.

Diese einfachen, leichtverständlichen Werke haben solche sprachlichen Stoffe, die für die Kinder größtenteils bekannt sind. Sie sind lustig, spielerisch, humorvoll.

Die kurzen Reime, Gedichte begleiten wir gewöhnlich mit Bewegungen zu den Abzählspielen und mit anderen Bewegungsformen.

Angewandte Methoden:

- Mit ausdrucksvollen Vortrag das Verständnis der literarischen Werke beitragen (nonverbale Mitteln).
- Die Vorbereitung der neuen Wörter in der Themenwoche.
- Bei Zurückführung im Spiel lassen wir die literarische Erlebnisse weiterleben.
- Die Verwirklichung mit ästhetischen Mitteln.
- Wir wählen auch aus den deutschen Nationalitäten Werken (Gedichte, Reime, Märchen).

c, Lieder, Singspiele Kindertänze**Ziel**

Die Vertiefung des Vertrauens der Sprache, die Übertragung, die Bewahrung, die Erblassung der noch lebendigen Werte des Nationalitäten-kulturgutes, der Volkskreisspiele, Lieder, Sprüche.

Aufgabe

Die Erkennung der den Alterseigentümlichkeiten entsprechenden Texte und Regel, Kreisspiele, Lieder, Reime. Die Kinder sollen die Möglichkeit haben den ganzen Tag jederzeit in fröhlicher Atmosphäre mit richtiger, gut betonter Aussprache zu singen oder Sprüche zu sagen.

Sie sollen während der Fertigkeitentwicklung einfache Fachausdrücke auch auf Deutsch hören und benutzen.

Inhalt

Wir übertragen den Kindern vor allem die Werte der deutschen Nationalitätenkultur. Wir stellen die Thematik außer den Nationalitäten-Kulturschätzen, aus der Mutternationskultur wählend, zusammen.

Einfache Reime, Spiele, Reitreime, Abzählspiele –auch in Dialekt -, und komplizierte Kreisspiele kommen abhängig von den Alterseigentümlichkeiten, eigenen Fähigkeiten und Sprachkenntnissen der Kinder auch vor.

Wir singen während der feierlichen Vorbereitungen zu der aktuellen Laune passende Lieder. Wir demonstrieren in den Festen und Veranstaltungen außer dem Kindergarten auch Volksspiele, einfache und charakterisierte Tanzbewegungen. Den ganzen Tag können deutsche Lieder, Kreisspiele in familiärer Atmosphäre anklingen, sowie können deutsche Reime die verschiedenen Tätigkeiten, ertönen begleiten.

Angewandte Methoden:

- Bei der Auswahl der Melodie wird mit dem Kulturgut der deutschen Nationalität betont umgegangen.
- Nationalitäten Kreisspiele vorstellen und spielen.
- Nationalitätentänze und Tanzschritten unterrichten.
- Nationalität Reime mit Rhythmus, Spottreime unterrichten.
- Durch Bewegungen werden die Reime, Lieder vertieft.
- Zum Beschäftigungen und zum Anregungen gute Laune sichern.
- Die neuen Themen knüpfen sich immer zum Themenwochen, Uhrelementen, Feier, Aktualitäten an.
- Die bildliche Veranschaulichung von aktuellen Liedern und Reimen mit verschiedenen Mitteln (z.B.: Album, Lamierte Bilderkarten usw.)

d, Zeichnen, Malen, Formen, Basteln

Ziele:

- Stärkung der Identitätsbewußtheit und Förderung der Offenheit für das „Schöne“ durch die Vorstellung des Kulturgutes der deutschen Nationalität.
- Bereicherung der Raum-, Form-, -Farbenspektrum der Kinder.
- Aufgaben der Kindergärtnerin:
- Darstellung und Gewöhnung der neuen Begriffe und Mundart.
- Solche Kommunikationssituationen zu schaffen, welche den Kindern Möglichkeit geben, sich zu entwickeln

- Die Pädagogen sorgen für gute Laune und kreative Atmosphäre zu den visuellen Tätigkeiten.
- Die Pädagogen sichern speziellen Mitteln, Materialien und Stoffe (z.B. Textilien, Ton, Druck, Kerzenwachs usw.) in entsprechender Qualität und Menge.
- Durch das Kulturgut der deutschen Minderheit die Bekanntmachung der verschiedenen Techniken (Druckerei, Stricken-Häkeln, Weberei, flechten, Kerzen gießen).
- Nach individuellen Fähigkeiten die Aussprache, produktive Rede, Sprachfähigkeit differenziert entwickeln.
- Das Organisieren von Programme, wo gemeinsame Erfahrung und Beobachtung möglich sind. (z.B. Besuch im Landhaus der nationalen Minderheit, Binden und Häkeln, ältere Generation in den Kindergarten einladen, Kennenlernen der volkstümlichen Handwerke)
- Viele Gelegenheit sichern für die Darstellung der Erinnerungen, Erfahrungen, Beobachtungen und für die räumliche und bildliche Fantasie.
- Die ästhetische Empfindlichkeit und Bewertungsfähigkeit wird fundiert und dadurch entfaltet sich parallel die Nationalitätenbewusstsein der Kinder.
- Die Anwendung der offenen Lernmethoden.
- Bewusste Auswahl der Nationalitäteninhalte und deren thematischen Bearbeitung.
- Die deutsche Sprache in allen Situationen konsequent benutzen in Betracht auf das individuelle Entwicklungsniveau und Eigenart des Lebensalters der Kinder.

Inhalt:

- Der aktive Wortschatz der Kinder vermehrt sich damit, dass sie über die Eigenschaften der Mittel Kenntnisse sammeln und einfache volkstümliche Motive, Handwerke, Volkstracht und abwechslungsreiche technische Methoden kennenlernen.
- In den Kommunikationssituationen bieten wir vor allem Möglichkeiten auf das antwortgebende Rollenfach.
- Mit der stufenweise bereicherte Form und dem Spektrum lernen sie parallel die deutsche Ausdrücke.
- Für die Schöpfung ist die ruhige, liebhafte Atmosphäre gesichert.
- Die Lenkung ist ständig im Hinblick auf das individuelle Entwicklungstempo des Kindes.

- Wir streben danach, dass sie bei der ständigen Entwicklung der ästhetischen Sinnen, ästhetische „Werturteile“ formulieren- Selbsteinschätzung.

Angewandte Methoden:

- Zur aktuellen Projekten, Uhrelementen, Jahreszeiten sollen sich die Themen und Methoden (mahlen, drucken, weben) richten.
- Durch verschiedenen Techniken die nationalitäten Kulturgut kennenlernen.
- Schutzkleidung benutzen (T-Schirt, Schürze)
- Aus den Arbeiten eine Ausstellung veranstalten.

e, Bewegung

Ziele:

- die Entwicklung von intellektuellen und fremdsprachlichen Fähigkeiten durch bewegliche Aktivitäten
- Die Aufgaben der Kindergärtnerin:
- Sprachentwicklung, Erweiterung des Wortschatzes durch Bewegungsspiele und Spiele
- Entwicklung des Testthemas, Einführung wichtiger Körperteile in Deutsch
- Permanente Rücksendeanweisungen, einfache Sätze in Deutsch während der Aktivitäten

Angewandte Methoden:

- Die Vorstellung der Bewegungen mit deutschsprachiger Begleitung.
- Deutschsprachige rhythmische Reimen mit Bewegungen begleitet.
- Die Vermittlung der deutschsprachigen Anweisungen mit ständig erweiterndem Inhalt.

4. 4 Traditionspflege, Feste

Die deutsche Nationalitäten-Traditionspflege spinnt die Tätigkeiten der deutschen Spracherziehung über, und färbt deren Inhalt.

Ziel

- ❖ Die Pflege der deutschen Nationalitätenkultur
- ❖ Die Bewahrung, Vererbung und Entwicklung der Volkstraditionen
- ❖ as Anbahnen der Identität.

Aufgabe

Pflege, und Entwicklung der Traditionen, und der Gewohnheiten, die mit der Lebensweise und Kultur der Nationalität verbunden sind, und dadurch bei der Ausgestaltung, und der Entwicklung des Nationalitäten - Identitätsbewußtseins helfen.

Inhalt

Der Inhalt der Volkstradition in den einzelnen Tätigkeitsformen:

- ❖ Gedicht, Märchen, dramatisches Spiel (Reime, Volksmärchen)
- ❖ Zeichnen, Formen, Handarbeit (Volksspiele für Anfertigung von Gegenständen: z. B. aus Marsstenge)
- ❖ Die Umwelt aktiv beliebt machen (bedeutende Daten, Volksbräuche)
- ❖ Bewegung, Bewegungsspiele (Geschicklichkeitsspiele, Ballspiele)

Die Möglichkeiten der Traditionspflege im Laufe des Jahres

N.	Datum	Themenkreis	Traditionen	Ideen
1. Traditionen der Ungarndeutschen				
1	8. Sept	Luft	Mariatag	„Mariä Geburt, fliegen die Schwalben fort.“(furt)
2.	Sept., Okt.	Feuer	Erntefesten	z. B. Weinlesefest
3.	11. Nov.	-,-,-	Martinitag	z. B. Erzählen der Legende
4.	25. Nov.	-,-,-	Katharinatag	z. B. Katharinenball
5.	30. Nov.	-,-,-	Andreastag	Die Weihnachtszeit beginnt.

6.	Dez.	-,-	Advent	z. B. Adventskranz, Adventskalender
7.	4. Dez.	Feuer, Wasser	Barbaratag	Barbarazweige
8.	6. Dez.	Feuer	Nikolaus	„Nikolaus, Nikolaus, lieber Mann, klopft an unserer Türe an“
9.	13. Dez.	-,-	Luziatag	z. B. Hexenspiele
10.	25-25. Dez.	-,-	Weihnachten	Vorbereitung auf das Fest; Gemeinsame Feier im Kindergarten „Weiße Weihnachten, grüne Ostern!“
11.	1. Jan.	Wasser	Neujahr	„Ich wünsch, ich wünsch, ich weiß nicht was, greift in den Sack, und gebt mir was“
12.	6. Jan.	-,-	Dreikönigstag	Die Weihnachtszeit beendet.
13.	2. Febr.	-,-	Lichtmeß	„Maria Lichtmeß hell und klar, gibt es ein fruchtbares Jahr! “z. B. Spiele mit Bären
14.	Febr.	-,-	Fasching	Kindertanzfest mit Maskierten.
15.	März; April.	Erde	Ostern	„Heinz, Heinz, Has, leg mir ein Ei! Ein grünes, ein rotes, ein blaues!“
16.	1. Mai	-,-	Maibaum	z. B. Schmücken einen Baum, Kreisspiele
17.	4. Mai.	Feuer	Floriantag	„Florian, Florian hat gelebt sieben Jahr...“ Schornsteinfeger-Spiele
18.	Mai (am letzten Sonntag)	Erde	Pfingsten	z. B. Wettbewerbe
2. Traditionen des Kindergartens				
19.	Nov.	Feuer	Herbst- Abschlussfeier	Lieder, Verse, Reime, Dramatisierung
20.	Mai am ersten Sonntag	Erde	Muttertag	Einladung der Mütter, der Großmütter
21.	Mai am	Erde	Kindertag	Spielerische Wettbewerbe

	letzten Sonntag			
22.	Jun.	Erde	Abschlussfeier	Einladung der Eltern

Die Arbeitsgemeinschaft hat zu der deutschen Nationalitätenerziehung nach dem Muster des Dokuments „Kompetencia alapú óvodai programcsomag“ mehrerleie Hilfsmaterialien gemacht.

1. Spielsammlung, gruppiert nach Themenkreisen und Urelementen (Luft, Feuer, Wasser, Erde)
2. Sammlung von Liedern und Reimen aus den auffindbaren Werten der Nationalitätenkultur und des Mutterlandes.
3. In der Praktik ausprobierte, thematisch aufgebaute, komplexe Erweiterungsvorschläge für das ganze Jahr; Tätigkeitsempfehlungen für die klein- und großmittleren Gruppen, in einer Verarbeitung nach den Urelementen.

Angewandte Methoden:

- Das Kennenlernen und das Anziehen des nationalitäten Trachten an den nationalitäten Feiern und Veranstaltungen.
- Das Kennenlernen der nationalitäten Gebrauchsgegenständen.

5. Die Merkmale der Entwicklung bis Ende des Kindergartenalters im Bereich der deutschen Nationalitätenerziehung

5.1 Gesunde Lebensweise

a, Kleidung

- Sie sollen bezüglich der Kleidung Anweisungen, Kleidungsstücke, Verben, Höflichkeitsformeln kennen (der Pullover, die Hose, der Schal, die Bluse, das Hemd, der Rock, die Mütze, die Schuhe, die Sandale, der Mantel, der Wintermantel).
„Ziehe deinen Mantel, Pullover...an“
„Was fehlt noch...?“

„Bist du fertig?“

„Binde meine Schuhe bitte zu!“

„Hilf mir bitte!“

b, Sich Waschen

Sie sollen die, im Waschraum ständig wiederkehrenden Ausdrücke, Substantive, Verben verstehen, einige von diesen sogar regelmäßig benutzen (die Seife, das Wasser, Wasche dir die Hände! Putze dir die Zähne! „Ich möchte Zahnpasta! Trockne dir die Hände ab! Krempel dir die Ärmel hoch!“).

c, Essen

Sie sollen die Benennung der verschiedenen Speisesorten kennen, und um die am häufigsten vorkommenden sollen sie sogar deutsch bitten. (Ich möchte Apfel, Birne, Traube, Wasser...!“ Ich möchte trinken/essen!“)

- Sie sollen die zu den Tischdecken nötigen Gegenstände kennen und benennen.
 - (der Teller, das Glas, der Löffel, die Gabel, das Messer, die Serviette)
- Sie sollen diese auch deutsch zählen können – in dem dekadischen System.
- Sie sollen einfache Relationsausdrücke im Themenkreis Essen verstehen und gebrauchen. (viel -wenig, laut –leise, groß –klein)
- „Möchtest du viel/wenig?“
- „Ich möchte viel/wenig!“
- „Seid leise! Leise bitte!“
- Sie sollen die Höflichkeitsformeln gebrauchen:
- „Guten Appetit!“ „Danke schön!“

d, Spaziergänge, Ausflüge

Bei den Beobachtungen in der Natur sollen sie die Benennung der einfachen Gegenstände und Erscheinungen der Umwelt mit Interesse nehmen.

5.2 Spieltätigkeit

- Sie sollen in jedem Spieltypen – besonders bei der Übung der sinnbildenden Sprach-Gesellschaftsspiele – die gut bekannten deutschen Ausdrücke sogar selbst verwenden.
- Sie sollen die ständig verwendeten Ausdrücke verstehen.
 - „Du bist dran!“
 - „Wirf bitte!“ „Noch einmal!“
 - „Zähle die...!“
- Sie sollen die Benennung der Gegenstände, Spielzeuge kennen, und mit diesen an der Tagesordnung verbundenen Aufgaben verstehen.
- „Setz dich an den Tisch!“
- „Setzt euch auf den Teppich!“
- „Hol dir einen Stuhl her!“
- „Hol deine Schere her!“
- „Wir machen Ordnung. Stell das Auto/das Buch.../auf den Platz!“

5.3 Im Spiel integriertes Lernen, komplexe Fähigkeitserweiterung

a, Handlungsorientierte Umweltbildung:

- Sie sollen sogar in der deutschen Sprache Substantive, Adjektive, Zahlwörter, Gegensätze und Umstandswörter von den Themen ihrer Umwelt kennen und üben.
- Sie sollen Verben, die mit den Kindergarten-Tätigkeiten verbunden sind, bei den Bewegungs- und Handlungsaufgaben verstehen.

b, Märchen, Gedichte:

- Sie sollen ca. 5 kurze Reime, Gedichte in Gruppen, vielleicht auch in der Mundart sagen können.
- Sie sollen 2-3 Märchen auf Deutsch gut kennen. Sie sollen mit Hilfe von Mitteln und unter der Leitung der Kindergärtnerin 1-2 von den Märchen sogar dramatisieren.
- Mit Freude sollen sie Leporellos, Märchenbücher anschauen, die Bilder deutsch benennen, hinpassende Verse, Reime sagen, Lieder singen, alleine oder mit der Hilfe der Kindergärtnerin.

c, Lieder, Singspiele Kindertänze:

- Die Kinder sollten die bekannten Kreisspiele allein oder unter Mithilfe der Kindergärtnerin mit Freude spielen!
- Die Kinder sollen die vorkommenden Dialoge klar, gut betont aussprechen und die Rollen des Fragestellers und Antwortens pünktlich üben!
- Die Kinder sollen die bekannten, deutschen oder mundartlichen Reime in wechselnden Situationen verwenden: bei Abzählspielen, Herumgehen, Bilderbuchbetrachtung!
- Die Kinder sollen fähig sein, einige Lieder mit kurzem Stimmumfang zu singen. Mit der Hilfe der bekannten Zeichnungen sollen sie die meistverwendeten musikalischen Gegensätze verstehen und benennen: laut – leise; schnell – langsam; hoch – tief!
- Zu den Reimen und Liedern sollen sie Gleichmaß und Rhythmus klatschen können, oder die mit anderen Bewegungen veranschaulichen.
- Sie sollen mit Freude Rhythmusechospiel, Melodieechospiel und Melodieverstecken spielen.
- Sie sollen bekannte Instrumente benutzen. Sie sollen die Benennung der Instrumente auch auf Deutsch kennen. (die Trommel; der Triangel; die Glocke, das Becken) Sie sollen fähig sein, diese Instrumente zu erkennen.
- Sie sollen fähig sein, in ruhiger Atmosphäre gesungenen, längeren Melodien aufmerksam zuzuhören.

d, Zeichnen, Malen, Formen, Basteln:

- Benutzen sie die Motive, Farbkombinationen des ungarndeutschen Kulturgutes, schmücken sie mutig mit diesem Ding.
- Nach vielfältiger Erfahrungssammlung benutzen sie technische Methoden.
- Bemerken sie das Schöne und die charakteristischen Merkmale der Formwelt des Deutschtums.
- Sie sollen positives Verhältnis zur deutschen Sprache haben, welches die wiederkehrende positive Hörerlebnisse ausbildet.
- Das zweisprachige Identitätsbewusstsein der Kinder soll gestärkt werden.

e, Bewegung:

- Die Kinder können die Namen der Geräte, die häufig für Aktivitäten verwendet werden, die Grundrichtungen, die Körperteile, Bewegungen benennen

- Sie sollen in der Lage sein, einfache, deutsche Anweisungen in der Praxis auszuführen

5.4 Traditionspflege

- Sie sollen gern an den Tätigkeiten der Traditionspflege teilnehmen, und die Trachtkleider sollen sie mit Freude tragen.
- Sie sollen einige typische Tanzbewegungen kennen. In den deutschen Programmen der Festen und Veranstaltungen sollen sie aktiv sein.
- Das Kennenlernen der charakteristischen Gebrauchsgegenstände und alten Gewerben der deutschen Nationalitätenkultur ist betont wichtig (Lebzelter, Blaufärber, Patschkermacher).

6. Kontakt mit den Eltern

Die Eltern und Großeltern sollen von den Kindergärtnerinnen in Form eines kontinuierlichen Dialogs über die speziellen Ziele der Nationalitätenerziehung im Kindergarten informiert werden (Elternkonferenz, Sprechstunde, offene Tage, tägliche Gespräche).

Die Zusammenarbeit soll von beiden Seiten Korrektheit und Offenheit charakterisieren.

Die Wünsche und rationellen Erwartungen der Eltern sollen die Kindergärtnerinnen beurteilen, und am Ende des Kindergartenalters analysieren und bewerten.

Mit der Hilfe der Kontaktformen sollen wir über die Schönheiten und Ergebnissen der deutschen Nationalitätenerziehung in dem Kindergarten zahlreiche positive Beispiele geben.

7. Sonstige Kontakte unseren Kindergarten

Unser Kindergarten pflegt mit den örtlichen Nationalitätenkindergarten (Wunderland), weiters mit der Deutsche Nationalitäten Selbstverwaltung und mit Nationalitäten Instituten (UDPI, LDU, DBU...) Kontakt. In diesen Kontakten sind die Kindergärtnerinnen und der Kindergarten offen und initiativ. Unsere Internetseite ist das wichtigste Forum für die Kontaktpfleg und Informationsaustausch.

8. Kontrolle der Sprachentwicklung des Kindes

Die Kindergärtnerinnen dokumentieren die individuelle Entwicklungsstufe jedes Kindes. Bei dem Eintritt in den Kindergarten wird die deutsche Nationalitäten-sprachkenntnisse des Kindes ermessens.

Im Bereich der Nationalitäten zweisprachige Erziehung steht uns für die Beobachtung und der Entwicklung der Sprachkenntnisse des Kindes eine ausprobierte Bewertungsblatt zur Verfügung.

15. Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvényei

Az óvodai élet „jeles” napjai az ünnepek. A mindig visszatérő ünnepek, hagyományok, programok egészséges várakozással, izgalommal töltik el a gyermeket.

Óvodánk hagyományait partnereink igényeinek figyelembe vételével dolgoztuk ki.

Célja:

- Ézelmi kötődés erősítése, ézelmi nevelés.
- Sikerélmény biztosítása, „mi” tudat , a közösségi érzés erősítése.
- Az intézmény sajátos arculatának megteremtése, jó hírnevének megőrzése.

Feladata:

- Közösségi élet formálása, közösséghez tartozás örömeinek erősítése.
- Az intézmény hagyományainak ápolása.
- Szülőkkel való kapcsolattartás erősítése.

Hagyományaink, ünnepeink évszakonként:

Ünnepeink egy része nyitott, ezekre a családokat, érdeklődőket szeretettel várjuk.

Ősz

• Szülő szüret családoknál	csoportonként
• Szüreti multság	intézményi
• Kirándulás	csoportonként
• Tök nap	intézményi
• Márton nap	intézményi

Tél

- Adventi várakozás csoportonként
- Mikulás csoportonként
- Lucázás csoportonként
- Adventi gyertyagyújtás/ vásár épület
- Karácsony csoportonként
- Új évi köszöntés csoportonként
- Farsang csoport szintű

Tavaszi

- Húsvét (nyuszi váró) intézményi
- Gyermeknap intézményi
- Anyák napja csoportonként
- Kirándulás csoportonként
- Évzáró csoportonként

Az ünnepek tartalmának, szervezeti formájának meghatározása a csoport óvónőinek a feladata. Az ünnepekkel kapcsolatos szervezési feladatokat (dekoráció, zászló, óvoda feldíszítése) az éves munkatervben rögzített ünnepségekért felelős végzi.

Csoportjaink, már kiscsoporttól rendszeresen – változó alkalommal és időtartalommal – kirándulásokat szerveznek. A kirándulások szervezéséért csoportjaink óvónői felelnek. Kirándulások előtt legalább 1 héttel bejelentik mikor, hová, milyen céllal, milyen gyermeklétszámmal és kísérettel indulnak. Az óvónők szabad választásán múlik, hogy a kirándulásokra meghívják a szülőket, vagy nélkülük szervezik.

Óvoda-hívogató program:

- az óvodánk iránt érdeklődő, leendő kiscsoportjainkba beiratkozni szándékozó gyermekek és szüleik részére, melynek során betekintést kaphatnak az intézménybe, megismerkedhetnek az intézményben folyó nevelőmunkával, annak arculatával, működési rendjével
- megismerhetik a leendő óvodapedagógusokat

Óvoda és család közös rendezvényei:

- Szüreti mulatság
- Tök nap
- Márton nap
- Adventi gyertyagyújtás/ vásár
- Húsvét (nyuszi váró)
- Anyák napja
- Kirándulás
- Évzáró

16. Az óvoda kapcsolatrendszere

Óvoda - család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. A családi nevelést kiegészítve kívánjuk az eredményes óvodai neveléssel pozitívan befolyásolni a ránk bízott gyermekek harmonikus személyiségfejlődését. Az együttműködés során figyelembe vesszük a családok sajátosságait, a segítségnyújtás módját a családhoz illeszkedően valósítjuk meg. Indokolt esetekben fontosnak tartjuk, a családi nevelésben felmerülő hiányokat pótolni, a gyermekek fejlődésében jelentkező lemaradásokat korrigálni. Az együttnevelés nélkülözhetetlen kritériumának tekintjük, hogy a szülők aktív részesei legyenek gyermekük otthoni és óvodai életének, kiteljesedésének. Ennek érdekében az együttműködési formák kiépítését az óvodába történő beiratkozástól elkezdjük.

A szülőkkel való kapcsolattartási formák:

- szülői értekezlet (évente 2/3 alkalommal),
- fogadóóra (évente 2 alkalommal, ill. egyéni igény szerint),
- nyílt nap (kiscsoport kivételével évente egy alkalom)
- faliújságon rendszeres írásos tájékoztatás (csoportonként),
- HONLAPON folyamatos tájékoztatás
- nyilvános óvodai ünnepek (anyák napja, adventi gyertyagyújtás, évzáró),
- egyéb óvodai rendezvények: (Szüreti mulatság, Tök nap, Márton napi lámpás felvonulás, Mozdulj Ovi! egészségnap)

- családlátogatás szükség esetén; alkalmi beszélgetések szükség szerint
- kirándulások (családok meghívása, vendégségek),
- ünnepek előtti készülődés a szülők bevonásával (farsang, gyermeknap),
- napi kapcsolattartás,
- munkadélután szervezése
- SZMK megbeszélések

Céja:

- Az óvoda tartalmi és szervezési munkáinak, funkcióinak, az óvodai élet szokásainak megismertetése a szülőkkel.
- Az együttneveléshez szükséges információk kicserélése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének, fejlesztési módszereinek folyamatos megbeszélése.
- A szülők pedagógiai kultúrájának alakítása.

A legfontosabb kapcsolattartási formák tartalma

- ✧ Szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb feladatokat, programokat ismertetjük, vitatjuk meg. Fontosnak tartjuk a szülők véleményének meghallgatását, ésszerű kéréseik, javaslataik felhasználását. (Szülői „beszélgető-kör” kialakítását.)
- ✧ Nyílt napon a szülőknek lehetőséget biztosítunk óvodai életünkbe való betekintésre. Célunk, hogy a szülők személyes élményeket szerezzenek gyermekük viselkedéséről, teljesítőképességéről, baráti kapcsolatairól, a közösségben elfoglalt helyéről.
- ✧ Fogadóórákkal lehetőséget biztosítunk a szülőkkel való közvetlen, bizalmas beszélgetésre, egymás kölcsönös meghallgatására.
- ✧ Munkadélután: Közös „műhelymunka” az érdeklődő szülőkkel. Célja ötletadás, ötletcseré, gyűjtés. Segíteni az óvodai eszközkészlet bővítését, illetve a szülő-gyermek otthoni hasznos együttlétét, tevékenységét.

A szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő jogainak gyakorlását minden lényeges kérdésben tiszteletben tartjuk és igénybe vesszük.

SZMK választmányi értekezletet évente kétszer tartunk (szeptember, január).

A sikeres család-óvoda kapcsolat lényeges láncszemét jelentik az első benyomások, találkozások, információk (beíratás előtti tájékozódás, beíratás/április), beszoktatást megelőző találkozás június 10-20 között. Mindezeket a beszoktatással együtt körültekintően szervezzük meg. A szülők- gyermekek- óvodapedagógusok júniusi személyes találkozója, a szülők által kitöltött anamnézis lapok segítik a gyermekek szeptemberi, ill. folyamatos beszoktatását.

Az óvoda – bölcsőde

A két intézmény vezetője közötti kapcsolat a beíratások előtti és utáni időszakban szorosabb. Szükség szerint lehetőséget biztosítunk óvodánk iránt érdeklődő szülőknek személyes találkozásra, intézményünk épületeinek megtekintésére. A beíratások után a leendő kiscsoportos óvónők meglátogatják a bölcsődéből érkező gyerekeket, a könnyebb beszoktatás érdekében információkat gyűjtenek a gondozónőktől. Ősszel a gondozónők látogatják meg óvodai csoportjainkban volt bölcsődéseiket.

Az óvoda – iskola

A város összes általános iskolájával van munkakapcsolatunk, melyet fontosnak tartunk, gyermekeink szerteágazó beiskolázása miatt.

A kapcsolattartás formái:

- ✦ kölcsönös látogatások,
- ✦ iskola- kóstolgotók (gyermekek, szülő, óvónő),
- ✦ tapasztalatcserék, elsősök látogatása, beiskolázás, sport programok,
- ✦ egymás rendezvényein való megjelenés,
- ✦ közös műsor - német nagycsoport, nemzetiségi napok,
- ✦ iskolások műsorai ünnepek alkalmából

Az óvoda – közművelődési intézmények

Múzeummal, gyermekkönyvtárral, művelődési házzal, zeneiskolával egész évben rendszeresen sokrétű kapcsolatban élünk. Az intézmények rendezvényeit igényes válogatással látogatjuk – kiemelten a bábszínházi előadásokat.

A kapcsolattartás formái:

- írásos anyagok alapján programkínálat megküldése,
- az intézmények közötti széles, illetve telefonos kapcsolatfelvétel (tájékozódás, bejelentések stb.).

A könyvtárlátogatásokat, valamint a környezettel kapcsolatos múzeumi foglalkozásokat a nagycsoportok életében különösen fontosnak tartjuk.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

- ✦ Fenntartóval,
- ✦ Német Nemzetiségi Önkormányzattal
- ✦ Pedagógiai Szakszolgálatokkal
- ✦ Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottsággal
- ✦ Egészségügyi Szakszolgálatokkal
- ✦ Városi Bölcsődével
- ✦ Város iskoláival
- ✦ POKK Kaposvár munkatársaival
- ✦ Egyházakkal, hitoktatókkal
- ✦ Gyermekjóléti Szolgálattal

17. Gyermekvédelmi munka

A gyermekvédelem a gyermek testi, szellemi, erkölcsi, anyagi értékeit előmozdító szociális, jogi, egészségügyi és pedagógiai tevékenységeinek és intézkedéseinek összessége.

Célja:

- a gyermek legfontosabb életterében – a családban – felmerülő veszélyeztető tényezők feltárása, és azok kiküszöböléséhez segítség nyújtása.

Feladata:

- **prevenció**, az óvodapedagógus ismerje fel, kezelje a problémákat,
- keressen megoldásokat, lehetőségeihez mérten nyújtson segítséget, adjon tanácsot a rászorulóknak.

A gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok, a feladat koordinálására kijelölt felelős irányításával és az óvodavezető ellenőrzésével látják el.

Minden óvodapedagógus kötelessége, alapvető feladata:

- biológiai, fiziológiai, lelki szükségletek kielégítése,
- a gyermeki jogok ellátások érvényesítése,
- az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevétele,
- a fejlődési elmaradások korai felismerése, regisztrálása,
- egyéni fejlesztés, felzárkóztatás,
- speciális problémák felismerése, kezelése, okok felderítése (prevenció),
- a rendszeres óvodába járás szorgalmazása (külön figyelemmel a hátrányos helyzetűekre).
- a szülőkkel való folyamatos kapcsolat, együttműködés,
- a gyermeki jogokról szóló legfontosabb dokumentumok ismerete:
 - Köznevelési törvény
 - Gyermekvédelmi törvény
 - ONOAP

A koordináló feladatokra kijelölt felelős és az óvodapedagógusok együttes feladata:

- felderíteni a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat,
- hosszas hiányzások okainak figyelemmel kísérése.
- a legmegfelelőbb pedagógiai eszközökkel ellensúlyozni a káros hatásokat.
- szükség esetén a gyermek érdekében intézkedéseket kezdeményezni (óvodavezető felé), ill. kapcsolatfelvétel a Gyermekjóléti Szakszolgálat, gyermekvédelemben érintett társszervezetekkel.
- **jelzőrendszeri tagként a jelzés azonnali megtétele**
- a családok szociális- és anyagi helyzetének tükrében támogatások igénybevételeinek segítése.

A kijelölt felelős feladatai:

- összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusokkal.
- tanév elején felméri a veszélyeztetettek számát
- nyilvántartja a hátrányos, illetve veszélyeztetett gyermekeket
- feljegyzi a nyilvántartásban a gyermekekkel, illetve családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét.

- folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve megszüntetés okait.
- fontos feladata, hogy segítse a felderítő tevékenységet.
- szükséges esetekben családlátogatást végezzen (óvodapedagógusokkal együtt)
- kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal és Családsegítő Központ munkatársaival.
- szükség esetén esetkonferenciát hív össze, szervez.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladata:

- A gyermek érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése.
- Gyermekvédelmi feladatok megszervezésének, ellátásának, feltételeinek gyermekvédelmi felelős és óvodapedagógus gyermekvédelmi munkájának megteremtése, ellenőrzése, értékelése.
- Közreműködik ebben a munkában valamennyi óvodapedagógussal.
- Törvényi előírások betartása, betartatása.

A védő-óvó intézkedések részletes feladatai az óvoda házirendjében kerülnek rögzítésre, illetve SZMSZ- ben a személyi felelősség kérdései.

18. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek az óvodában

- különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

a.) Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű gyermek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek

b.) A gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint:

- hátrányos helyzetű gyermek
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

- c.) Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek: az a gyermek, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a harminchat nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben a 8. § (2) bekezdése szerinti formában nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni

1.Sajátos nevelési igényű gyermekek

Óvodánk sajátos szakmai, személyi /gyógypedagógus, gyógytestnevelő, fejlesztőpedagógus/ és tárgyi feltételei /tornaszoba, fejlesztőszoba, eszközök/ adottak sajátos nevelési igényű gyermek nevelésére, gyógypedagógiai megsegítésére.

A 2011.évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről meghatározása szerint **„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.**

Célja:

- a SNI gyermekek együttnevelése a hasonló korú, de zavarokat nem mutató társaikkal
- enyhefokban hallássérült gyermekek rehabilitációjának megteremtése
- az óvodapedagógusok a fejlesztő szakemberek segítségével, a családdal együttműködve elérjék, hogy a gyermek a közösségben megtalálja a helyét, lehetőségeihez képest optimálisan fejlődjön
- a gyermekcsoport megtanulja a másság elfogadását

Alapelvei:

- az SNI gyermekek fejlesztése gyógypedagógiai kompetencia
- fejlesztésüket az óvodában csak szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus közreműködésével végezhető
- differenciált bánásmód alkalmazása
- a gyermekek tanuljanak meg élni adottságaikkal, képességeikkel

- az elvárások igazodjanak az adott gyermek képességeihez, fejlődési üteméhez
- az egészséges gyermekekben váljon természetessé az elfogadás, a tolerancia képessége, épüljön ki bennük a segítőkészség
- az óvoda dolgozói és a gyermekek alkalmazkodjanak az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez,
- az SNI gyermekekkel foglalkozó pedagógusok együttműködése, tapasztalataik megbeszélése.

Fejlesztési elvek:

- az életkornak megfelelő cselekvések, tevékenységek megtanítása és azok alkalmazása,
- a gyermekek sokoldalú tevékenykedtetése,
- az ismeretek változatos és differenciált feldolgozása,
- speciális egyénre szabott megsegítés,
- az egyéni fejlődési ütem tekintetbe vétele,
- a teljesítményszintek különbözőségének elfogadása,
- az egyéni feladatmegoldások mellett csoportmunkára ösztönzés,
- az együttműködés kialakítása a pedagógusokkal és az ép gyermekekkel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek személyiségét elfogadó, az eredményeket értékelő magatartás
- a csoport felkészítése a másság elfogadására,
- szülőkkel való kapcsolatfelvétel, megfelelő tájékoztatás,
- aktív együttműködés szervezése a családdal és szakemberekkel,
- **egyéni fejlesztési terv készítése – fejlődés nyomon követése – értékelés**
- **egyéni fejlesztés megvalósítása a mindennapi tevékenységek során**

A gyógypedagógus végzettségű óvodapedagógus feladatai :

- a fogadó pedagógussal és gyerekcsoporttal kapcsolat kialakítása,
- a pedagógust tájékoztatja a SNI gyermek ellátásához szükséges módszertanról, szakirodalomról,
- folyamatosan kapcsolatot tart a pedagógusokkal, csoporttal, szülőkkel,
- segít az eltérő követelményrendszer meghatározásában, annak megvalósulásában,

- szaktanácsot ad a pedagógusoknak a tovább lépéshez,
- nyomon követi a gyermek fejlődését,
- közvetlenül foglalkozik a gyermekkel, elsősorban olyan területeken, ami csak az ő szaktudásával oldható meg,
- koordinálja a rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokban résztvevő más szakemberek munkáját (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő, szurdopedagógus stb.)
- **utazó tanári szolgálattal kapcsolattartás, tárgyi feltételek biztosítása a speciális rehabilitációhoz, konzultációk szervezése.**

Fejlesztőpedagógus feladatai:

- gyógypedagógussal összehangolt fejlesztőmunka
- prevenciós eljárások alkalmazása
- fejlődési menet, állapot rögzítése

A logopédus feladatai:

- beszédhibák kiszűrése,
- beszéd fogyatékosok ellátása,
- első és másodlagos kommunikációs rendellenességekkel való foglalkozás.
- hatékony segítségnyújtás, súlyosabb esetekben további vizsgálatokra irányítás

Gyógytestnevelő feladatai:

- Elfogadott vélemények szerint a születéstől hatéves korig az értelmi és a mozgásfejlődés közvetlenül kiegészítik egymást. Az egyikben mutatott teljesítmény szoros összefüggésben van a másikkal, sőt a tanulási problémás gyermekek terápiás célú foglalkoztatásában vezető helyet foglal el az iskolás korig kimaradt mozgások utólagos fejlesztése. A mozgás sokoldalú tevékenysége és feladatrendszere átszövi az egész óvodai életünket. Helyi nevelési programunkban kiemelt szerepe van a gyermekek mozgásfejlődésének elősegítése, valamint alakítása. Folyamatos feladatunknak tekintjük a mozgásfejlesztés során a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítést, a szükséges szabályok megtanítását. Törekszünk a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítására az udvaron, a csoportszobában, és tornatermeinkben egyaránt. Folyamatosan követjük a gyermekek edzettségének, teherbíró képességének, fizikai fejlődésének, ügyességének, ellenállóképességének

alakulását. A gyermekek tartás javításának támogatását segíti a mindennapos testnevelésbe beépített tartásjavító gyakorlatok és játékok beépítése.

Fejlesztési céljaink:

- A primitív reflexek leépítése.
- Az egyensúly érzék fejlesztése.
- A nagymozgások fejlesztése.
- Szem-kéz, szem-láb koordinációjának összehangolása.
- Finommotorika fejlesztése.
- Percepció fejlesztése.
- Testséma fejlesztése.
- Verbalitás fejlesztése.
- Ritmusérzék fejlesztése.
- Jobb- bal irányok megkülönböztetése, lateralitás kialakítása.

Fejlesztésben alkalmazott mozgáscsoportok:

- Fejlődéstani nagymozgások
- Rugalmasság
- Egyensúly
- Testséma-térbeli tájékozottság
- Testvonal-átlépő gyakorlatok
- Ritmus gyakorlatok
- Labdagyakorlatok
- Szem és látásgyakorlatok
- Időbeli tájékozottság
- Szerialitás
- Keresztező gyakorlatok
- Végtagszétválasztó
- Mozgásos játékok
- Lazító, erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Tartásjavító gyakorlatok és játékok

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek mozgásfejlesztő programja:

A program célja segíteni a gyerekek önmegismerését, hogy el tudja különíteni saját magát a tértől, majd így önmagát tudatosan megélve ismerje meg a körülötte lévő világot. Mozgáskoordinációjának, egyensúlyi állapotának növelésével, hozzásegíti a térben történő biztonságos mozgáshoz.

A fejlesztésben kiemelt helyen szerepelnek a fejemelések, fejfordítások, a gurulások, mászások, kúszások, utánzó gyakorlatok és az egyensúlykereső gyakorlatok. A foglalkozások időtartamát a gyermekek figyelméhez és fáradtsági szintjéhez igazítjuk. Az eredményesség érdekében heti két, esetenként három fejlesztő órát tartunk.

Az sajátos nevelési igényű gyermek fejlettségének várható eredménye:

- a sajátos nevelési igényű gyermek eltérő mértékű fejlődését, a „sérülésspecifikusság” határozza meg,
- a fejlettségi szintjének megfelelően működjön együtt a csoporttal,
- önállóságában, több területen is előre lépés mutakozzon,
- a szakszolgálati kontrollvizsgálat bizonyíthatóan fejlődést mutasson,
- az SNI-s gyermekek beillesztése, elfogadása, elfogadtatása,
- fejlődik alkalmazkodó képessége, akaratereje, törekednek az önállóságra, együttműködésre.

2. Tanulási, beilleszkedési, magatartás zavaros gyermekek az óvodában

Célja:

- az óvodapedagógus a szakemberek segítségével, a családokkal együttműködve elérje, hogy a gyermek a közösségben megtalálja helyét, s lehetőségeihez mérten optimálisan fejlődjön.

Alapelvei:

- differenciált bánásmód.
- az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődésének üteméhez,
- az óvoda dolgozói és a gyermekek alkalmazkodjanak az eltérő
 - képességekhez, az eltérő viselkedéshez,
- a gyermeki fejlesztésekhez szakirányú gyógypedagógus közreműködését

- vesszük igénybe,
- a gyermekek tanuljanak meg élni adottságaikkal, saját képességeikkel,
- az egészséges gyermekekben váljon természetessé az elfogadás, a
 - tolerancia és épüljön ki bennük a segítőkészség.

3. Kiemelten tehetséges gyermek nevelése:

Kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Célja:

- a kiemelkedő képességű gyermekek felismerése, támogatása, fejlesztése.

A fejlesztés alapelvei:

- differenciált bánásmód alkalmazása,
- a gyermekek tanuljanak meg élni adottságaikkal, képességeikkel,
- az elvárások igazodjanak az adott gyermek képességeihez, fejlődési üteméhez,
- a tehetséges gyermekekkel foglalkozó pedagógusok együttműködése, tapasztalataik megbeszélése,
- a tehetségterületeiknek megfelelő cselekvések, tevékenységek biztosítása,
- a gyermekek sokoldalú tevékenykedtetése,
- az ismeretek változatos és differenciált feldolgozása,
- speciális egyénre szabott támogatás,
- az egyéni fejlődési ütem tekintetbe vétele,
- a tehetségterületek közötti teljesítményszintek különbözőségének elfogadása,
- az egyéni feladatmegoldások mellett csoportmunkára ösztönzés
- kis csoportokban történő fejlesztés, tehetségterületek szakszerű erősítése

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermekek adottságait elfogadó, az eredményeket értékelő magatartás
- a csoport felkészítése a másság elfogadására, beépítésére
- szülőkkel való kapcsolatfelvétel, megfelelő tájékoztatás,
- aktív együttműködés szervezése a családdal és szakemberekkel.

19. Tehetséggondozás:

A TEHETSÉGGONDOZÁS TÖRVÉNYI HÁTTERE

➤ Törvény a Nemzeti köznevelésről 2011. évi CXCV. törvény 1.§; 47.§; 62.§.

A pedagógus kötelezettségeit és jogait tartalmazó 62. § (1) bekezdése meghatározza a pedagógus feladatait:

„A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, óvodában a gyermekek Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti nevelése, iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy

- a) nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- b) a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktorral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- c) segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat,..”

A TEHETSÉGGONDOZÓI TEVÉKENYSÉGÜNK ALAPELVEI

A tehetséggondozás szakirodalma szerint, minden gyermek tehetséges lehet valamiben, csak fel kell ismerni, és segíteni kell őt „tehetségcsíráinak” kibontakozásában, ***pozitív oldalának megerősítésével.***

A pozitívumok megerősítésének szemlélete pedagógiai programunk, fejlesztőrendszerünk alapelveivel, eljárásaival azonos, így nevelőtestületünk a már működő fejlesztőrendszerébe beépítve, kiegészítve azt, **illetve az iskola-előkészítő tevékenységekbe ágyazva, az erősségeket**

kiemelésével, differenciált tevékenységszervezéssel valósítja meg törvényi kötelezettségét, az óvodáskorú tehetségígéretek komplex gondozását. A gyermek személyiségét az erősségeinek kiemelésével, fejlesztésével segítjük.

Alapelvek:

- Értékkörzés
- Sokszínűség
- Esélyteremtés
- Folyamatosság
- Kiválasztás-kiválasztódás
- Hatékonyság, fokozatosság
- Felelősség és társadalmi felelősségvállalás
- ~~A tehetségsegítők megbecsülése~~
- Fenntarthatóság

A TEHETSÉGGONDOZÓ TEVÉKENYSÉGÜNK CÉLJA

- A gyermekek tehetségígéretes adottságainak minél teljesebb kibontakoztatása
- **A gyermekek tanulás iránti érdeklődésének felkeltése**
- A szülők megnyerése az óvodás kori tehetségígéretek támogatásához.

A TEHETSÉGGONDOZÁS FELADATAI

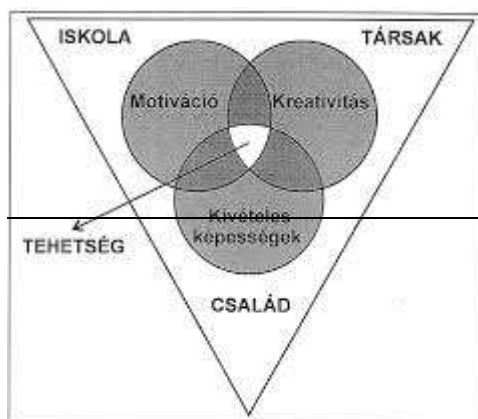
A gyermekek tehetséggondozásának feladatai a folyamatszabályozás szerint:

- a gyermekek átlagon felüli adottságainak kétéves időintervallumban történő azonosítása,
- az adatok rögzítése a ~~megfigyelési táblázatban~~, a gyermek személyi mappájában,
- a megfigyelések megerősítése, ha szükséges alátámasztása a Kíváncsi láda mérőeszköz segítségével („középső csoport” tavasz) – kifejezetten a tehetségígéretes gyermekek esetében, vagy
- „listázás” az intézmény által szerkesztett szempontok alapján,
- a Kíváncsi láda mérőeszköz mérési feladatainak elvégzésére épületenként 2 fő megbízásával, megfelelő felkészültséggel,

- első két évben (kiscsoport, középső csoport) egyéni tehetséggondozás (differentiálás) alkalmazása a csoporton belüli egyéni fejlesztőmunka keretében, majd az iskola megkezdése előtti nevelési évben, minden tanköteles gyermek számára az **iskola-előkészítő műhelymunka keretében**, erősségekre építő differenciált tevékenységek biztosítása,
- ~~tehetséggondozói team működtetése,~~
- ~~tehetséggondozói team vezetőjének (a folyamat irányítójának) megbízása,~~
- ~~műhelyek létrehozása a kimagasló területek, illetve óvodapedagógusi **érdeklődés alapján** (március),~~
- ~~a gyermekek beválogatása a tehetséggondozó műhelyekbe az eredmények és az induló tehetségterületek alapján (április),~~
- műhelyek tárgyi feltételeinek megteremtése – igényfelmérés (április),
- ~~a műhelyek beindítása minden nevelési év október 1-vel,~~
- ~~műhelyek működtetése minden nevelési év május 30-ig,~~
- ~~a műhelymunkák értékelése, reflexió, (június 5-ig)~~
- ~~komplex beszámoló a team vezető részéről (június 10)~~
- ~~az intézmény által összeállított dokumentumok folyamatos vezetése,~~
- ~~képi dokumentáció, produktumok kiállítása, albumba gyűjtése,~~
- a szülők tájékoztatása, bevonása a gyermekek iskola-előkészítő és tehetséggondozó tevékenységéről – „nyílt napok” szervezése évente egy alkalommal,
- iskola-előkészítő és tehetségműhelyek szervezésében, működtetésében való együttműködés, együtt gondolkodás megteremtése intézményi szinten.

INTÉZMÉNYI MODELL

A MÖNKS – RENZULLI, CZEIZEL nyomán Nagy Jenőné által értelmezett változatát választottuk intézményi modellnek:

A PROGRAM MŰKÖDTETÉSÉNEK SZEMPONTJAI

Tehetségprogramunk kialakításánál figyelembe vettük óvodánk helyi adottságait, kollégáink szakképzettségét. Intézményünk mindhárom épületében működtetünk tehetségműhelyeket.

Kölcsey épület: 2 műhely

Wosinsky épület: 2 műhely

Bajcsy épület: 1 műhely

A műhelyek száma minden nevelési évben a tanköteles korú gyermekek létszámának függvényében változhat. A tehetségműhelyek létrehozásánál figyelembe vesszük az adott gyermekek speciális adottságait, kreativitását, valamint a műhelyvezető pedagógus motivációját, érdeklődési körét.

Az iskola-előkészítő és tehetségműhelyek működése:

- 3-tól 5 éves korig minden gyermeket megfigyelünk és regisztráljuk a tehetség összetevőit (érdeklődés - motiváció - kommunikáció- speciális képességek)
- az iskola-előkészítő és tehetséggondozó műhelyekben (differenciált fejlesztőcsoport) 5-6-7-éves korú gyermekek részére biztosítjuk a kivételes adottságuk fejlesztését
- a tehetséggondozó műhelyek foglalkozásait épület szinten szervezzük (kivétel külső programok), minden gyermek a saját óvodájában vehet részt a legjobb adottsága, illetve érdeklődésének megfelelő gondozásában
- a tehetséggondozó programban a gyermekek létszáma max: 12 fő lehet
- a tehetséggondozó műhely munkája 30 foglalkozásból áll
- a foglalkozások októbertől – májusig tartanak
- a foglalkozások napi rendszerességgel valósulnak meg 10.00 órától – 10.30 óráig
- egy foglalkozás kb. 30-45 perc játékos fejlesztés, iskola-előkészítés

- ~~törekszünk az állandóságra: ugyanazok az óvodapedagógusok tartják a műhelyfoglalkozásokat ugyanazoknak a gyermekeknek ugyanazon a helyszínen~~
- ~~a szülők egyetértésével minden gyermek az óvodapedagógusok által megfigyelt legjobb adottságának megfelelő műhelymunkában vehet részt (illetve az intézmény által felkínált lehetőségek közül a leginkább megfelelőben)~~
- ~~a műhely vezetését megfelelő képzettséggel rendelkező, tehetséges, kreatív óvodapedagógus végezheti, társvezető segítségével~~
- ~~egy óvodapedagógus egy tehetséggondozó műhely munkáját vezeti~~
- a műhelyeket a csoport óvodapedagógusai vezetik a tanköteles kort megelőző nevelési évtől kezdődően
- magas csoportlétszám esetén a tevékenységek csoportbontásban is megvalósulhatnak
- a műhelymunkát vezető óvodapedagógus gondoskodik a tevékenységük kommunikálásáról, a szülők széleskörű tájékoztatásáról

INTÉZMÉNYI ELVÁRÁSOK

Pedagógiai követelmények:

Tartalmi elvárások:

- ismeretek gazdagítása
- olyan tapasztalatok nyújtása, amire a szabad játék alkalmával és a kötetlen tevékenységek keretében nincs lehetőség
- iskolára történő ráhangolás
- iskolai beváláshoz szükséges pszichikus funkciók fejlesztése
- felfedezési tapasztalatok biztosítása, valós problémák megoldása
- a gyermeki kreativitás, önkifejezés előtérbe helyezése
- gondolkodási és érzelmi folyamatok tanulása, együttes tevékenykedés, kutatás

Pedagógiai elvárások:

- célok, feladatok megfogalmazása
- a gyermek erős oldalának fejlesztését szolgáló tevékenységek
- a „gyengébb” oldal fejlődését szolgáló tevékenységek
- légkörjavítás

- megőrzést segítő játékok
- kreativitás fejlesztése
- élmény-játékok
- tárgyi feltételek, eszközök biztosítása
- gyermeki önértékelés fejlesztése

Formái:

- csoportfoglalkozás,
- páros foglalkozás,
- trióban dolgozás,
- csapatmunka.

Az iskola-előkészítés és műhelyek folyamatában kötelező dokumentumok:

- intézmény pedagógiai programja
- intézmény éves munkaterve működési rend
- tematikus terv
- csoportnapló
- mérés-értékelés és eredménye
- tehetséggazonosítás szempontrendszere, „lista+ (óvónők végzik) – team vezető elemzi és dokumentálja
- Kíváncsi-láda mérés eredményei (felelősök épületenként) team vezető dokumentálja
- ~~➤ beválogatás dokumentációja (team végzi) – team vezető dokumentálja~~
- ~~➤ fotódokumentáció, gyűjtemény, album – műhelyvezető~~
- ~~➤ műhely éves tevékenységének elemzése – műhelyvezető~~
- ~~➤ tehetségműhelyek éves tevékenységének értékelése, beszámoló – team vezető~~

~~A szülők tájékoztatása, bevonása a gyermekek tehetséggondozásába:~~

~~A tehetségsegítés kiépítéséhez szükséges nélkülözhetetlen feltétel:~~

- ~~➤ a szülőkkel való együttműködő, aktív, segítő rendszer kiépítése~~
- ~~➤ rendszeres tájékoztatás: az óvodai tehetséggondozással kapcsolatos elveinkről; a tehetségműhelyek működéséről;~~

- ~~biztosítjuk számukra a lehetőséget, hogy néhány alkalommal ők is tevékenyen részt vehessenek a műhelymunkában,~~
- ~~bevonjuk a szülőket a gyűjtő és szervezési feladatokba,~~
- ~~tehetségpontokkal való jó kapcsolat fenntartása,~~
- ~~bonyhádi szakmai partnereinkkel rendszeres kapcsolat ápolása, tudásmegosztások, jó gyakorlataink átadása,~~
- ~~szakmai találkozók, megbeszélések szervezése, melyen megoszthatjuk óvodapedagógus kollégáinkkal tapasztalatainkat,~~
- ~~műhelytalálkozók szervezése a gyerekek bevonásával, ahol megmutathatják tevékenységeiket, alkotásaikat, produktumaikat egymásnak és az épület szülői közösségének~~
- ~~a Pedagógiai Szakszolgálattal való együttműködés során a tehetségigéretetek azonosításához, gondozásához és a tanácsadáshoz kérünk pszichológiai segítséget~~
- ~~városi iskolákkal való együttműködést a tehetségek tovább követése területén is~~
- ~~iskolák tájékoztatása a gyermekek tehetség irányultságáról és arról, hogy milyen eredményeket értünk el az adott területen~~
- ~~tehetséges volt óvodásainkat meghívjuk ovigalériánkba kiállítónak, vagy ünnepeinkre előadónak (tánc, zene, szavaltat).~~

Elvárt eredmények:

Szeretnénk elérni, hogy:

- **az iskola-előkészítő** és tehetségműhelyekben a gyerekek legjobb adottságai minél teljesebben kibontakozzanak, ezáltal kreatív, a szokásoktól eltérő gazdag tevékenységek keretében biztosított legyen számukra a lehetőség az egyedi útkereséshez,
- a gyermekek érezzenek belsőmotivációt az új információk befogadására, pozitív viszonyulást érezzenek az iskolakezdéshez,
- a gyermekek váljanak nyitottá az ismeretszerzés kötött formáira
- ~~a szülőket megnyerjük gyermekeik széleskörű támogatásához.~~

Forrás:

- Nagy Jenőné: *Tehetségigéretetek gondozásának elmélete és gyakorlata 2012 Szolnok*
- Kispesti Mézeskalács Művészeti Modell Óvoda Pedagógiai Programja (Tehetségpont óvoda)

Ajánlott szakirodalom: Nagy Jenőné: Tehetségigéretetek gondozásának elmélete és gyakorlata, módszertani kézikönyv óvodapedagógusoknak (2012 ONME, Szolnok)

Arculat-térkép

Épületeink sajátos arculata

Épület neve:	Kölcsey épület
Címe:	7100 Szekszárd, Kölcsey ltp. 15.
Csoportok száma:	4 csoport
Csoportok összetétele:	homogén
Sajátos pedagógiai programrész elnevezése:	Madárbarát óvoda
Helyzetkép, az épület rövid bemutatása	
Óvodánk a város központjában, lakótelepi környezetben helyezkedik el. Emeletes házakkal körülvéve mégis sok növényvel fával teli udvarral rendelkezik. Épülethez tartozó udvar nagysága: 2290 m² Csoportonkénti átlag létszámadatok: 22 fő.	
Sajátos arculat bemutatása	
Sajátos arculat leírása: Madárbarát óvoda programjának kialakításához alapul szolgált a már meglévő -Szőlőszív Csemetekert program -2024- ben sikeres Zöld Óvoda pályázat -Óvodánkban működtetett Tehetséggondozó program Madarak megfigyelése madárbarát környezet megteremtése óvodánk udvarán hozzájárul és lehetőséget biztosít a gyermekeknek az őket körülvevő természeti-, társadalmi és tárgyi környezet közötti sokrétű kapcsolatteremtésre, megfigyelésre ,pozitív érzelmi kötődés kialakítására. Természetszerető, -védő szemlélet és magatartás csíráinak megalapozására. Az egészséges életmód iránti igény felkeltésére. A tevékenységekhez felhasznált anyagokkal kapcsolatban az újrahasznosítás fontossága és a fenntarthatóság hangsúlyozása fontos célunk. Madarász ovi hasznos és gyermekek számára szakszerűen meghatározott ismereteket közvetít. Fontosnak tartjuk a városunk életéhez közvetlenül kapcsolódó és meghatározó szőlészeti kultúra és hagyományok ápolását is. A szőlőskertek élővilágának megismerése madarak megfigyelése jó alkalom a természet megfigyelésére és	
Kiemelt célok/speciális célok: • Madarak megfigyelése , madárbarát környezet megteremtése óvodánk udvarán. • Újrahasznosítás fontossága, fenntarthatóság hangsúlyozása. Környezettudatosság alakítása.	

- Kapcsolódás a Zöld Óvoda pályázatban megfogalmazott célokhoz -zöld sziget kialakítása
- Kapcsolódás a Szőlőszív Csemetekert programjához- szőlő és madarak kapcsolata
- Külső partnerek segítségével értékes és hiteles ismeretek nyújtása a témával kapcsolatban.
- Tehetségműhely programjaihoz kapcsolódva több korosztály bevonása a tevékenységbe.

Kiemelt feladatok:

- Madárbarát kiskert kialakítása az óvoda előkertjében .
- Zöld szigetek kialakítása- Négy platán
- Kapcsolat felvétel és közös munka kialakítása látogatható szőlészetekkel és a Madarász ovi ornitológusával.

Tevékenységek:

- Gyerekekkel madáretető készítése.
- Zöld szigetekhez játékok készítése.
- Madáretető és itató gondozása.
- Kirándulás a környező szőlős területeken.

Alkalmazott módszerek, eljárások:

Az élménypedagógia módszereit alkalmazzuk az ismeretek átadásához és a képességfejlesztésben. Olyan gyakorlati tapasztalások lehetőségét biztosítjuk, amik túlmutatnak a hétköznapi helyzeteken. Természetközeli élményeket biztosítunk, amik a problémamegoldás képességét fejlesztik és a tapasztalati tanulást helyezzük előtérbe.

Egyéb kiemelt programok:

Szekszárdi Wosinsky Mór Megyei Múzeum , Babits emlékház , könyvtár és a város által szervezett témához kapcsolódó aktuális programjain való részvétel.

Óvodapedagógus feladatai:

- A tervezett eszközök / madáretető, odú, madáritató beszerzése / ezek folyamatos ellenőrzése , karbantartása..
- Kirándulások, szurdik-túrák, szőlő látogatások szervezése.

- Zöld szigetek fáihoz tartozó, ismeretterjesztő anyagok , játékok folyamatos megújítása .

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Korcsoporthoz megfelelő széleskörű ismeretanyag megszerzése .Madarvilág , környezetünk, természet aktív megismerése .Sajátítsák el azt a gondolkodásmódot, mely a madarakkal kapcsolatos emberi gondoskodást, állatok iránti felelős magatartást jelenti.

Épület neve:	Perczel épület
Címe:	7100 Szekszárd, Perczel Mór u. 2.
Csoportok száma:	6 csoport
Csoportok összetétele:	4 homogén, 2 vegyes csoport
Sajátos pedagógiai programrész elnevezése:	Néphagyományőrző és madárbarát program
Helyzetkép, az épület rövid bemutatása	
Óvodánk, a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde Perczel Utcai Telephelye a városközpontban található, és hat csoport befogadására alkalmas, összesen mintegy 150 gyermek számára. Az intézmény a Városi Bölcsőde szomszédságában, többszintes épületek között helyezkedik el. A közelben buszmegálló, iskola, üzlethelyiségek, bevásárlóközpontok és orvosi rendelő is található, így kényelmesen megközelíthető. A csoportszobák esztétikusan berendezettek, barátságosak és biztonságosak, a gyerekek igényeinek megfelelően kialakítva. Az elmúlt években felújított mosdóhelyiségek modern, egységes megjelenést kaptak, és a nyílászárók is korszerűek. Bár óvodánk épülete már régebben épült, folyamatos karbantartásnak és felújításoknak köszönhetően az anyagi lehetőségekhez mérten egyre szebb és korszerűbb környezetet biztosítunk. Felszereltségünk jó, az épületben minden csoportszobához mosdó- és öltözőhelyiség tartozik. Ezen kívül rendelkezésre áll egy jól felszerelt fejlesztő szoba, óvónői szoba, valamint egy változatos fejlesztő eszközökkel ellátott nagy tornaterem is. Udvarunk tágas, fás, cserjékkel övezett, ami kellemes környezetet biztosít a szabadban zajló játéktevékenységekhez. A gyerekek számára lehetőség nyílik arra, hogy minden évszakban megfigyeljék a környezet és az élővilág változásait. Az előző években két kisebb, elkerített ágyás került kialakításra, és az Óvodakert programnak köszönhetően három magaságyás is található, amelyeket minden évszakban művelünk, beültetünk és gondozunk.	
Sajátos arculat bemutatása	
Sajátos arculat leírása: Néphagyományőrző és Madárbarát óvodai program, mely a meglévő referencia intézményi gyakorlatokra épül. („Szél fújja pántlikámat...” – jó gyakorlat – néphagyományőrzés témában, „Környezettudatos magatartás alapozása óvodáskorban” – jó gyakorlat – környezeti nevelés témában)	
Kiemelt célok/speciális célok: Célunk a gyermeki személyiség fejlesztése, érzelmi életének gazdagítása a néphagyományok ápolása által, valamint a természet iránti fogékonyság megalapozása élményt nyújtó játékos tevékenységekkel. Népi, nemzeti értékeinkhez, szülőföldhöz, közvetlen környezetünkhöz való pozitív érzelmi viszony kialakítása.	
Kiemelt feladatok: • A népi hagyományok (helyi hagyományok) gazdag tárházából a gyermekek életkorának	

megfelelő, számukra örömteli cselekvésre készítő elemek kiválogatása, a nevelés folyamatába illesztése.

- Az óvodások az évszakok körforgásában ismerjék meg a népi kultúrát, hagyományokat (helyi lehetőségeket).
- A játék „klasszikus tartalma” kiegészül a népi játékokkal:
 - ✓ mozgásos játékok
 - ✓ néptánc, gyermekjátészó,
 - ✓ nép hagyományőrző, dramatikus játékok (betlehemezés, pünkösdlő, kiségetés...)
 - ✓ kézműves tevékenységek (népi játékszerek készítése természetes anyagok előtérbe helyezésével)
 - ✓ népi kismesterségek bemutatása

Tevékenységek:

- Őszi terménybetakarítás, feldolgozás (savanyítás, termésbábok, tök-faragás, sütés)
- Néptánc foglalkozások (népzene, népviselet, énekes-táncos játékok)
- Tehetségműhelyek működtetése a néphagyományőrzésre építve (*Varázsceruza műhely* -népi kismesterségek, népművészet megismerése, újrahasznosítás-, *Csodabogár műhely*- helyi lehetőségek, népi örökségünk felfedezése, a környezetünkben élő madarak megfigyelése)
- Madárbarát óvoda -csoportok elnevezések madárnevekről- programok (téli madáretetés,, célorientált foglalkozások, vetítések, kirándulások)

Alkalmazott módszerek, eljárások:

- verbális: előadás, elbeszélés, beszélgetés, magyarázat
- szemléltetés: közvetlen (bemutatás, kísérlet), közvetett (művészeti alkotások, fénykép, film, rajz)
- gyakorlati: kiselőadás, munkálkodás, projekt, szerepjáték, didaktikus játék, tanulmányi kirándulás, a gyermekek önálló megfigyelései)
- ösztönzés módszerei: helyeslés, biztatás, elismerés, dicséret, jutalmazás

Egyéb kiemelt programok:

Évszakok szerinti bontásban:

- ŐSZ
 - ✓ Népmese napja (október 1.)
- TÉL
 - ✓ Adventi dramatikus játékok (betlehemezés)
 - ✓ Saját hagyomány (Mikulás bábozás, karácsonyi kézműves délután és vásár a szülők

közreműködésével)

✓ Madárfarsang

• TAVASZ

✓ Kiske-báb készítés, Kiskeégetés

✓ Májusfa állítás, kitáncolás

✓ Madarak és fák napja, kiegészülve az Ovi-váró programmal a szabadban

✓ Pünkösdi király/királyné választás (csoport szinten)

✓ Néptáncos évzáró

Óvodapedagógus feladatai:

✓ Nevelje a gyermekeket a múlt tiszteletére és a haza szeretetére.

✓ Teremtsen lehetőséget a magyar népi kultúra és hagyományok megismerésére.

✓ Tudjon azonosulni a néphagyományörző, természetbarát szemlélettel.

✓ Törekedjen a szükséges ismeretek elsajátítására.

✓ Folyamatosan ismerkedjen a szakirodalommal, célorientált továbbképzéseken való részvétel.

✓ A megszerzett tudás, tapasztalat továbbadása (belső továbbképzés, munkaközösségek, tehetségműhelyek).

✓ A családok bevonása.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

✓ érzelmileg kiegyensúlyozott gyermekek

✓ ismerik, és szeretik a népi játékokat, hagyományokat (helyi hagyományokat)

✓ ismerik nemzeti jelképeinket, ünnepeinket

✓ büszkék arra, hogy magyarnak születtek

✓ ügyelnek környezetük rendjére, óvják a természetet

✓ ismernek néhány hazánkban élő madárfajt

✓ gyermekeinkben alakuljon ki a madarakhoz való pozitív viszony, madárbarát magatartás

Épület neve:	Kadarka épület
Címe:	7100 Szekszárd, Muskotály u. 13.
Csoportok száma:	3 óvodai csoport, 1 bölcsődei csoport
Csoportok összetétele:	homogén/részben osztott
Sajátos pedagógiai programrész elnevezése:	Boldog óvoda- boldog órák

Helyzetkép, az épület rövid bemutatása

A Kadarka Óvoda, a város északi részén, zöld övezetben helyezkedik el. A szülők számára könnyen megközelíthető gyalogosan, busszal és autóval egyaránt. Épületünkben három óvodai és egy bölcsődei csoporttal várjuk a gyerekeket.

Óvodai férőhelyünk száma: 75.

Tágas, világos, esztétikusan berendezett csoportszobákkal, jól felszerelt tornateremmel, fákkal körülvett, árnyékos udvarral áll a gyerekek rendelkezésére. Minden csoportszobának egyéni hangulata van, sok növényvel, természetsarokkal. Játékeszközeinket folyamatosan bővítjük, figyelembe véve a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait, érdeklődését, fejleszteni kívánt képességeiket, a sokoldalú és harmonikus személyiségfejlesztésük érdekében.

Nagy udvarunk változatos mozgáslehetőséget biztosít, a természetes mozgásigényük kielégítése mellett, bővíti mozgási tapasztalataikat, fejleszti mozgáskészségüket. Az udvar a mozgáslehetőségen kívül biztosítja még a természet közeli tapasztalási lehetőségeket is. Sokéves fáink, bokraink változását figyelemmel kísérhetik az egyes évszakokban, ezek, és maga az épület elhelyezkedése a városi forgalomtól távol biztosítja a gyerekek egészségvédelmét is.

Sajátos arculat bemutatása

Sajátos arculat leírása: A Kadarka utcai tagintézmény a 2021/2022 tanévben adott be pályázatot a **Boldogságóra Programba**, amely Magyarországon a Jobb Veled a Világ Alapítvány pedagógiai műhelyének innovációja. A programot a 2022/23 tanévben két csoportunk vezette be a mindennapjaiba. Két kolléganőnk vett részt továbbképzésen, ahol tanúsítványt kapott a Boldogság óra foglalkozások megismeréséről. Nevelőközösségünk többi tagja egymástól való tanulás útján, bemutató foglalkozások szervezésével, illetve önképzéssel sajátította el, és alkalmazza a módszereket 2023 óta.

Kiemelt célok/speciális célok: A Boldog Óvoda pályázat célja, hogy a pozitív pszichológia kutatásainak eredményeire építve és annak módszereit alkalmazva az óvodás gyerekek csoportosan és egyénileg ismerjék meg a boldogság fő összetevőit. Mindeközben olyan gyakorlatok elvégzésére

inspiráljuk őket, amelyek – a boldogságkutatók tapasztalatai alapján – hozzájárulnak a gyerekek pozitív életszemléletének alakításához.

Kiemelt feladatok: Feladatunk a Boldogság órák megtartása során: A gyermekekben a pozitív gondolkodás erősítése, kibontakoztatása, pozitív énkép kialakítása. A feladatok, játékok segítségével a szeretet, magabiztosság, egymásra való odafigyelés, önmagunk, és társaik tiszteletének erősítése. Boldogságórák alkalmával mintát, példát adunk a gyermekek számára, hogy bátrabban tudják problémáikat kezelni, egyes helyzetekben hatékonyabban tudjanak dönteni, testi- lelki egészségük megóvása mellett. Ez a viselkedésforma érezhetően ellensúlyozza a negatív érzelmeket, csökkenti az agressziót, óvja a gyermekek mentális egészségét.

Tevékenységek: A boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, melyek fokról, fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit. A foglalkozások alapja a megerősítő pedagógiai attitűd, a pozitív pedagógia módszereinek alkalmazásával. Helyet kap benne a relaxáció, meditáció, saját pozitív és negatív élmények feldolgozása, közös gondolkodás.

Alkalmazott módszerek, eljárások: A foglalkozáson használt módszerekben megjelennek az irodalom, a drámapedagógia és a zeneterápia elemei, a vizuális kultúra beépítése segít kézzel foghatóvá, láthatóvá tenni az aktuálisan feldolgozott témát.

A boldogóra foglalkozások tarthatók csoportos, és mikrocsoportos formában.

Egyéb kiemelt programok:

A feldolgozandó témakörök sorrendje:

Boldogság fokozó hála

Optimizmus

Kapcsolatok ápolása

Boldogító jócselekedetek

Célok kitűzése, és elérése

Megküzdési stratégiák

Apró örömek élvezete

Megbocsátás

Testmozgás

Fenntartható boldogság

A Programhoz kapcsolódóan neves napokat vezettünk be: Ölelés világnapja (január 21.), Boldogság nemzetközi világnapja (március 20.), Mosoly világnapja (október első péntekje)

Óvodapedagógus feladatai:

Havi rendszerességgel minimum egy boldogságóra megtartása a saját csoportjában. A hónap kiemelt témakörének megfelelően a foglalkozás megszervezése, lebonyolítása.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Ragaszkodnak a csoportjukban lévő gyermekekhez, felnőttekhez, ezt kifejezik érzelmekben, szavakban.

Képesek baráti kapcsolatok kialakítására és fenntartására.

Elfogadják, tolerálják társaik eltérő külsejét, viselkedését, beszédét.

Érzelmeiket képesek kifejezni cselekedeteikkel, kommunikációjukkal.

Énképük pozitív, kellő önbizalom, önfegyelem és önállóság jellemzi őket.

Helyes értékrenddel és önálló döntési képességgel rendelkeznek.

Viselkedésüket intellektuális érzelmek is jellemzik, úgymint: felfedezés, ráismerés, megismerés öröme.

Erkölcsei, szociális érzelmek jellemzik: segítőkészség, együttérzés, büszkeség, sajnálkozás, lemondás, szégyen, irigység.

Felveszik a harcot a problémák megoldására, problémahelyzetekben a pozitív attitűd jellemzi viselkedésüket.

Épület neve:	Mérey épület
Címe:	7100 Szekszárd, Mérey utca 37-39.
Csoportok száma:	3 csoport
Csoportok összetétele:	vegyes (heterogén)
Sajátos pedagógiai programrész elnevezése:	Szülőföldünk kincsei

Helyzetkép, az épület rövid bemutatása

A Mérey óvoda a lakótelepek centrumában található. Zöld övezetben helyezkedik el.

Épületünkben három óvodai csoporttal várjuk a gyerekeket.

Óvodai férőhelyünk száma: 75.

Rendezett udvarunk szépségét növeli a kellemes árnyékot adó fák sokasága, ahol megfigyelhetjük az évszakok változásait, madaraink életét és a természetközelség élményét átélhetjük.

Kültéri játékaink változatos mozgáslehetőségeket biztosítanak gyermekeink számára. Jól felszerelt tornatermünkben a gyerekek komplex mozgásfejlesztésre van lehetőség. Esztétikusan berendezett csoportszobáink világosak, tágasak, ahol minden gyermek megtalálhatja a számára vonzó tevékenységet életkori sajátosságaiknak megfelelően. A fenntarthatóság jegyében a felújított épületben megújuló energiaforrás biztosítja a fűtés- világítás rendszer működését.

Sajátos arculat bemutatása

Sajátos arculat leírása:

Óvodai nevelésünkben a szülőföld szeretete, értékeinek megismerése, a családokkal való együttműködés, és a természetszeretet meghatározó szerepet játszik. Az óvodánkban otthont adó természeti környezet rengeteg lehetőséget kínál a hagyományörző, természetóvó viselkedéshez szükséges készségek, jártasságok kialakításához. A társakkal, a családdal átélt élmények, az évkör, és a környezetvédelem jeles napjainak közös ünneplése pozitív érzelmekkel hat a gyermekek személyiségének fejlődésére. A múltunk, a hagyományok és a természet közeli életmód gazdag tárházából, a gyerekek életkorának megfelelő, számukra örömteli élményeket adó és cselekvésre készítő elemeket válogatjuk ki és ezeket illesztjük a nevelés folyamatába. A szülőföld kincseinek megismertetését nem külön témaként alkalmazzuk, hanem az óvodai nevelés komplex részeként. Beépítjük ünnepeinkbe, hétköznapijainkba.

Kiemelt feladatok:

- Szülőföldünk ,múltunk természeti kincseinek szokásainak , hagyományainak , állatt és növényvilágának , megismerése, megszerettetése, védelme.
- A Duna Dráva Nemzeti Parkhoz tartozó Gemenc és környékének állatt, növény világának megismertetése, védelme, környezettudatosság megalapozása .
- A természeti környezetben való tájékozódási képesség, viselkedés kultúra fejlesztése,

természetvédő magatartás megismerése, gyakorlása.

- Szekszárd és környezetében megtalálható nevezetességeinek, természeti és kultúrtörténeti értékeinek bemutatása, megismertetése (múzeumlátogatás, kiállítások, szervezett komplex foglalkozások, kirándulás, séta). A gyerekeken keresztül, közvetett formában a családok pozitív tudatformálása.
- Az ünnepekhez tartozó népszokások, néphagyományok megismerése
- Népi gyermekjátékszerek készítése
- A szülőföld szépségének megláttatása
- A múltunk kulturális tárgyainak megjelenése az óvodában
- A természetes anyagok állandó jelenléte

Tevékenységek:

Fűben ,fában orvosság:

- Gyógynövénykert létrehozása, gondozása felhasználása.
- Fák haszonnövények ültetése, gondozása, felhasználása, komposztálása.
- Virágosítás: Föld napja alkalmával (1 gyerek-1 virág program folytatása hagyománya tétele).
- Tanösvény kialakítása: az óvoda udvaron.

Állat ismeret és védelem:

- Madár odúk kihelyezése.
- Méz -Beporzok- rovarhotel, méhlegelő.
- Sünöknek és rovaroknak áttelelők lehelyezése.
- Gemenc állatvilágának megismertetése céljából udvarunk benépesítése fából készült kis szobrokkal (nyúl, őzike, vadmalac, bagoly...)

Alkalmazott módszerek, eljárások: Megfigyelés, szemléltetés, bemutatás, magyarázat, tapasztalatszerzés, együtt játék, szerepvállalás, motiválás, dicséret, ellenőrzés, értékelés.

Egyéb kiemelt programok:

- Család bevonása az óvodai programokba:
- Szüreti felvonulás, Tök jó hét, Mártonnap,
- Adventi, Húsvéti vásárokból összegyűjtött pénzből a szülők támogatásával fából készült szobrok beszerzése.
- Ovivárok, Kiszebábégetés, Föld napja alkalmából virágosítás az óvoda udvarán (1 gyermek -1 virág új hagyomány teremtése)

- Anyás- mamás játszó délután (anyák napja körül)
- Gerlice nap, Pünkösöd-májusfa kitáncolása .

Óvodapedagógus feladatai:

- Környezettudatos magatartás megalapozása, a fenntarthatóság pedagógiájának alkalmazásával.
- Szokásalakítás, szokásismeret fejlesztése.
- Szociális érzékenység fokozása, közösségi érzés erősítése, egymás megbecsülésének kialakítása.
- Programunkhoz kapcsolódóan magyar és külföldi művészetekhez való pozitív viszony kialakítása.
- Az élővilághoz való pozitív érzelmi kapcsolat alakítása hozzá kapcsolódó szokások, viselkedési formák fejlesztése, projektekben való megvalósítása, a természet felfedezése, udvaron, kiránduláson (Pl. Pörboly Ökoturisztikai Központ), illetve komplex drámajátékban történő átélés, megtapasztalás során, szókincsbővítés és új fogalmak megismerése, alkalmazása a különböző tevékenységben.
- Kreativitás, probléma megoldó gondolkodás, ok-okozati összefüggések felismertetése, belső igényesség, nyitottság kialakítása.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismeretek elsajátítása, alkalmazása, játékos, komplex tevékenységekben megszerzett tapasztalatok alapján.
 - Kialakul az ok-okozati összefüggések meglátásának, kifejezésének és alkalmazásának képessége.
 - A különböző munkaformák segítik fejlődni szervezőképességüket, önállóságukat, közösségi tudatukat.
 - Igényessé válnak önmagukkal és környezettükkel szemben is a megfelelő tudástartalmak kibővítésével.
 - Környezettudatos magatartás megalapozásával formálódik akarati tulajdonságuk, kooperációs készségük, erkölcsi normájuk.
 - A komplex személyiségfejlesztés eredményeképpen kialakul az iskola megkezdéséhez szükséges képességrendszer, viselkedés kultúra és nyitottság az új tudás megszerzésére, a valóság felfedezésére.
- (Pl.Gemenc élővilága, állatcsaládok, életük, védelmük, hasznuk.)

Épület neve:	Szőlőhegyi Óvoda épület
Címe:	7100 Szekszárd, Óvoda u. 5.
Csoportok száma:	2 csoport
Csoportok összetétele:	vegyes
Sajátos pedagógiai programrész elnevezése:	„Zöldfülűek a természetben”

Helyzetkép, az épület rövid bemutatása

A Szőlőhegyi Óvoda Szekszárd déli városrészén, családi házas övezetben helyezkedik el. Az 56-os főútról és a vele párhuzamos bicikliútról is megközelíthető. Buszmegálló is található a közelben.

Hangulatában meghatározó a csendes, vidékies környezet, a mezőgazdasági területek és a természet közelsége.

A kétszoportos, 50 férőhelyes óvoda egy épületben helyezkedik el a Szőlőhegyi Mini Bölcsődével. Mindkettő külön épületrésszel, bejárattal és saját udvarral rendelkezik. Jelenlegi korszerű, tetszetős arculatát a 2023-ban befejezett felújításkor nyerte el.

Az épület saját, zárható parkolóval és utcafronti parkolóval valamint kocsibeállóval is rendelkezik. Jól megközelíthető, akadálymentes. Az épületben akadálymentes WC is rendelkezésre áll. A modernizáció során az egyik csoportszobába a hallássérülteket segítő, jelerősítő készülék is került.

Óvodánkban két csoportszoba található a hozzá tartozó mosdóval, öltözővel, előtérrel. Mindez kiegészül egy tornaszobával, tornaszertárral, fejlesztőszobával, elkülönítővel. Melegítőkonyhában történik a tálalás, mosogatás, a takarítószerterben kapnak helyet a tisztítószerek és takarítóeszközök. A dajkák munkáját mosógép és szárítógép is segíti. A dolgozók számára teakonyha, személyzeti mosdó, WC, öltöző, iroda áll rendelkezésre. A helyiségek berendezése korszerű, ízléses. Az eszközellátottság megfelelő, folyamatosan bővülő.

Az udvar jól felszerelt, modern. EU-szabványnak megfelelő, biztonságos játékokkal, kerti tárolóval, rendelkezik. Az épület fedett terasszal egészül ki, amely minden évszakban változatos lehetőségeket kínál a gyerekek tevékenykedtetésére. A fás, bokros, ligetes környezet, a patak, az erdő közelsége kellemes, egészséges klímát teremt.

A szülői közösség támogatásával folyamatos az óvoda felszereltségének bővítése, megújítása.

Sajátos arculat bemutatása

Sajátos arculat leírása:

A Szőlőhegyi Óvoda arculat-térképének sarokpontjai:

- ❖ családközpontú közösségépítés
- ❖ fenntarthatóság
- ❖ néphagyományok, ünnepek, jeles napok

- ❖ vidéki életvitel megismerése
- ❖ mozgás
- ❖ egészséges életmód alakítása.

Kiemelt célok/speciális célok:

- ❖ **Legfontosabb célunk a „zöldszemlélet” megalapozása.**
Mottó: „A fenntartható fejlődés a béke magva” (Dr. Wangari Maathai , Nobel-békedíjas)
- ❖ A természet, család, óvoda egységében természetes tanulási lehetőségek megteremtése, gyakorlati tapasztalatok biztosítása, élményszerzés.
- ❖ Hosszú távú céljaink:
 - Csatlakozás a „Zöld óvodák” hálózathoz.
 - Csatlakozás a „Madárbarát óvodák” hálózathoz.

Kiemelt feladatok:

- ❖ Lepke-, beporzókert kialakítása, fenntartása.
- ❖ Rovar-, bogárhotel kihelyezése.
- ❖ Virágládák feltöltése: élő növények beültetése, magaságysok kialakítása, fenntartása.
- ❖ Szőlő- és gyümölcsöskert kialakítása, fenntartása (bemutató jelleggel), ősi, magyar fajták előnyben részesítése.
- ❖ Fűszer- és gyógynövénykert kialakítása, fenntartása.
- ❖ „Liget” kialakítása: óvoda elkerített részének feltérképezése, odúk, madáretetők, madáritatók, állatlakok kihelyezése, mini tanösvény létrehozása, őshonos fajok ültetése, magasles, állat-, növénymegfigyelő pontok kiépítése, komposztsarok kialakítása.

Tevékenységek:

- ❖ Családok bevonása a projektjeinkbe (pl. témákhoz kapcsolódó gyűjtőmunka, programlehetőségek felajánlása...)
- ❖ Közösség- és szemléletformálás tevékenységek, rendezvények, ünnepek, zöld jeles napok által.
- ❖ Óvodánk környezetének építése, szépítése: zöld célok, „liget” kialakítása,
- ❖ Óvodánk külső arculatának kialakítása, fenntartása, megújítása: „Évszak-terasz” folyamatos berendezése az aktualitásnak megfelelően (természetes és újra felhasználható alapanyagok előnyben részesítésével); csoportszimbólumok megjelenítése (Méhecske, Szitakötő)
- ❖ Vidékiek környezetünk kínálta lehetőségek feltérképezése, felhasználása projektjeink megvalósításában kirándulások, élményszerző séták által.

Alkalmazott módszerek, eljárások:

- ❖ folyamatos gyűjtőmunka a szülői közösség bevonásával
- ❖ külső források, helyi lehetőségek felkutatása, kapcsolatépítés
- ❖ együttműködés, partnerség erősítése az óvodában és a bölcsődében dolgozó személyzet között
- ❖ tudatos tervezés és korrekció, folyamatos kommunikáció, rugalmasság a feladatok megvalósításában

Egyéb kiemelt programok:

- ❖ Csatlakozás a „Szőlőszív-csemetekert” mesterprogramhoz: szőlőültetés, lugas kialakítás; ismerkedés a szőlő gondozásával, felhasználásával; szőlőhöz köthető néphagyományok megismerése, elmélyítése; kirándulások szervezése ültetvényhez, pincészethez, szurdikokba; szüreti mulatságon való részvétel.
- ❖ Csatlakozás a „Mézes reggeli” programhoz: a program célja felhívni a figyelmet a mézfogyasztás egészséges táplálkozásban betöltött szerepére és a méhek jelentőségére; *beporzók napján (március 10.)* méhekkal, mézzel kapcsolatos projektnap szervezése; kirándulás a közeli méhészethez (lehetőség szerint)/ részvétel méhészeti bemutatón.

Óvodapedagógus feladatai:

A fenntartható életmód szemléletét tapasztalják meg a mindennapokban, az ünnepkörök jeles napjainak közös megélésével, szimbólumainak megismerésével, valamint „zöld jeles” napok alkalmával. Játékosan, tevékeny módon, kíváncsiság felkeltésével, megfigyelések, kísérletezések, közös munkálkodás alkalmával, természetes tanulási lehetőségek biztosításával, természetben fellelhető és újra felhasználható alapanyagok előnyben részesítésével, változatos felhasználásával segítjük elő a tapasztalatszerzést, környezetük iránti fogékonyságot.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Alakuljon tudatosságuk, felelősségérzetük környezetük iránt. A fenntarthatóság szemléletének közvetítésével formáljuk az élő környezethez való pozitív beállítottságukat, megalapozzuk környezettudatos magatartásukat. Elősegítjük, hogy a későbbiekben is legyen igényük környezetük aktív alakítására, egészségük megőrzésére.

Épület neve:	Wosinsky épület
Címe:	7100 Szekszárd, Wosinsky lakótelep 4.
Csoportok száma:	5 csoport
Csoportok összetétele:	4 homogén, 1 vegyes
Sajátos pedagógiai programrész elnevezése:	„Panel Tomaten” - Egy kert, ahol örülünk, ha a szomszéd füje zöldebb

Helyzetkép, az épület rövid bemutatása

A Wosinsky épület Szekszárd belvárosi részén található, ennek ellenére az óvoda környéke csendes, nyugodt. Parkolásra az intézmény közvetlen közelében sok lehetősége adódik a szülőknek. Az épület és a csoportszobák világosak, jól felszereltek. Férőhelyek száma az 5 csoportban maximum 123 gyermek.

10 éve az épületet részben felújították és bővítették, ennek során egy új csoportszoba és tornaszoba létesült, az udvar területe is jelentős mértékben nőtt. Ezek mellett az egyik meglévő csoport új mosdót kapott.

Játékeszközökkel jól felszerelt az udvar, a gyermekek ügyességére, erőnlétére fejlesztő hatással van. Régóta nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a hozzánk járó gyermekeket minél közelebb vigyük a természethez.

Az alkotóház falára méhlegelőt ábrázoló falfestményt készítettünk, mely rovarbarát kertünkre hívja fel a figyelmet. Egy másik falon pedig óriási, gyermekekkel közösen készített kupakokból készült képet jelenítünk meg.

Sajátos arculat bemutatása

Sajátos arculat leírása:

A Wosinsky épület arculat kialakítása során két területre fókuszáltunk.

Már évtizedek óta jellemzi óvodánk 4 csoportját a német nemzetiségi kétnyelvű nevelés, így magától értetődő volt, hogy arculatunk egyik sarkalatos pontjaként ezt választjuk.

Csoportjaink személyi és tárgyi feltételei biztosítottak, minden csoportban dolgozik legalább egy német nemzetiségi óvodapedagógus. A nevelés minden területén megjelenik a nyelvvel és a hagyományokkal való játékos ismerkedés, szókincsbővítés. A kiemelkedő német nyelvi képességekkel rendelkező gyermekek számára évek óta német nyelvi tehetségműhelyt működtetünk. Repertoárunkkal a városi rendezvényeken is részt veszünk (részletesen megtekinthető Pedagógiai Program Nemzetiségi kétnyelvű óvodai nevelés fejezet).

A másik terület központi eleme a környezettudatosság, fenntarthatóság, klímatudatos gondolkodás, biodiverzitás. Óvodapedagógusaink mindig is elkötelezettek voltak az előbb felsoroltak iránt, de konkrét tettekre egy nyertes E-ON pályázat kapcsán nyílt lehetőségünk.

Óvodánk 2,5 millió Ft támogatást kapott ahhoz a tervhez, hogy egy olyan beporzóbarát óvodakertet hozzunk létre, amit egy ismeretterjesztő, inspiráló és befogadó téré alakítunk. Célunk, hogy minél

szélesebb körben népszerűsítsük azokat a megoldási ötleteket, melyekkel tudatosan segíthetjük a beporzók munkáját. Küldetésünk egy „Panelparadicsom” megalkotása és fenntartása a város szívében, mely lehetőséget nyújt arra is, hogy munkánkba a kívülállók, a „panelszomszédok” is bekapcsolódjanak. Így hozzuk közelebb egymáshoz az egy településen élőket, a fiatalokat és az idősebbeket egyaránt.

Kiemelt célok/speciális célok:

„Beporzóismeret- és lelkiismeret-terjesztés”.

Tapasztalat útján új ismeretek szerzése, továbbadása a beporzó növények és rovarok kapcsolatáról.

A változtatni tudás, a pozitív, aktív, tudatos, cselekvő attitűd belsővé tétele aktív környezetvédő tevékenységek által.

Magkörforgás megtapasztalása.

Az egyén és a közösség viszonyának érzékeltetése a művészetek által, önismeret és kooperatív képességek fejlesztése.

Kiemelt feladatok:

A gyermekek ismerjék meg a beporzóbarát kert létrehozásának technikáit, növényeit, a biodiverzitást támogató rovarok élőhelyeinek megalkotását.

Növények ültetése az óvodai kiskertben, növénytársítások alkotása, palántanevelés, esővízzel történő locsolás, komposztálás, mulcsolás a talajélet védelmében, és a talaj vízmegtartó képességének növelésében.

A gyermekek által begyűjtött magokat újrapetjük, a városi Magkönyvtár tagjaként kölcsönösen új fajokhoz juthatunk, a fölöslegből pedig adunk.

A növényekkel való művészeti technikák megismertetése után a kreatív szabad önkifejezés lehetőségének megteremtése. Kooperatív ábrázolások segítségével a közös munka örömeinek és nehézségeinek, önmaguk jelenlegi határainak megismerése. Az egyén és a közösségi viszony tapasztalása a tánc, a mozgás és a drámajáték eszközeivel.

Tevékenységek:

Az udvart a gyermekekkel közösen beporzóbarát növényekkel telepítettük be, gyermekeink lepkeitatókat gondoznak, rovarhoteleket készítenek. Információs és újabb élőhelyek létrehozására ösztönző táblák hívják fel a kertbe látogatók figyelmét a beporzóbarát rovarfajokra és növényekre.

A levendula körforgása: mulcsolás, dugványozás, virágszüretelés, szárának, virágának felhasználásával díszek barkácsolása, sütemény sütése stb.

Az ágyásokban elhelyezett táblák üzeneteivel, képeivel a vegyszermentes permetezés fortélyait, a beporzóbarát kertek és méhlegelők kialakításának fontosságát, módját ismertetjük meg.

Falainkon és a pedagógusok által festett deszkatáblákon „ökoüzenetek”, megállító, elgondolkodtató kérdések jelennek meg.

Faházunkban, mely gyógynövény szárító és egyben alkotó műhely, olyan művészeti, önkifejező tevékenységeknek adunk teret, melyekben a beporzáshoz kapcsolódó növényeké a főszerep. A

növényekkel való új vizuális technikák megismerése során helyet kap a faházban pl. az agyaggal való mintázás is. Gyermkeink különféle technikákkal alkotják meg a kertünkbe várt rovarokat, melyeket állandó figyelemfelhívó elemként alkalmazunk a kertben.

A már meglévő zöldségeskerthez két melegágy épült, melyben a gyermekek palántát nevelnek és megtanulják a beporzó növények szaporítását. A felső hőtartó kupola Pet-palackokból készült, mellyel ötletet adunk nagy mennyiségű hulladék újra használatához. Palántaneveléssel biztosítjuk a kertben keletkező magok újra felhasználását.

A hőszigetek csökkentésére fűzfa lombosítást ültettünk és zöldfalat készítettünk.

Egy gilisztafarmmal tápoldatot termelünk, mely innovatív megoldás a növényhulladék hasznosítására.

A szülők is részt vettek a melegágy, lepkekert és zöldfal megalkotásában, ezáltal inspiráljuk őket, hogy saját életterületükben is alkalmazzanak hasonló megoldásokat. Az újrahasznosításba, gyűjtőmunkába és a hulladékokból való alkotásba is aktívan bekapcsolódtak.

IKT eszközökkel kisfilmeket vetítünk a rovarokról, ismeretterjesztő videókat nézünk.

Könyvtári foglalkozásokon veszünk részt, aktív könyvtári tagok vagyunk.

Alkalmazott módszerek, eljárások:

- előzmények, élmények biztosítása
- gyűjtőmunka
- kísérletek
- a közvetlen, gyermeki tapasztalatszerzés biztosítása- aszalás, savanyítás, gyümölcs és zöldség saláták készítése
- problémafelvetés - többértékes megoldáskeresés

Egyéb kiemelt programok:

Újrahasznosítás és képességfejlesztés:

Az életbe való beváláshoz szükséges rugalmas, helyzethez alkalmazkodó, megoldáskereső gondolkodás fejlesztése innovatív ötletekkel: a hulladékok sokoldalú felhasználása, zöld fal, palacktetős magasházak, kupakfal.

A tárgyakba való új funkció belelátásának képessége, a gyermek kreatív problémamegoldó képességének alakítása újrahasznosítás által.

Közösségteremtés a közvetlen környezetünkben élőkkel: szülők, nagyszülők, idősek otthonának lakói és a gyermekek együtt munkálkodásának megszervezésével, panel szomszédjaink ügyünkbe való bekapcsolásával.

Új, személyes kapcsolatteremtés módjainak megismerése, az önzetlen adás örömeinek megismertetése - levendulák és palánták elajándékozásával - az összefogás erejének megismerése.

Óvodapedagógus feladatai:

„Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.” (ONOAP)

Az óvodapedagógus lehetőséget biztosít:

- a gyermekek mind az öt érzékszerv bekapcsolásával, változatos módszerekkel szerezzenek tapasztalatot, ismeretet,
- növények, állatok gondozásával, védelmével kapcsolatban ismerjék meg az ember és környezete viszonyát, az ember szerepét, felelősségét,
- tapasztalataikat, ismereteiket folyamatosan kipróbálhassák a gyakorlatban (terepfoglalkozások),
- aktív, cselekvő, klímatudatos gondolkodásuk kialakulására,
- „magtól-magig” állapot megfigyelésére (egynyári és évelő fajok ültetése),
- ismert és újabb zöldségfélék ültetése, megszerettetése,
- gyógy- és fűszernövények termesztésével, természetes gyógymódok és betegségmegelőző eljárások megismerésére, prevenciós szemléletmódjuk alakítására.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- a gyermekek felismernek és megneveznek beporzóbarát növényeket, beporzó fajokat,
- nő fajismeretük, alakul természetszeretetük és igényük mindezek védelmére,
- megismerik, elsajátítják a természetes, vegyszermentes, klímatudatos növénytermesztési technikákat,
- megtapasztalnak ökológiai összefüggéseket, az élő- és élettelen környezeti tényezők közötti kölcsönhatások megfigyelése során,
- kialakul elemi fogalmi gondolkodásuk,
- megélik a közös tevékenység közösség alakító pozitív hatását.

Szekszárd, 2025.

Sebestyén Györgyi
főigazgató

Felhasznált irodalom

1. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 2025.
2. Eperjegy Barnáné – Zsámboki Károlyné: Freinet itt és most (Nemzeti Tankönyvkiadó Budapest)
3. Gáspár László: A pedagógiai folyamattervezés elméleti és gyakorlati kérdései
KLTE 1995.
4. Mérei Ferenc – V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan (Budapest 1978.)
5. Porkolábné B. Katalin: Kudarc nélkül az iskolában; Komplex prevenciós óvodai program
6. Nagy Jenőné: Segédlet a helyi óvodai nevelési program és elkészítéséhez – Óvodavezetők kézikönyve IV. kötet 26-72. oldal
7. Nagy Jenőné: Tehetségígéreték gondozásának elmélete
8. Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve
9. Deli Andrásné – Nagy Jenőné: Útmutató – A nemzeti etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez.
10. Theresia Talabér: Spiel mit dem Wort,
11. Zweitsprachigkeit im Kindergarten (Talabér Ferencné)
12. Deutsch im Kindergarten (Rahmenplan) - Rosa Mammel
13. Köznevelési törvény

1.számú melléklet

Az óvoda programjának felszerelés és eszközjegyzéke

A törvényi előírások alapján óvodánknak rendelkeznie kell a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendeletben megfogalmazott eszközökkel, felszerelésekkel.

Ennek alapján óvodánkban még megvalósításra vár:

- szertár Bajcsy épületben
- udvari játékok

Folyamatos pótlást igényelnek

- a fogyóeszközök
- a textilek
- játékok
- szakkönyvek

Fontosnak tartjuk, hogy minden csoport rendelkezzen a különböző játékfajtákkal, eszközökkel a csoportlétszám 30%-ának megfelelő számban.

Ennek megfelelően szükség van:

- különböző mozgásformáknak megfelelő játékokra
- a mozgásfejlesztést segítő eszközökre
- ének-zene, énekes játékok eszközeire, hangszerekre
- az értelmi képességeket fejlesztő eszközökre
- az anyanyelvi, kommunikációs képességeket fejlesztő eszközökre
- a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését szolgáló eszközökre
- az ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközökre
- munkajellegű tevékenység eszközeire
- az egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelésekre
- mesekönyvekre, természetismereti könyvekre, szakkönyvekre

Udvarainknak **balesetmentesnek, a játékoknak a szabványoknak megfelelőnek kell lenniük. Az óvodában használt felszerelések, eszközök elhasználódásuk esetén folyamatos pótlást igényelnek!**

Az óvoda programjának felszerelés és eszközjegyzéke

A törvényi előírások alapján óvodánknek rendelkeznie kell a 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendeletben megfogalmazott eszközökkel, felszerelésekkel.

Ennek alapján **óvodánkban még megvalósításra vár:**

- szertár Bajcsy épületben
- udvari játékok

Folyamatos pótlást igényelnek

- a fogyóeszközök
- a textilek
- játékok
- szakkönyvek

Fontosnak tartjuk, hogy minden csoport rendelkezzen a különböző játékfajtákkal, eszközökkel a csoportlétszám 30%-ának megfelelő számban.

Ennek megfelelően szükség van:

- különböző mozgásformáknak megfelelő játékokra
- a mozgásfejlesztést segítő eszközökre
- ének-zene, énekes játékok eszközeire, hangszerekre
- az értelmi képességeket fejlesztő eszközökre
- az anyanyelvi, kommunikációs képességeket fejlesztő eszközökre
- a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését szolgáló eszközökre
- az ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközökre
- munkajellegű tevékenység eszközeire
- az egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelésekre
- mesekönyvekre, természetismereti könyvekre, szakkönyvekre

Udvarainknak **balesetmentesnek, a játékoknak a szabványoknak megfelelőnek kell lenniük. Az óvodában használt felszerelések, eszközök elhasználódásuk esetén folyamatos pótlást igényelnek!**

A Program megvalósításához szükséges eszközkészlet/csoport:

	Csoport/darab
Konstruáló játékok	
Lego készlet	2
Dupló készlet	1
Legó tároló doboz	1
Mega építő	1
Építőkészlet	1
Színes építőkészlet	1
Nagy tarka gyöngyök	1
Kis tarka gyöngyök	1
Kockakirakó	2
Építőkocka készlet	1
	Csoport/darab
Szerepjátékok	
Babakocsi	1
Baba	5
Edények	8
Takarító készlet	2
Orvosi táska	2
Babakonyha-bútor szett	1
Hűtőszekrény	1
Bababolt / bábszínház	1
Kassza	1
Mérleg	1
Babaágy	1
Babaasztal	1
Székek	4
Vasaló deszka	1
Szárító	1
Bevásárló kosár	2
Orvos ruha	1
Kozmetikai táska	1
Gyümölcsök	1
Zöldségek	1
Kenyerék	1

	Csoport/darab
Mozgásos játékok	
Labda	8
Karika	8
Bicikli kétkerekű	2
Bicikli három kerekű	2
Jelzőtáblák	1
Mini kosárpalánk	1
Focikapu	1

	Csoport/darab
Szabályjátékok	
Játszva megismerjük	1
Csupa csupasz tyúkeszű	1
Utazás a naptár körül	1
Ki nevet a végén	1
Sapientó junior	1
Furfangos labirintus	1
Kisvakond és társai	1
Colorama	1
Hangyák ösvénye	1
Horgász verseny	1
Marokkó	1
Sakk és malom	1
Almafa	1
Nemória	2
Puzzle	4
Mesekocka	1

	Csoport/darab
Szimbólikus játékok	
Bábok	10
Ujjbábok	10
Fejdíszek	6
Paraván	1
Bábtartó	1

	Csoport/darab
Ének-zene	
Ütős hangszerek	5
Ritmikus hangszerek	5
Hangszerszokrénny	1
Magnetofon	1
Hangkészlet	1

	Csoport/darab
Anyanyelvi nevelés	
Lapozgatók	5
Képeskönyvek	5
Képgyűjtemény	1
Gyermeklexikon	2

	Csoport/darab
Értelmi képességek fejl.	
Logico kerettel	3
Labirintus	3
Kicsi-közepes-nagy	1
Fantacolor	1
Kavicsmozaik	1
Tábla a kavicsmozaikhoz	1
Mese nemória	1
A farm állatvilága	1
Vadállatok	1
Nagy színes dominó	1
Homoktálca	1
Formaazonosítók	2
Ravensburger játékok	4

	Csoport/darab
Környezet megismerése	
Nagyító	5
Időjárás állomás	1
Szélmérő	1
Mikroszkóp	1
Homokozó és vizes asztal	1
Elektromosság csodája	1
Homok	1
Tapints ki	1
Négy évszak fája	1
Ökoház	1
Madáretető	1

	Csoport/darab
Diavetítő	1
Vetítővászon	1

	Csoport/darab
Munka	
Gyermek ásó	5
gereblye	5
seprű	5
Kerti szerszámos táska	5
Lapát, seprű	5
Partvis	5
Hólapát	5
Kisméretű kalapács	5

csavarhúzó	5
Vágódeszka	5
Kiskés	5
Gyümölcshámzó	5
Reszelő	5

	Csoport/darab
Ábrázoló tevékenység	
Olló / gyerek	10
Olló / felnőtt	2
Ecset 6-os	10
Ecset 8-os	10
Ecset 10-os	10
Ecsettál	10
Viasz Zsírkréta	6
Marokkréta	6
Vastag filctoll	6
Dupla filctoll	6
Tempera	10
Ceruza vékony	10
Ceruza vastag	10
Gyurma	10
Minta lyukasztó	1
Ragasztó folyékony	3
Ragasztó stift	20
Ragasztó pisztoly	1
Festő ablak játék	1
Eszköz előkészítő kocsi	1
Óriás kreatív készlet	1
Szövőkeret	1
Hegyező	2

	Csoport/darab
Matematika	
Szivacs dominó	1
Logo 5	1
Mérj rakj számolj	1
Geometriai formák fából	1
Szivacs geometriai formák	1
Mérleg	1
Minimat készlet	1

	Csoport/db
SNI gyermekek fejlesztéséhez:	
Minimat szortírozó szett	1
Minimat II.	1
Fűzős gombszámoló	1
Színes vegyes gyöngy szett	1
Súlyfelismerő kocka	1
Tapintó dominó	1
Fülelő hengerek	1
Állatok és kicsinyeik	1
Emberek és foglalkozások	1
Folyamatok	1
Csoportosítsunk	1
Folyamatok képkártya	1
Asszociációk	1
Kösd össze az ellentéteket	1
Árnyékos memória	1
Az öt érzélem	1
Állatok hangjai CD / házi	1
Állatok hangjai CD / vad	1
Szelektív hulladékgyűjtés	1
Higiéniai kártyák	1
Állatmegfigyelő henger	1
Biológus táska	1
Periszkóp	1
Nagy kültéri játék szett	1
Babzsák fotel	1
Kommunikációs képsorozat	1
Taktilo formakészlet	1
Gyöngy gyurma	1
Lábtapintás érzékelő	1
Repülő – írás előkészítő	1
Speciális labda	1
Íz és illat üvegcsék	1
Ayres eszközök	1
Zenei hangszerkészlet	1

	Udvar/darab
Udvari játékok	
Labdák	10
Tricikli	2

Vödrök	20
Mászóka	2
Homokozó	2
Csúszda	1
Lapátok	20
Sütőformák, edények	20
Kosárpalánk	1
Madáretető	1

	Csoport/darab
Német nyelv	
Német nyelvű mesekönyvek	10
Német nyelvű CD-k	4
Német nyelvű audió kazetták	5
Idegen nyelvű szakmai könyvek az óvónők részére	5
Bábok	10
Társasjátékok	14

2. számú melléklet

Egészségfejlesztési program

Jogszályi háttér:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet
- Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény

1. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

1.1 Az egészségfejlesztés célja:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 128. § (1))

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a

szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő. (2)

1.2 Az egészség meghatározása:

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: "Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya." Az élet és az egészség, az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyed, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják. Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarat) és társkapcsolati viselkedés megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

1.3 Egészségfejlesztés kisgyermekkorban

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése kisgyermekkortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását. **Az egészség védelme tanítható, fejleszthető.** A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe

véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészségvédelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét. Az egészség hármass (testi, lelki, társ kapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

2. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján **a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra**, amelyek különösen

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- d) a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné területére terjednek ki.

2.1 Az egészséges táplálkozás:

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit /pl. a mozgásigény kialakítását, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását./ A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. A központi étkeztetés különösen odafigyel a gyermekek egészséges étkeztetésére. Gyakran fogyasztanak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket. Óvodánkban a tízórai elfogyasztását folyamatosan a játékidőben szervezzük, az ebéd és uzsonna elfogyasztását kötött keretek között. A szülők a gyermekek egész napi élelmezését változatos gyümölcsök biztosításával egészítik ki. Nem adunk a gyermekeknek túl cukros, sós, zsíros ételeket, cukrozott szörpöket, kólaféléket, chipset, édességet. A desszertek fogyasztásának kerülésétől kivételek az intézmény ünnepi és hagyományőrző rendezvényei.

A város központi konyhájával és a fenntartóval a változatos étrend érdekében a vezetők folyamatosan konzultálnak. A konyha orvosi igazolás alapján biztosít a táplálékallergiás gyermekeknek is megfelelő étkezést. Az „érzékeny” gyermek étele külön edényben érkezik.

A gyermekek étvágyát, eltérő szokásait figyelembe vesszük. **Nem erőltetjük az ételt, de kínálunk, igyekszünk megszerettetni az új ízeket.** A kiválasztó szervek megfelelő működése érdekében a gyermekeknek folyadékot állandóan biztosítunk a csoportszobában és az udvaron egyaránt. A folyadékfogyasztásra a felhívás a játékidőben a „vízjel” megszólaltatásával történik. Intézményünk a víz fogyasztását preferálja, viszont hideg időben napközben is meleg teát biztosítunk a csoportok számára. (A teakészítés a dajka feladata, az épület teakonyhájában.)

Megismertetjük a gyerekeket a természetes vitaminforrásokkal, gyümölcsökkel, zöldségekkel, az ásványi anyagokban gazdag magvakkal.

Az egészséges táplálkozási szokás kialakításának érdekében a szülők támogatásával zöldség és gyümölcsnapokat szervezünk a csoportoknak. Az évente egy alkalommal kiemelt „Egészség-nap” intézményi megszervezése is az egészségtudatos magatartás kialakulását erősíti, közös program gyermeknek, szülőnek.

Táplálkozási rendellenesség – túlsúlyos, kórosan válogatós gyermek esetében a családdal való együttműködés fontosságát tartjuk szem előtt.

Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt - életkori fejlettségüknek megfelelő szinten –, és legyenek részesei étkezésük az önkiszolgálásnak.

Feladataink:

- Kulturált étkezési körülmények biztosítása.
- Óvodai napirend keretében az óvónők a dajkákkal együttműködve ismertetik meg a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italfélesekkel.
- Az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot és nyugodt légkört teremteni az ételek elfogyasztásához.
- Intenzív rágásra ösztönözni a gyerekeket.
- Folyadék folyamatos biztosítása.
- Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatának kialakítása.
- Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállításának irányítása a dajka feladata.
- Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára
- A szülőkkel, támogatókkal közösen hetente gyümölcs- és zöldségnap szervezése.
- Tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételfélekkel egészítsék ki.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, savanyúság eltevése télire, tízórai összeállítás, gyümölcsös sütemények készítése stb.).

- Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során (ízlelés, tapintás, szaglás stb.), ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel: őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak, kóstolnak, egyszerű ételeket készítenek.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ Önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak.
- ✓ Nyitottak a felkínált ételek kóstolására, elfogyasztására.
- ✓ Önállóan tudnak tölteni, merni.
- ✓ Jelzik táplálkozási szükségleteiket (éhség, szomjúság)!
- ✓ Ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkezzenek.
- ✓ Ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét.

2.2 Mindennapos testmozgás:

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá.

A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában.

A felfrissítő, edző mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra szabott, testnevelési csoportos foglalkozást is tartunk hetente, amelyen olyan elemi mozgásokat tanulnak és gyakorolnak a gyermekek, amelyek sportági mozgásokból levezethetők, de elemi jellegüknél fogva már elveszítették sportági jellegüket. (mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás). A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk.

A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett foglalkozások keretében tartásjavító speciális mozgást szervezünk, melyet gyógytestnevelő szakemberek tartanak. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk. A gyógytestnevelésben részesülő gyermekek fejlesztését, terápiáját ortopédus szakorvos javaslata alapján tesszük.

Felzárkóztató, fejlesztő tevékenységünk is mozgásközpontú (okos-torna)

Évente szervezünk sportnapot („Mozdulj Ovi!”) gyermekeink számára, ezzel is megalapozva a rendszeres mozgás megszerettetését, felkelteni az életen át tartó sporttevékenység iránti igényt óvodásainkban.

Feladataink:

- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket.
- Az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás).
- Minél több alkalom biztosítása a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgás-tevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismételtesére.
- A mozgásos tevékenységet, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, egyéni szükségleteihez, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazítjuk.
- Irányított mozgásos játékokat szervezni mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal, különböző időkerettel.
- Edzési lehetőséget biztosítani a környezet, levegő, nap kihasználásával
- Megtervezni a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (köd, -10 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 órát levegőn mozgást biztosítani a gyerekeknek a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak).
- Az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése a gyermekek biztonságának és egészségének védelmében.
- A mozgás utáni regenerálódás biztosítása (pihenőidő).

- Szülők bevonása a programokba.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ Szeressenek mozogni, legyenek kitartóak a mozgásos játékokban.
- ✓ Képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben.
- ✓ Örömként élik meg a- közös (játékos, sportos) mozgást.
- ✓ Kialakult nagymozgásuk, finommozgásuk. Mozgásaik koordináltak. Egyensúlyérzékük kialakult.
- ✓ Ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket.
- ✓ Ismerik a balesetvédelmi szabályokat, betartják azokat.
- ✓ Szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, igénylik a szabadban történő sokoldalú mozgást.

2.3 A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedés függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése:

A dohányzás megelőzésének feladata

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az **óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára**, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak **személyes példamutatásukért**.

Az óvoda feladata:

- minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat,
- **az óvoda egész területe dohányzásmentes terület,**
- dolgozók felvételénél törekszünk arra, hogy az intézményünk dolgozói ne dohányozzanak.

Ajánlott tevékenységek:

- Szabad beszélgetések: a beszélgetés kezdeményezője lehet az óvodapedagógus, de lehet maga gyermek is (valamely aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenettel stb).

kapcsolatosan). A szabad beszélgetésben kisebb, önkéntesen csatlakozó gyermekcsoport vehet részt beszámolóval, események értékelésével, képek nézegetésével, stb. párhuzamosan.

Fontos: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás. A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása: napsütés, szabad levegő, madárdal, napozás.
- Városi, falusi élmények megbeszélése a levegő tisztaságával kapcsolatban: az utca forgalma, a gépkocsik füstje, az áruházak levegője, gyárak környékének kedvezőtlen viszonyai, utazás tömegközlekedési járművön, "talponállók", ivók, vendéglők külső képe, az utcai porképződés, az otthoni állattartással járó szagok.
- Saját élmények előadása a dohányfüstös helyiségekről: saját lakásunk levegője, szórakozó helyek füstje, gyárkémények füstje, füstmérgező balesetek; a családban dohányzók megszokott dohányzási helyei, vendégségben tapasztalt dohányzás.
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni az egészség érdekében.
- Ismeretek átadása a dohányzás ártalmairól a gyermeki élményekhez köthetően.

2.4 A bántalmazás és erőszak megelőzése:

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolás: ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás,

lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolás: az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolás: az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

Gyermekbántalmazás: ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás: az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás: az a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmód, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet. Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink:

- Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
- Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvoda gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

2.5 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás:

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ –ben kerültek rögzítésre.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Elsősegélydoboz kötelező minden óvodai épületben. A feltöltéséért és a lejáratért az épületek elsősegélynyújtó felelősei felelnek, a hiányokat jelezniük kell a vezetőknek, épületfelelősnek!

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne.

A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszere: a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Védő-óvó előírások:

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekekkel- az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetjük a következő védő-óvó előírásokat:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az előírt szabályzók betartásával gondoskodunk az óvodában használatos eszközök biztonságáról is. Minden óvodapedagógus feladata a sérült, meghibásodott eszközök kivonása és egyúttal jelzése a vezetőség felé. Az udvari játékok ellenőrzése napi szintű feladat, a pedagógusok mellett az épületfelelősök naponta bejárják az udvart, az aktuális állapotot regisztrálják. Az esetleges hibákat jelzik a vezetőknek és a fenntartó illetékes osztálya felé. A hibás vagy sérült eszközöket elzárják a gyermekek elől.

2.6 Személyi higiéné:

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokás rendjével.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja. A gyermek higiénés állapotának megítélése, **szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és dajka részéről bensőséges ellátást igényel.** A higiénés szemlélet átadása tehát **nem jelenthet a gyermek számára megszegyenítést!** Elegendő időt és szükséges segítséget biztosítunk a gyermekeknek a tevékenység ellátására. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

Feladataink:

- A tisztálkodási folyamat megismertetése: helyes sorrendiség és technika begyakorlása.
- A legfőbb személyi higiéniai nevelési feladatunk: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), valamint a legintimebb higiénés tevékenység, a WC és a WC-papír használatának megtanítása. Az óvónő és a dajka részt vállal ennek begyakoroltatásában.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben.
- A test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, haj, érzékszervek, körmök ápolását, melyre szintén megtanítjuk a gyermekeket.
- A saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkendő, fésű, fogmosó-felszerelés) használatára szoktatás.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek a gondozási teendők **egyéni tempó szerinti végzésére.**
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek és használják a WC-t.
- ✓ Észre veszik a bepiszkított kezüket, bőrüket és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik.
- ✓ Csak a saját felszerelésüket használják. A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.

- ✓ Zsebkendőjüket önállóan használják köhögéskor, tüsszentéskor egyaránt.
- ✓ Segítsenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.

Öltözködés

Az öltözködés során minden gyermeknek szükség szerint segítünk. A szülőket igyekszünk meggyőzni, hogy gyermeküket időjárásnak megfelelően öltöztessék, legyen váltóruhájuk, a ruhákba rajzolják bele a gyermekük jelét. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket ne a divat szerint öltöztessék, hanem a kényelem szerint, hogy mozgásukban ne legyenek akadályozva, mert a megfelelő ruházatban a gyermek szabadon mozoghat, jól érzi magát. A gyermekeknek külön öltöző szekrényük van (2 fő együtt), ovis zsákjuk, tornazsákjuk. Külön odafigyelünk és a gyermekeket is figyelmeztetjük, hogy ruhájukat mindig a helyére tegyék. Az öltözetnek igen fontos része a váltócipő, legyen hajlékony a talp, széles az orr-rész, és megfelelő a méret. Ne akadályozza a láb mozgását, fejlődését és segítse elő a lábizmok tónusának kialakítását, rögzítését. A jól kiválasztott váltócipővel elkerülhető a balesetek túlnyomó része.

Feladataink:

- Az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása.
- Technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, zipzár használata, kifordítás, elejeháta, bal-jobb megkülönböztetése.
- Saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása,
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gyermekeknek az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére.
- A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.
- Fokozatosan, türelemmel alakítjuk ki az önállóságot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ Teljesen önállóan öltöznek.
- ✓ Képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet.
- ✓ Önállóan az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.
- ✓ Képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően.
- ✓ Ismerik saját ruhájukat és azt mindig a jelükhöz teszik.

- ✓ Tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- begombolni.
- ✓ Segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés. Ehhez szükséges a tiszta levegő, a csend, a nyugalom és kényelmes ruházat. Az óvodában kényelmes „óvodai pizsamában” alszanak a gyermekek, melyet a szülők hoznak. A szülők gondoskodnak az ágynemű, „pizsama” mosásáról, kéthetenként cseréjéről.

A pihenés időtartama fokozatosan csökken a nagycsoport végéig.

Feladataink:

- Fontos feladatunknak tartjuk az egészséges életvitel, az egészséges életmód iránti igény megalapozását, kialakítását (rendszeres életritmus, megfelelő napirend).
- A helyes életritmus alakítása a családdal együtt, ezért javasoljuk a szülőknek, hogy az étkezések és a pihenés időpontját szombaton és vasárnap is célszerű betartani.
- A pihenéshez nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesélés elalvás előtt.
- Figyelünk az egyéni szokásokra is, engedjük az „otthoni kedvencek” –kel való alvást.
- Szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, pihenő idő alatt csendben vannak, nem zavarják a társaikat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ✓ Tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni.
- ✓ Ismerik és betartják a szabályokat.
- ✓ Nyugodtan, csendben pihennek minimum 1 órát.

2.7 Környezeti higiéné:

A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékoskosságot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

Feladataink:

Óvónők és dajkák közösen:

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.
- Az óvoda tisztaságának megóvása.
- Az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása.
- A foglalkoztató termek szellőztetése.
- A helyes fűtés és világítás biztosítása.
- Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír, nyomtató festék.

Dajkák:

- Az udvar gondozása. (kert, növények stb.)
- A helyiségek, mellékhelyiségek takarítása.
- A játék-, és foglalkozási eszközök higiénája, rendben tartása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani, ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját.
- Megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket (pl.: lábtörlő, takarító eszközök).
- Takarékoskodnak a vízzel.
- A gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, élőlények, növények óvása).

Feladatok összefoglalása

Szomatikus nevelés/Testi nevelés

- Személyi higiéniére nevelés (testápolás, ruházat, helyes táplálkozás, kulturált étkezés gyakorlása)
- Az óvoda környezeti tisztaságának megóvása
- Testedzés, mozgáskultúra megalapozása, fizikai aktivitás szokássá alakítása, a biológiai mozgásigény kielégítése
- Megelőző szemlélet súlyozott megjelenése, (szűrések szervezése, gyógytestnevelés)
- Személyi higiénia (személyes tisztálkodás szokásainak kialakítása)
- Saját test, és annak működésének megismertetése
- Egészségnapok, egészséghetek, szervezése
- Egészség-projektek tervezése
- Ép testben, ép lélek gyógytestnevelési munka (gerinc-, és lábtorna)
- Környezeti higiénia (Óvoda tisztaságának megóvása, esztétikai nevelési feladatok, helyiségek- játékok-eszközök higiéniája, eszközök biztonságos használata, akadálymentesítés, gyermekméretű bútorok használata, sérülésmentes eszközök alkalmazása a mindennapi tevékenységek alkalmával, közegészségügyi ellenőrzések)
- Profilaxis- betegségek megelőzése
- Egészséges táplálkozás megkedveltetése (gyümölcs-, zöldségnap...)
- Rendszeres mozgás biztosítása (testi nevelés-, sportolás-, mozgásszükséglet kielégítése játéktevékenység útján, mindennapi testnevelés, udvari játék, pihenés)
- Mosolygó mocorgó mozgásfejlesztő program

Pszichohigiénés nevelés	• Önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése • Gyermeki felelősségvállalás elősegítése • Lehetőség biztosítás arra, hogy a gyermekek bizonyíthassák fizikai, lelki, szociális erejüket • Döntési képességek, szellemi-, etikai-, és erkölcsi értékek fejlesztése • Alakítani a társadalom iránti felelősséget • Egészségügyi szolgáltatásokkal való, aktív együttműködés biztosítása (gyermekorvos, védőnői hálózat) • Szülők otthoni egészségnevelő feladatainak támogatása (higiénés szokások alakítása, egészségvédő példamutatás, nevelési módszerek) • Beilleszkedési képességek elősegítése/szociális integráció megvalósítása • Alkalmazkodóképesség fejlesztése • Társas kapcsolatok erősítése, együttműködés fokozása • Másik személy elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat-, kommunikáció támogatása • Más gyermekközösségekkel való kapcsolattartás, barátkozás (épületek látogatása-, közös programok szervezése) • Szolidaritás kialakítása • Szegregáció elvének , és gyakorlatának elutasítása
Szociális egészség fejlesztés	• „Együttélés”, esélyegyenlőség szabályozottságának megteremtése • Közösségbe való befogadás, elfogadás biztosítása • Szeretetteljes együttműködés kialakítása • Kiegyensúlyozott légkör teremtés, harmonikus csoportmiliő kialakítása • Másság elfogadása • Együttműködés során keletkezett feszültségek feloldása • Kommunikáció-, együttműködés segítése • Az óvoda dolgozóinak mintaadó viselkedése

3. KAPCSOLATTARTÁS, EGYÜTTMŰKÖDÉS ELEMZÉSE

3.1 Kapcsolatok az egészségfejlesztés érdekében:

3.1.1 A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése, a kiegyensúlyozott ritmus követése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szokások kialakításához mindig kapcsoljuk a helyes viselkedési szabályokat.

A szülőket többféle formában is tájékoztatjuk programunkról: szülői értekezlet, fogadó óra, SZMK értekezlet, szükség esetén szülői fórumok.

3.1.2 Szülői értekezletek, egészségügyi előadások

Negyedévenként csoport-szülői értekezleteket tartunk, amelyek megbeszélési anyagában a kisgyermek nevelése, egészséggondozása, egészséges életmódra szoktatása is szerepel. Részletes tájékoztatást adunk az intézmény Fejlesztő programjáról, mely magába foglalja a mozgás, a gyógytestnevelés (tartásjavítás) területeit is.

Az évente megszervezésre kerülő „Egészség-nap” és „Mozdulj Ovi” intézményi programokba bevonjuk a szülőket: gyűjtőmunka; zöldség-figura verseny, kiállítás; gyümölcssaláta kínálás; vetítés stb.

3.2 Együttműködés az iskola-egészségügyi szakszolgálattal (óvodaorvos, ortopédus, védőnők, fogorvos):

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermekegészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az iskolai (óvodai) egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a (26/ 1997. NM sz.) rendelet írja elő. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése rendeletileg– kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem feloldását. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel. Intézményünkben minden évben megszervezésre kerül a gyermekek fogászati szűrővizsgálata, valamint az ortopédiai szakorvosi vizsgálat is. Az együttműködésnek több módszere beépül az óvodai nevelés mindennapi programjába, a védőnők munkatervei alapján valósulnak meg a speciális feladatok, mely minden nevelési évben közös egyeztetésre kerül. A közegészségügyi helyzet ellenőrzése éves szinten többször megtörténik a védőnők részéről. Az óvoda és a védőnő kapcsolatát erősíti a gyermekek „előéletének” jobb megismerése: az egészségre, szociokulturális helyzetére vonatkozó adatok cseréje, amikor a pedagógiai helyzet ezt megkívánja. Intézményünk nyitott a szakmai fórumuk szervezésére mind a védőnői hálózattal, mind a gondozónőkkel. A város bölcsődéjével együttműködési megállapodást kötöttünk. Több alkalommal betekintést adunk a szakembereknek fejlesztő tevékenységünkbe.

Kapcsolatok, kapcsolattartás módja a célok megvalósítása érdekében

Személyek, csoportok	A kapcsolattartás módja
Szülők	Szülői értekezletek, fogadóórák, nyíltnapok
Védőnők	Szűrővizsgálatok, tájékoztatók
Gyermeorvos, fogorvos	Szűrővizsgálatok
Intézmények	A kapcsolattartás módja
Családsegítő központ	Egyeztetések, előadások, tájékoztatók

Pedagógiai Szakszolgálat	Egyeztetések, mérések, szakértői vélemények, előadások
Gyermekjóléti Szolgálat	Folyamatos tájékozódás, megbeszélések
ÁNTSZ	Évenkénti ellenőrzések
Városi óvodák, általános iskolák	Nyíltnapok, közös rendezvények

4. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

A törvény szerint: „A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés minőségbiztosítási keretrendszerét az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.” Egészségfejlesztési programunk megvalósulásának értékelésénél ennek a keretrendszernek a kritériumait tartjuk mérvadónak. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat is koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon a helyi pedagógiai program részét képező mérés-értékelési rendszer keretében végezzük el. Az óvodai munka gyakorlati ellenőrzését a részletes ellenőrzési terv tartalmazza. Az Egészségfejlesztési Programban megfogalmazott feladatok elvégzését és az elért eredmények dokumentálását az óvodapedagógusok végzik. A gyermekek fejlődésének dokumentálása az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig tart. Az ellenőrzési folyamat a gyermekek egyéni képességeinek, fejlettségi szintjének vizsgálatára irányul, melyben megtalálhatók az egészséges életmódhoz kapcsolódó testi, lelki és pszichés készségek és képességek is. Óvodánkban a gyermek fejlődését az óvodai személyiségfejlődési naplóban vezetik óvodapedagógusaink. A gyermekekről félévente (félévkor és évvégén) az óvodapedagógusok szöveges értékelést készítenek, melyben a gyermek legfőbb fejlődési jellemzőit jegyzik le, amely tartalmazza az egészségfejlesztéshez kapcsolódó értékelést is. Az

egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el.

FÜGGELÉK

1. sz. Függelék

1. Érvényességi rendelkezések:

a.) A helyi pedagógiai program 1999. szeptember 1. napjától lépett életbe, módosítására 2008. október 15-én, 2010 szeptember 1-én, valamint 2013. márciusában, 2014 szeptemberében, majd 2018-ban a felülvizsgálatára került sor. Jogszabályi változások miatt újabb változtatás 2021. évben történt, majd intézményegyesítés okán 2024. évben. **Az ONOAP 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet módosításával 2025. évben is szükségszerű felülvizsgálat módosításokat eredményezett.**

b.) Felülvizsgálat gyakorisága: 5 év

A helyi pedagógiai programunk érvényességi ideje: 2025. szeptember 1. – 2030. augusztus 31.

A 2029/2030-as nevelési évben a nevelőtestületnek el kell végeznie a helyi pedagógiai program teljes – mindenre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén módosítania kell, vagy új pedagógiai programot kell bevezetnie.

A vizsgálatokat a főigazgató, és a vezetői-team irányításával a nevelőtestület tagjaiból alakuló csoportok, munkaközösségek végzik.

Feladatuk az első négy évben az információgyűjtés, a vizsgált területek kiválasztása, szempontok meghatározása az értékeléshez.

Az ötödik évben az esetleges módosításokkal kiegészül az óvoda pedagógiai programja.

A módosított és elfogadott programot meg kell ismertetni a szülői közösséggel, majd be kell terjeszteni a fenntartónak.

A fenntartó jóváhagyása után a program egy-egy példányát a csoportban, és a vezetői irodában el kell helyezni, az óvoda honlapján közzétenni.

c.) A pedagógiai program módosítására:

- főigazgató
- nevelőtestület bármely tagja
- nevelők szakmai munkaközösségei

- óvodaszék
- óvoda fenntartója tehet javaslatot.

A módosítás kérelmét – nevelőtestületi kérelem esetén többségi, minimum 50 % plusz 1 fő kérelmezése esetén, - a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján a főigazgatónak írásban kell jelezni.

A szülők a helyi pedagógiai program módosítását közvetlenül az óvodaszék, szülői szervezet - hiányában szülői közösség képviselői útján, az SZMK elnöknek javasolhatják.

A helyi pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el és a fenntartó jóváhagyásával, válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot, a jóváhagyást követő nevelési év szeptember 1-től kell bevezetni.

d.) A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető. A program 1-1 példánya a következő személyeknél, ill. intézményeknél tekinthető meg:

- az óvoda fenntartójánál,
- az óvoda irattárában
- a telephelyeken,
- a telephelyek nevelői szobájában,
- az óvoda főigazgatójánál,
- az intézmény HONLAP-ján.

e.) A **pedagógiai programot** a nevelőtestület 2025. megtartott nevelőtestületi ülésén elfogadta.

f.) A helyi pedagógiai programot a szülők képviseletében a Szülői Munkaközösség Elnöke véleményezte: 2025.

g.) Tájékoztatásul megkapták:

- Fenntartó,
- Irattár,
- Telephelyek.

2.sz Függelék

Jegyzőkönyv

Készült: 2025., a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde székhelyén..

Tárgy: A Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde programjának véleményezése a delegált szülők, SZMK elnök által.

A szülői közösség a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde pedagógiai programját átgondoltnak, szakszerűnek tartja, mely magába foglalja azokat a célokat és feladatokat, melyek a gyermekek színvonalas nevelésének garanciái.

Az SZMK elnök a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde Pedagógiai programját az intézmény szülői közössége nevében támogatja.

Szekszárd, 2025.

Sebestyén Györgyi
főigazgató

.....
SZMK elnök

.....
jegyzőkönyvvezető

.....
jegyzőkönyv hitelesítő

Jegyzőkönyv

Készült: 2025., a Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde székhelyén.

Tárgy: A Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde Pedagógiai Programjának elfogadása a nevelőtestület részéről.

Jelen vannak: A mellékelt jelenléti ív szerint, 100%-os részvétellel a nevelőtestület.

Az értekezlet témája:

- Felmerülő kérdések, egyéb kiegészítések megvitatása.
- Jelzések, észrevételek megtétele.
- A Szekszárdi Óvoda, Bölcsőde és Mini Bölcsőde Pedagógiai Programjának elfogadása.

A nevelőtestület a pedagógiai programot véleményezte és egyöntetűen 100%-os igen szavazattal elfogadta.

Szekszárd, 2025.

Sebestyén Györgyi
főigazgató

.....
jegyzőkönyvvezető

.....
jegyzőkönyv hitelesítő

Legitimációs záradék

A programot elfogadta:	az óvoda nevelőtestülete
A program hatálya kiterjed:	az óvoda minden dolgozójára
A program elfogadásának ideje:	2025.
Véleményét nyilvánította:	a Szülői közösség nevében, SZMK elnök
A program hatályba lépésének ideje:	2025. szeptember 1.
A felülvizsgálat ideje:	2029/2030-as nevelési év

Szekszárd, 2025.

Sebestyén Györgyi
főigazgató